

Risiko- og vesentlighetsvurdering forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

FINNMARK FYLKESKOMMUNE
FINNMÁRKKU FYLKKAGIELDA
FINNMARKUN FYLKINKOMUUNI

2024-2027

Forord

Kontrollutvalget skal i henhold til kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav c påse at det utføres **forvaltningsrevisjon** av fylkeskommunens virksomhet og av selskaper fylkeskommunen har eierinteresser i. Det går også fram av kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav d at kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (**eierskapskontroll**).

Ifølge kommuneloven § 23-3 annet ledd og § 23-4 annet ledd skal utvalget minst én gang i løpet av valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at fylkestinget er konstituert, utarbeide en **plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon og en plan for gjennomføring av eierskapskontroll**. Planene som skal vedtas av fylkestinget, skal være baserte på risiko- og vesentlighetsvurderinger av fylkeskommunens virksomhet, selskaper og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med vurderingene er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Foreliggende risiko- og vesentlighetsvurderinger, jf. kommuneloven §§ 23-3 annet ledd og § 23-4 annet ledd, er utarbeidet av KomRev NORD IKS på oppdrag fra kontrollutvalget i Finnmark fylkeskommune.

Bodø, Tromsø, 26.4.2024

Astrid Indrebø

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Olga Jaros

Forvaltningsrevisor

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Hva er forvaltningsrevisjon?	4
Hva er eierskapskontroll?	4
Hvilke forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller er gjennomført?	4
Risiko- og vesentlighetsvurderinger	5
Fremgangsmåte og metode	7
Overordnet analyse av Finnmark fylkeskommune.....	9
Samferdsel	12
Opplæring	20
Fylkeskommunedirektøren - administrasjon og styring.....	32
Kultur og miljø	41
Næring	45
Tannhelse	47
Voksenopplæring, karriere og integrering	50
Fellesområder.....	52
Finnmark fylkeskommunens eierskap.....	57
Sammendrag: Aktuelle forvaltningsrevisjoner	72
Sammendrag: Aktuelle eierskapskontroller	73

Hva er forvaltningsrevisjon?

Forvaltningsrevisjon er en **kontrollmekanisme** mellom fylkestinget og administrasjonen for å undersøke om fylkeskommunen drives i samsvar med de krav og mål som stilles til fylkeskommunens virksomhet.

Forvaltningsrevisjon rettes i hovedsak mot virksomheten i fylkeskommunen. Det kan også utføres forvaltningsrevisjon av virksomhet og selskapsstyring i selskaper som fylkeskommunen har eierinteresser i.

I tillegg til **kontroll** er formålet med forvaltningsrevisjon at det skal bidra til **forbedring og læring** i fylkeskommunen. På denne måten kan forvaltningsrevisjon føre til at innbyggerne får de tjenester de har krav på, at fylkeskommunen blir bedre og mer effektiv, samt gi fylkestinget informasjon om tilstanden på de enkelte forvaltningsområder.

Den formelle definisjonen av **forvaltningsrevisjon** fremgår av kommuneloven § 23-3 første ledd:

«Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.»

Hva er eierskapskontroll?

Eierskapskontroll er en kontroll av fylkeskommunens forvaltning av eierskap. Den retter seg i hovedsak mot et selskap. I eierskapskontrollen ser man på fylkeskommunens utøvelse av sitt eierskap i det aktuelle selskapet. Eierskapskontrollen retter seg ikke mot virksomheten i selskapet – kun fylkeskommunens **eierutøvelse**.

Den formelle definisjonen av eierskapskontroll fremgår av kommuneloven § 23-4:

«Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.»

Hvilke forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller er gjennomført?

KomRev NORD IKS har vært revisor for Troms og Finnmark fylkeskommune i perioden 2020-2023. I denne perioden gjennomførte KomRev NORD følgende forvaltningsrevisjoner i Troms og Finnmark fylkeskommune:

- Kollektivtransport – oppfølging kontrakter (2022)
- Sambandet Årøya (2022)
- Offentlige anskaffelser (2022)
- Tilsettinger i ledelsen (2023)
- Oppfølging av budsjettvedtak (2023)
- Kvalitet og ressursbruk i tannhelsetjenesten (2024)¹

KomRev NORD IKS gjennomførte følgende eierskapskontroller i samme periode:

- Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum IKS (2022)

¹ Rapporten er behandlet i kontrollutvalgene i Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune, henholdsvis den 21. februar 2024 og den 8. mars 2024.

- Hålogaland Teater AS (2022)²

KomRev NORD IKS har i tillegg gjennomført undersøkelsen «Anskaffelse av MS Hollendaren» som ble ferdigstilt i 2023. Dette er ikke en forvaltningsrevisjon, men en undersøkelse.

Kontrollutvalget i Troms og Finnmark fylkeskommune bestilte en forvaltningsrevisjon den 16.10.2023 på *Anskaffelser i fylkeskommunens selskaper*. Rapporten skal leveres høsten 2024.

I perioden før 2020 ble følgende forvaltningsrevisjoner gjennomført i Finnmark fylkeskommune:

- Frafall av elever i videregående skole (2019)
- Personalforvaltning i videregående skole (2018)
- Fylkesveg (2014)

KomRev NORD IKS kjenner ikke til at det er gjennomført eierskapskontroll for Finnmark fylkeskommune før 2020.

Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Når vi skal gjøre en risikovurdering, undersøker vi hvilke risikofaktorer som foreligger og hvilken påvirkning det kan ha for fylkeskommunens virksomhet. Vi vurderer videre hvor sannsynlig det er at det skjer feil eller avvik i fylkeskommunen. Dette gjelder feil eller avvik i fylkeskommunens virksomhet eller i selskaper fylkeskommunen har eierandeler i. Vi vurderer hvor stor sannsynlighet det er for feil eller avvik fra regelverk, mål, vedtak og andre føringer som fylkeskommunen har satt.

Figur 1 Risiko og vesentlighet

Kilde: Kontroll & Revisjon 1/24 – ny planperiode, nye muligheter

I den overordnede analysen gjør vi også vurdering av hvilke områder i fylkeskommunen og i selskaper fylkeskommunen eier som er mest **vesentlige**. Hva som er vesentlig kan vurderes forskjellig ut fra hvilket ståsted, eller perspektiv man velger. Vesentlighet kan vurderes opp mot ulike perspektiv. Dette kan være økonomisk, organisatorisk, politisk, brukerens, medarbeiderens, samfunns- og miljøperspektiv og omdømme.

Vurderingen som fremkommer i dette dokumentet, er rettet mot å synliggjøre områder i fylkeskommunen og i selskap der fylkeskommunen er eier der det er mest hensiktsmessig å gjennomføre forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette er gjort ut fra vurderinger av sannsynlighet for avvik og alvorlighetsgraden ved eventuelle avvik. Risiko- og vesentlighetsvurderingen

²² Her ble det gjennomført både forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Tema for forvaltningsrevisjon var offentlige anskaffelser.

er gjort på et overordnet nivå og har ikke som formål å beskrive alle forhold ved fylkeskommunen og fylkeskommunens selskaper.

Fremgangsmåte og metode

Risiko- og vesentlighetsvurdering i en nyetablert fylkeskommune

Finnmark fylkeskommune er en **nyetablert fylkeskommune**. Dette påvirker arbeidet med den overordnede analysen av virksomheten, hvilke og hvor mange kilder vi kan benytte. Det foreligger ikke mye historiske tall, data, dokumenter, erfaringer og kunnskap om denne nyetablerte virksomheten.

Organisasjonen har heller ikke fått satt seg. Dette har også påvirkning på hvilke områder det er hensiktsmessig å gjennomføre forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll tidlig i denne planperioden. Det kan være mange områder i organisasjonen hvor mye fremdeles er under arbeid og der retningslinjer og rutiner ennå ikke er på plass.

Fordi Finnmark fylkeskommune er nyetablert, har vi i den overordnede analysen valgt å gi beskrivelser av organisasjonen til fylkeskommunen og hvilke oppgaver de ulike delene av organisasjonen har ansvaret for.

Kilder

I den overordnede analysen vi presenterer nedenfor, har vi benyttet flere ulike kilder. Vi har benyttet flere **fylkeskommunale dokumenter**. Disse er blant annet:

- Finnmark fylkeskommune, Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027
- Finnmark fylkeskommunes årsregnskap 2019
- Troms og Finnmark fylkeskommunes årsregnskap 2022-2023
- Troms og Finnmark fylkeskommunes årsberetning 2022-2023

Vi har også benyttet andre fylkeskommunale dokumenter som omhandler de ulike sektorene. Dette er blant annet:

- Strategi for videregående opplæring i Finnmark
- Kvalitetsmelding 2022/2023 For videregående opplæring i Finnmark, 2023

I forbindelse med den overordnede analysen har vi også sett hen til politiske vedtak og dokumenter som omhandler **delingen av Troms og Finnmark fylkeskommune**. Dette er blant annet fylkestingssak 1/22 Utredning oppdeling av Troms og Finnmark og fylkesrådssak 323/21 Oppstart prosjekt oppdeling av Troms og Finnmark.

Vi har også sett på tidligere **overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll**³ for Finnmark fylkeskommune og for Troms og Finnmark fylkeskommune. Troms og Finnmark fylkeskommune har siden 2020 vært en av KomRev NORD sine eiere som vi har levert tjenestene forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og regnskapsrevisjon til. Gjennom dette har vi fått god kjennskap til mange områder i fylkeskommunen og hvor i virksomheten det er risiko for feil og avvik. I analysen har vi sett på rapporter fra tidligere gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller i Troms og Finnmark fylkeskommune.

Statistisk sentralbyrå (SSB) drifter **KOSTRA** som står for kommune-Stat-Rapportering. Alle kommuner og fylkeskommuner rapporterer inn tall fra sine tjenestemråder til KOSTRA. SSB bearbejder disse tallene, slik at alle kan hente ut tall herfra. Man finner tall for alle kommuner og fylkeskommuner og

³ 1. Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2020-2024. Troms og Finnmark fylkeskommune, K-sekretariatet, 2. Overordnet analyse – forvaltningsrevisjon 2017-2020. Finnmark fylkeskommune, Vefik. 3. Plan for forvaltningsrevisjon. Planperiode 2017-2020. Finnmark fylkeskommune, Vefik.

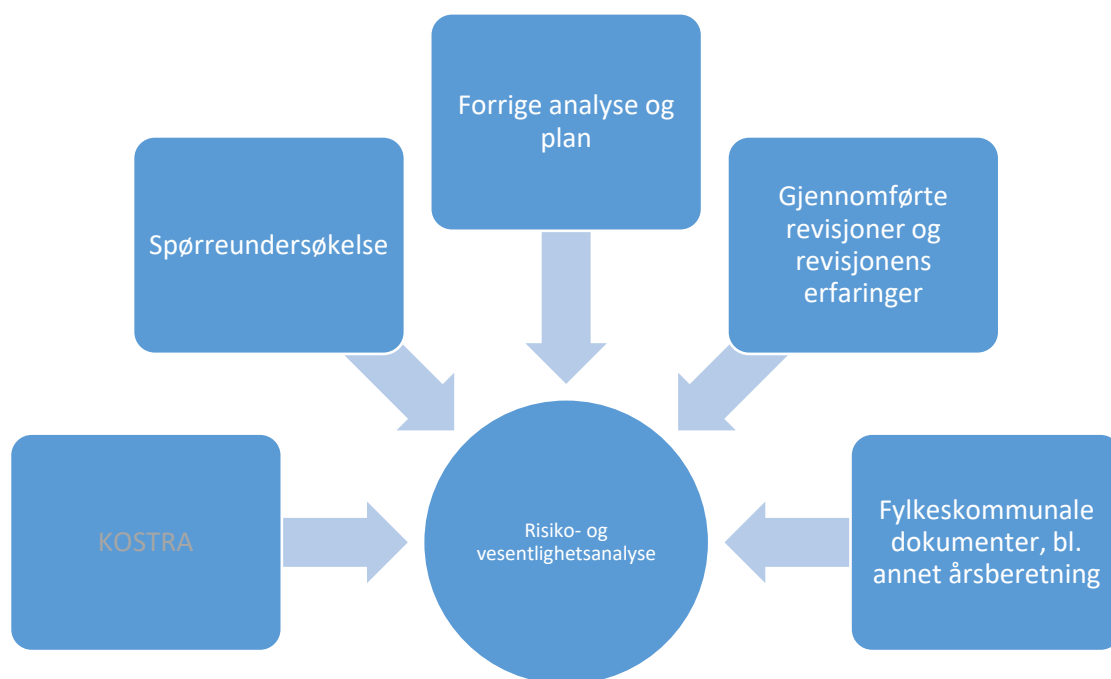
kan bruke disse til å sammenlikne med andre kommuner og fylkeskommuner, eller sammenlikne i forhold til gjennomsnittet for hele landet.

Vanligvis ville vi benyttet KOSTRA i den overordnede analysen, men vi har valgt å ikke gjøre det i denne analysen av Finnmark fylkeskommune. Årsaken er at tallene som er rapportert inn til KOSTRA for perioden 2020-2023 vil gjelde for Troms og Finnmark fylkeskommune. De tall som gjelder for Finnmark fylkeskommune er fra 2019 og bakover. Vi mener det ikke er hensiktsmessig å bruke disse da de er tilbake i tid, samt at de gjelder for en annen organisasjon.

Den siste kilden vi har basert den overordnede analysen på, er en spørreundersøkelse som vi sendte ut til 52 personer. De vi sendte ut til var alle representantene i fylkestinget (35), medlemmene i kontrollutvalget (5)⁴ og ansatte med ledende administrative roller i Finnmark fylkeskommune (13)⁵. Undersøkelsen ble besvart av 25 personer, noe som gir en svarprosent på 48⁶.

Figur 2 nedenfor illustrerer metodebruken som ligger til grunn for vår analyse.

Figur 2: Benyttede kilder i overordnet analyse

Vi mener at de benyttede metodene til sammen gir et relevant datamateriale som er tilstrekkelig med hensyn til å utarbeide en overordnet analyse av Finnmark fylkeskommune, med henblikk på å identifisere aktuelle områder eller tema for forvaltningsrevisjon for perioden 2024-2027. Vi har ingen holdepunkter for å anta at datamaterialet inneholder vesentlige feil. Datagrunnlaget som vår analyse bygger på anser vi som gyldig og pålitelig.

⁴ Et av medlemmene i kontrollutvalget er også representant i fylkestinget, det blir derfor totalt 52 respondenter og ikke 53.

⁵ I spørreundersøkelsen er det 14 personer som har svart at de er ansatt i Finnmark fylkeskommune. Det kan være at en person er både representant i fylkestinget og ansatt i Finnmark fylkeskommune.

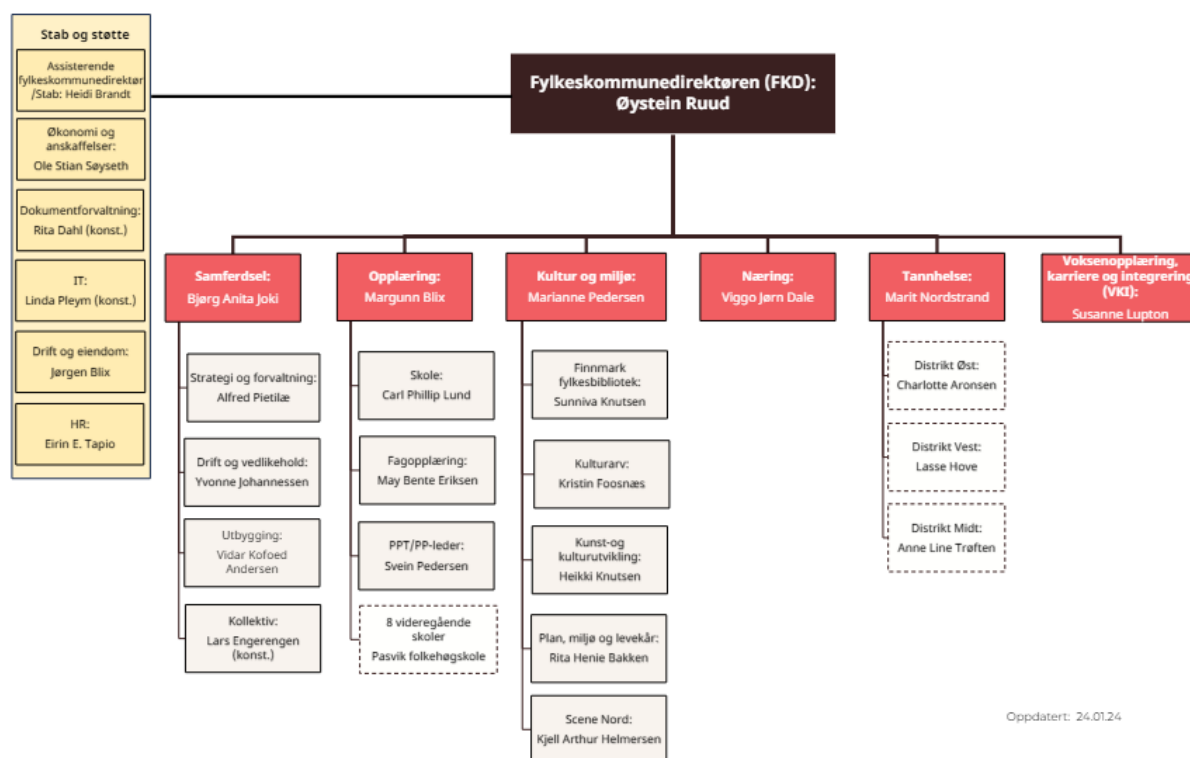
⁶ En person har ikke svart på alle spørsmålene, så på noen av spørsmålene er det 46% som har svart.

Overordnet analyse av Finnmark fylkeskommune

Bakgrunn – utviklingstrekk

Finnmark fylkeskommune er en ny organisasjon fra 1.1.2024 som følge av oppdelingen av Troms og Finnmark fylkeskommune. Fylkestinget i Troms og Finnmark fylkeskommune vedtok i sak 63/22 "Organisering av Finnmark fylkeskommune". Vedtaket omfattet en to-nivåmodell, med syv avdelinger. Fylkesrådet vedtok i sak 17/23 endelig organisasjonskart med seksjoner og virksomheter. Finnmark fylkeskommune er organisert som vist i figur 3 nedenfor.

Figur 3 Organisasjonskart Finnmark fylkeskommune

Kilde: Finnmark fylkeskommunen sin hjemmeside 20.03.2024

Troms og Finnmark fylkeskommune ble administrativt delt fra 1.1.2022. Fylkestinget vedtok i sak 93/21 funksjonsdeling av Troms og Finnmark fylkeskommune. Dette betydde at administrasjonen ble delt og skulle så langt som mulig løse sine oppgaver separat for de geografiske områdene Finnmark og Troms.

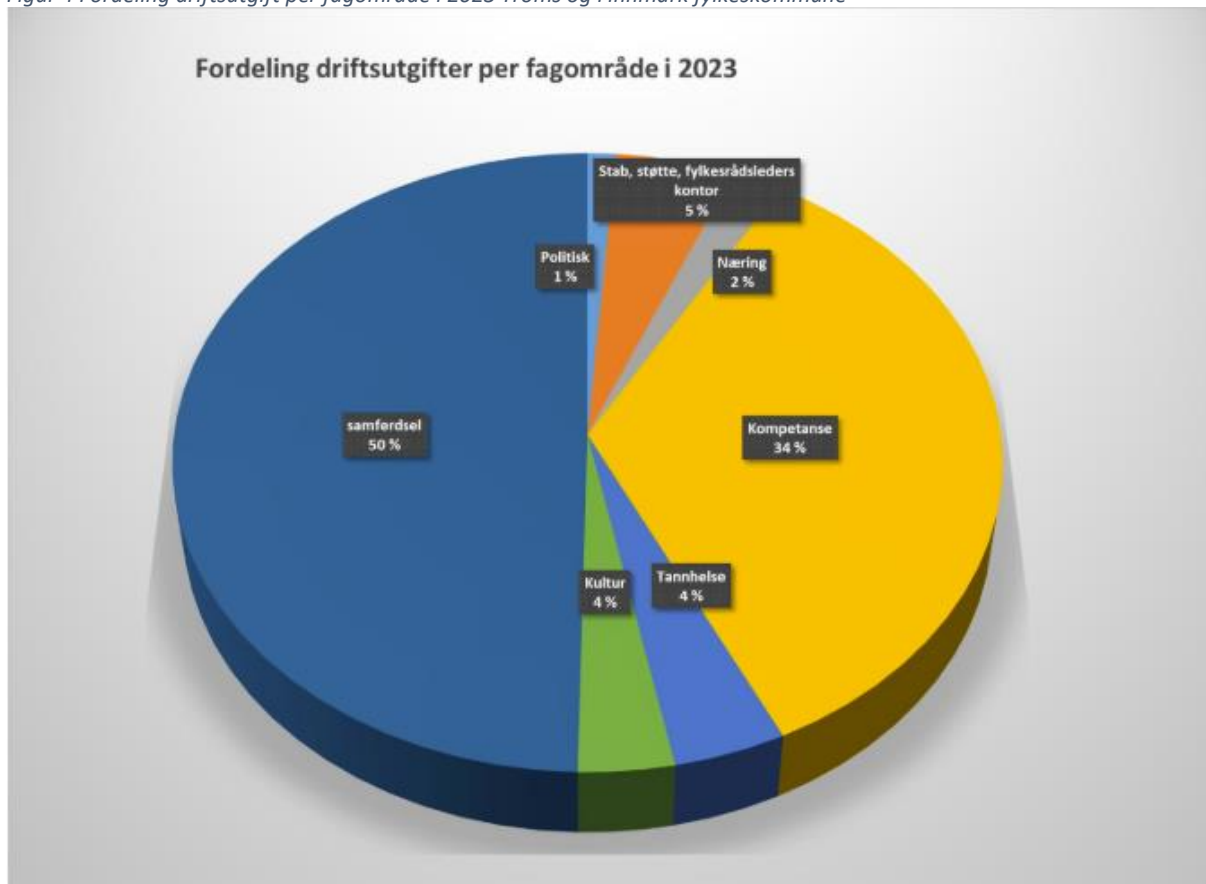
I 2023 har det vært stort fokus og brukt store ressurser på å forberede oppdeling av Troms og Finnmark fylkeskommune og opprettelsen av de to nye organisasjonene – Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune.

Finnmark fylkeskommune har fått ny politisk styreform. Troms og Finnmark fylkeskommune hadde parlamentarisk styreform, mens Finnmark fylkeskommune har valgt å gå over til formannskapsmodellen⁷. Dette betyr at Finnmark fylkeskommune er en ny organisasjon og i en situasjon med mange endringer.

⁷ Fylkestinget i Finnmark vedtok i sitt konstituerende møte i oktober 2023 at Finnmark skal organiseres etter formannskapsmodellen.

Figur 4 viser andelen netto driftsutgifter fordelt på Troms og Finnmark fylkeskommunes fagområder. Vi har ikke tall som kun viser Finnmark fylkeskommunes driftsutgifter for 2023 fordelt på fagområdene.

Figur 4 Fordeling driftsutgift per fagområde i 2023 Troms og Finnmark fylkeskommune

Kilde: Troms og Finnmark fylkeskommune, årsberetning 2023

Det går fram av figuren over at samferdsel (50 %) og kompetanse (34 %) utgjorde de to klart største andelen av Troms og Finnmark fylkeskommunes totale netto driftsutgifter, der samferdsel utgjorde halvparten av fylkeskommunens netto driftsutgifter.

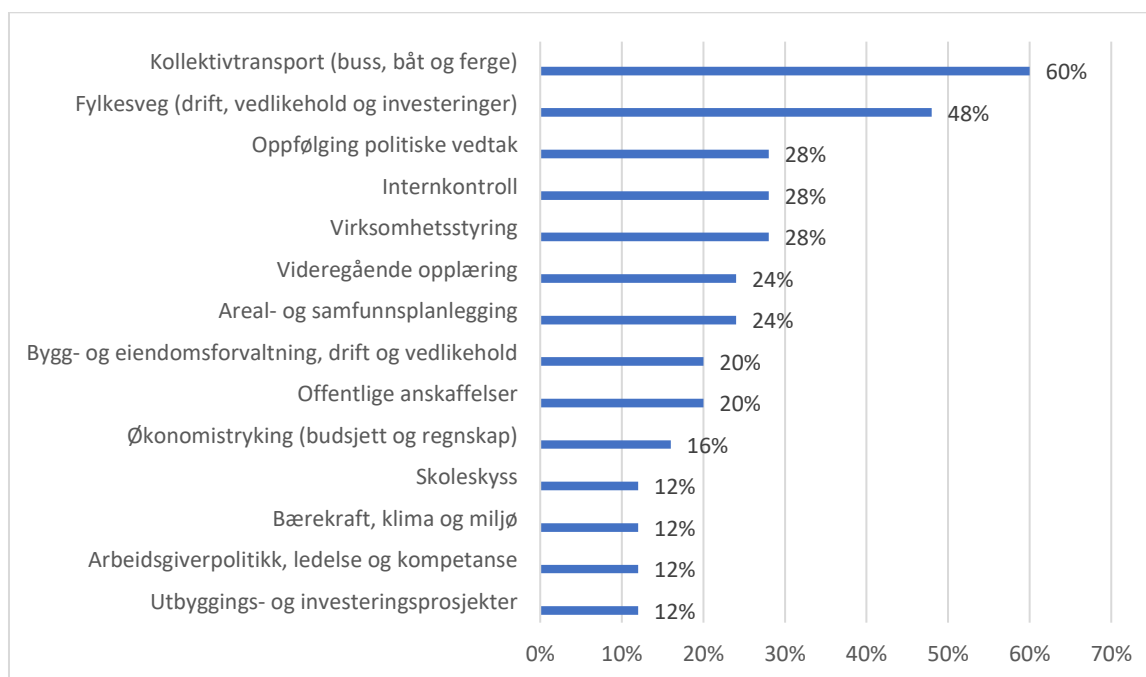
De øvrige fagområdene er relativt små, målt i andelen av fylkeskommunens totale netto driftsutgift. De største av disse fagområdene er stab, støtte, fylkesrådsleders kontor (5 %), kultur (4 %) og tannhelse (4 %).

Innspill fra politikere og administrasjon

I KomRev NORD sin spørreundersøkelse ble alle fylkestingspolitikerne, medlemmene i kontrollutvalget og personer med sentrale roller i administrasjonen spurt om hvilke fem tjeneste-/forvaltningsområder de anså som viktigst å igangsette forvaltningsrevisjon i. Respondentene kunne velge mellom 35⁸ områder, i tillegg til kategoriene annet og vet ikke. Figur 5 nedenfor viser hvilke tjenesteområder som ble valgt av mer enn 12 % av respondentene.

⁸ De som valgte videregående opplæring, ble i tillegg spurt om hvilke områder innenfor videregående opplæring de anså som viktigst å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. Her var det ni områder å velge mellom.

Figur 5 Innenfor hvilke fem fylkeskommunale tjeneste-/forvaltningsområder mener du det er viktigst å gjennomføre forvaltningsrevisjon i?

Kilde: SurveyXact/KomRev NORD

Over halvparten (60 %) av respondentene har svart at de mener det bør igangsettes forvaltningsrevisjon på kollektivtransport (buss, båt og ferger). Litt under halvparten (48 %) mener det bør igangsettes forvaltningsrevisjon på fylkesveg. Dette er de to områdene med størst oppslutning. I tillegg var det mange av respondentene som mener at det bør igangsettes forvaltningsrevisjon på områdene internkontroll, oppfølging av politiske vedtak og virksomhetsstyring. Det er også flere som ønsker igangsetting av forvaltningsrevisjon på områdene videregående opplæring (24 %) og areal- og samfunnsplanlegging (24 %). Det er de områdene som er valgt av 24 % eller flere, som vi vil legge mest vekt på i analysen.

Nedenfor følger våre funn og vurderinger tilknyttet de ulike tjenesteområdenes aktualitet med hensyn til plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2024-2027. Vi har valgt å dele de inn i henhold til organiseringen av fylkeskommunen, jf. organisasjonskartet vist i figur 3 over.

Samferdsel

Samferdselsavdelingen ble omstrukturert fra 1. april 2023. Avdelingen er organisert i fire seksjoner: strategi og forvaltning, kollektiv, utbygging og drift og vedlikehold. Fylkestinget vedtok i sak 44/23 *Regional transportplan for Finnmark 2024-2036* i juni 2023. Planen har ett hovedmål og fire delmål, jf. tabell 1 nedenfor. I Finnmark fylkeskommunes *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* opplyses det at samferdselsdivisjonen jobber langsiktig og strategisk for å oppnå de fire delmålene i planen.

Tabell 1 *Regional transportplan for Finnmark 2024-2036, mål og delmål*

Finnmark skal ha et sikkert og forutsigbart transportsystem som legger til rette for samfunnsutvikling og det gode liv			
Samfunnsutvikling	Fylkesveinettet	Kollektivtransport	Statlig ansvarsområde
Et bærekraftig, effektivt, trygt, og innovativt transportsystem	Ett sikkert fylkesveinett med god regularitet og framkommelighet	Tilby et moderne, og forutsigbart kollektivtilbud	Et effektivt, miljøvennlig og trygt transportsystem i 2050

Kilde: Troms og Finnmark fylkeskommune, *Regional transportplan Finnmark 2024-2036*

Økonomi

Samferdsel utgjorde halvparten av Troms og Finnmark fylkeskommunens netto driftsutgifter i 2023, se figur 4 på side 10. Samferdsel var det fagområdet som utgjorde den største andelen av Troms og Finnmark fylkeskommunes totale netto driftsutgifter.

Budsjettrammen til samferdselsavdelingen utgjør en vesentlig del av Finnmark fylkeskommunes budsjett i 2024 og årene framover, se tabell nedenfor. Den totale budsjettrammen for Finnmark fylkeskommune i 2024 er på 1 902 737 mill. kr.

Tabell 2 *Budsjettramme totalt Finnmark fylkeskommune og for samferdselsavdelingen, 2024-2027.*

Budsjettramme i 1000 kr	2024	2025	2026	2027
Samferdselsavdeling	900 981 ⁹	890 981	880 981	880 981
Finnmark fylkeskommune totalt	1 902 737	1 896 497	1 875 317	1 876 667

Kilde: *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune*

Samferdselsavdelingen har et budsjettbehov på 1 137 mill. kr. i 2024 for å kunne opprettholde dagens produksjon, i henhold til prognose for budsjett 2024 og økonomiplanperioden. Samferdsel har dermed en manglende inndekning på 85 mill. kr i forhold til prognose. Den manglende inndekningen forklares med politiske vedtak som gjør at dagens produksjonsnivå er for høyt i forhold til vedtatt ramme på kollektiv, samt et økt behov på drift og vedlikehold av fylkesveg for å gjennomføre forsvarlig og nødvendig vedlikehold på fylkesvegnettet¹⁰. Det opplyses i *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* at drift og vedlikehold er trukket ut av funksjonskontraktene og at behovet for vedlikehold har vært økende over år. Årsaken til dette oppgis blant annet å være at drift og vedlikeholdsmidler har vært omdisponert fra vei til kollektiv for å få budsjettet i balanse.

Årsregnskapet for 2023 viser at samferdselsavdelingen i Finnmark (øst) hadde et mindreforbruk på kr 24,5 mill., se tabell nedenfor.

⁹ Summen her er oppgitt i netto. Hensyntatt mva. kompensasjon estimert til 153 mill. kr, som kommer som en inntekt årlig i økonomiplanperioden, så har samferdsel brutto budsjett på 1.052 mill. kr. i 2024. Dette går fram av *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027*.

¹⁰ *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.*

Tabell 3 Oversikt budsjett, regnskap og avvik samferdsel Finnmark 2023

I 1000 kr	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik	Korr. netto bruk av bundne fond, ikke budsjettet	Korr. avvik	Avvik i %
Samferdsel	1 009 223	1 084 801	1 060 228	24 573	0	24 573	2,3 %
Divisjonsdirektør Samferdsel	1 102	17 394	2 079	15 315		15 315	88,0 %
Kollektiv	630 963	678 125	688 108	-9 983		-9 983	-1,5 %
Fylkesveg	348 107	359 849	346 884	12 965		12 965	3,6 %
herav bruk av navngitt disp.fond	-	-38 065					
herav avsetning til navngitt disp.fond		36 916					
Herav overføring til investering	-	8 614					
Ressurs og beredskap	29 051	29 433	23 157	6 276		6 276	21,3 %

Kilde: Årsberetning 2023 Troms og Finnmark fylkeskommune

Kollektivtrafikk

Fylkeskommunen har ansvaret for **kollektivtransporten** i fylket (buss, hurtigbåt og ferge).

Fakta kollektivtrafikk Finnmark

- 6 fergesamband
- 8 hurtigbåtsamband
- 98 busslinjer
- 31 flexlinjer (fleksible linjer som gjennomføres etter bestilling)
- Ca. 1,9 millioner reiser pr. år
- Skoleskyss over 2200 elever

Kilde: Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

Seksjon kollektiv har en budsjetttramme på kr 564 mill. i 2024. Dette skal dekke drift av buss-, båt- og fergeruter i Finnmark. For å opprettholde dagens ruteproduksjon er budsjettbehovet for 2024 på kr 682,7 mill., ifølge *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027*. Dette gir et avvik på kr 117,7 mill. Dagens tjenestetilbud er dermed for høyt i forhold til vedtatt ramme. Manglende inndekning er økende i planperioden¹¹. Dette er en av flere grunner til at det skjer endringer innen kollektivfeltet i Finnmark fylkeskommune. Det er flere saker som berører kollektivtrafikken som har vært til behandling i fylkestinget i starten av 2024 som omhandler noen av disse endringene. Sak 6/24 *Framtidig båtstruktur i Finnmark* og sak 7/24 *Effektivisering – kollektiv drift 2024* er to av disse sakene.

Finnmark fylkeskommune er i ferd med å gå over fra nettokontrakter til bruttokontrakter¹². Kontraktene for buss gikk over til bruttokontrakter allerede fra 1. oktober 2023. Kontraktene for båtutene i Finnmark skal også gå over til bruttokontrakter. Dagens båtkontrakter har varighet ut 2025 og skal over på nye kontrakter gjeldende fra 1. januar 2026¹³. Fylkestinget vedtok i mars i år å lyse ut 6 anbudspakker på båtruter i Finnmark, der alle er bruttokontrakter.

I Finnmark fylkeskommunes *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* går det fram at overgangen til bruttokontrakter på buss har medført et økt finansieringsbehov for å imøtekomme det nye ansvaret som bruttokontrakter medfører. De nye arbeidsoppgavene omhandler markedsføring, billettering, systemdrift, regnskap og økonomioppfølging, samt drift av kundesenter. Det går videre fram at det i

¹¹ Finnmark fylkeskommunes *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027*, s. 43.

¹² Bruttokontrakter kjennetegnes ved at trafikkoperatøren overlater alle inntektene fra billettsalg til oppdragsgiver, dvs. fylkeskommunen. Oppdragsgiveren betaler trafikkoperatøren en godtgjørelse for leverte transporttjenester. Ved bruttokontrakter påtar fylkeskommunen seg dermed inntektsrisikoen, mens trafikkoperatørene i stor grad beholder kostnadsrisikoen.

¹³ Fylkestingssak 7/24 Effektivisering – kollektiv drift 2024, saksframlegg.

etterkant av omstillingsprosessen er forventet at behovet for finansiering kan reduseres som følge av at fylkeskommunen da har innrettet seg med nye arbeids- og ansvarsoppgaver.

Tidligere forvaltningsrevisjoner og undersøkelse - samferdsel

KomRev NORD har gjennomført to forvaltningsrevisjoner og en undersøkelse som omhandler samferdsel i perioden 2020-2024.

I 2022 gjennomførte KomRev NORD forvaltningsrevisjon på *Kollektivtransport – oppfølging av kontrakter* i Troms og Finnmark fylkeskommune. KomRev Nords konklusjon var her at Troms og Finnmark fylkeskommune til dels har etablert retningslinjer og rutinebeskrivelser som skal sikre oppfølging av kontraktene på kollektivtransport. De største manglene forvaltningsrevisjonen avdekket var at Troms og Finnmark fylkeskommune ikke hadde:

- rutiner for å følge opp lønns- og arbeidsvilkår for leverandører og underleverandører
- rutiner for å følge opp at leverandører er tilknyttet godkjent lærlingeordning og å kontrollere om forskriftens og kontraktens krav til bruk av lærlinger overholdes
- kontaktregistre. Det forelå heller ikke en oversikt over kontraktene som gjaldt for Finnmark (øst)

I rapporten anbefalte KomRev NORD Troms og Finnmark fylkeskommune å fortsette arbeidet med etablering av et kvalitetssystem, samt utarbeide kontaktregister som gir oversikt over samtlige inngåtte og gjeldende kontrakter for fylkeskommunen innen kollektivtransport.

Forvaltningsrevisjonsrapporten er omtalt i årsberetning 2023 for Troms og Finnmark fylkeskommune. For den delen av årsberetningen som omhandler Finnmark og samferdsel går det fram at forvaltningsrevisjonen «*Kollektivtransport - oppfølging av kontrakter*» er fulgt opp gjennom «*Prosjekt kollektiv*» i 2023. Det vises til at rutiner for kontraktsoppfølging er etablert og bemanning er styrket, slik at de har ressurser til å følge opp kontraktene. Videre vises det til at fylkeskommunen har to systemer som ivaretar avviksbehandling og kontraktsforvaltning, Status Q og Omnia.

I årsberetning for 2023 er det også opplyst at det i 2023 er startet opp et arbeid med å implementere et helhetlig kvalitets- og internkontrollsystem. Seksjon strategi og forvaltning leder dette arbeidet i avdelingen. Det opplyses videre at det er ansatt egne økonomer i hver avdeling som ivaretar økonomioppfølging, rapportering og de er med på kontraktsoppfølgings møter.

KomRev NORD gjennomførte også forvaltningsrevisjon på *Sambandet Årøya* i 2022. Konklusjonen i denne rapporten var at fylkeskommunens saksbehandling ikke i alle saker om sambandet Årøya er gjort i tråd med gjeldende rutiner og retningslinjer, samt at ikke alle saker om sambandet Årøya som har vært fremlagt for politisk behandling har vært fullt ut forsvarlig utredet.

I 2023 gjennomførte KomRev NORD en undersøkelse av *Anskaffelse av MS Hollendaren*. MS Hollendaren er en hurtiggående kombibåt som på tidspunktet for undersøkelsen var eid av Troms og Finnmark fylkeskommune. Undersøkelsen belyste saksgang og vedtak som gjaldt anskaffelse av båten. Det ble også belyst og vurdert hvem som hadde myndighet og kompetanse til å vedta anskaffelse av MS Hollendaren og til å inngå driftsavtale. Revisor konkluderte med at fylkesrådet i Troms og Finnmark fylkeskommune ikke hadde kompetanse og myndighet til dette og at fylkesrådet ikke ga tilstrekkelig informasjon til fylkestinget.

Resultat spørreundersøkelse - kollektivtransport

I KomRev NORD sin spørreundersøkelse svarte 60 % av respondentene at kollektivtransport (buss, båt og ferge) er et område det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. Respondentene har svart at forvaltningsrevisjon på dette området blant annet bør rettes mot oppfølging av politiske vedtak,

regeletterlevelse, ressursutnyttelse og strukturering av tilbudet/rutetilbud. KomRev NORDs forvaltningsrevisjon på fergesambandet Årøya blir trukket fram som et eksempel til etterfølgelse. Det vises til at man her så på oppfølging av politiske vedtak, samt kontroll av saksbehandlingen fra administrasjonen og om saksframlegg var kvalitativt gode nok, slik at politikerne kan ta korrekte beslutninger.

KomRev NORDs vurderinger - kollektivtransport

På bakgrunn av det som fremkommer over foreligger det flere mulige risikofaktorer på området kollektivtransport i Finnmark fylkeskommune. Det har vært mye endringer i seksjonen som har ansvaret for kollektivtrafikken. I tillegg medfører overgangen til bruttokontrakt endring i ansvarsforhold og arbeidsoppgaver. Mulige risikofaktorer i denne situasjonen er manglende overholdelse, eller avvik fra kontraktene, mangler ved transporttilbudet til innbyggerne, uklare ansvarsforhold, manglende retningslinjer og rutiner. KomRev NORDs har også i forbindelse med regnskapsrevisjon erfart at det har vært utfordrende å få oversikt over kontrakter for Troms og Finnmark fylkeskommune øst. En annen risikofaktor kan være mangelfull, eller manglende kompetanse og kapasitet til å overholde regelverket for offentlig anskaffelse. I bruttokontraktene ligger inntektsansvar hos fylkeskommunen. Dette kan føre til at trafikkoperatør mangler insentiv til å sørge for fullstendig billettering og kontroll av inntektene. Dette kan innebære økonomisk risiko for Finnmark fylkeskommune.

KomRev NORD anser det som relevant å gjennomføre forvaltningsrevisjon rettet mot kollektivtransport. Blant annet på bakgrunn av vurderingene som fremkommer over, resultat fra tidligere forvaltningsrevisjoner, samt resultatet fra spørreundersøkelsen. Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon på dette området kan være kontraktsoppfølging, oppfølging av politiske vedtak på området og offentlig anskaffelse. For flere av temaene innenfor kollektivtransport vil det være hensiktsmessig å gjennomføre forvaltningsrevisjon i slutten av perioden. Dette gjelder for eksempel offentlige anskaffelser og kontraktsoppfølging. Offentlige anskaffelser er også omtalt på side 38-40 i rapporten.

Drift og vedlikehold fylkesveg

Fylkeskommunen er ansvarlig for **drift og vedlikehold av fylkesveiene** i Finnmark. Fylkeskommunen har satt disse oppgavene ut på anbud og leier inn entreprenører for å utføre drift- og vedlikeholdsoppgaver. Drift omfatter oppgaver på veinettet og rutiner som er nødvendige for at vegene skal fungere godt for den daglige bruken av veien for trafikantene. Det opplyses at utfordringene er størst om vinteren med snørydding, brøyting og tiltak for å bedre veigrepet. Med vedlikehold menes tiltak, innsats og aktiviteter som tar vare på den fysiske infrastrukturen i et lengre perspektiv. Aktuelle tiltak opplyses å kunne være å opprettholde standarden på veidekke, grøfter og veiutstyr i tråd med fastsatte kvalitetskrav¹⁴.

¹⁴ Finnmark fylkeskommunes hjemmeside, publisert 15.11.2023, lest 8.4.2024.

Fakta fylkesveg Finnmark

- 1493 km fylkesveg
- 6 km gang- og sykkelveg
- 5 tunneler
- 219 brukonstruksjoner
- 17 fergekaier, hvorav 5 flytekaier

Kilde: Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune

Det er seksjon drift og vedlikehold som har ansvaret for drift og vedlikehold av fylkesveg. Drift og vedlikehold har en budsjetttramme på 368 mill. kr i 2024. For å kunne utføre forsvarlig og nødvendig vedlikehold langs fylkesvegnettet opplyses det i *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* at drift og vedlikehold har et budsjettbehov på 422,2 mill. kr. Dette utgjør en differanse på 54,2 mill. kr i forhold til vedtatt ramme. Seksjonen har behov for budsjettmidler til forarbeid til dekkelegging, asfaltering, IR-scanning, rekkverk, tunell, bru og andre kritiske vedlikeholdstiltak¹⁵. I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* oppgis det at budsjetttrammen for 2024 ikke er stor nok for å utføre forsvarlig vedlikehold på fylkesvegnettet. Videre står følgende om manglende drift og vedlikehold på fylkesveg:

«Manglende drift og vedlikehold gjør at vegkroppen gradvis blir dårligere og på sikt medfører investeringer på fylkesveg. Dette resulterer i økte kapitalkostnader i form av renter og avdrag. Asfaltering er allerede lagt på et minimum forsvarlig nivå for å kunne lyses ut som en kontrakt. En eventuell reduksjon av dette beløpet vil erfaringsvis gi dårligere kontraktsvilkår i markedet. Basert på faglig begrunnelse vil det være vanskelig å lyse ut asfaltkontrakt med vedtatt budsjetttramme. Asfaltering er det som er enklest å kutte, da man kan utføre kompenserende tiltak som å skilte ned hastighet, opparbeidelse av grusveg. I tillegg kan andre nødvendige vedlikeholdstiltak i planen [er] direkte relatert til trafiksikkerhet utgå.»

Utbygging fylkesveg

Fylkeskommunen har ansvar for å **planlegge, bygge, drifte og vedlikeholde fylkesveiene** i Finnmark, og ansvar for gang- og sykkelveier¹⁶. Det er seksjonen utbygging som har ansvaret for disse oppgavene. Seksjonens ansvar omfatter utarbeidelse av reguleringsplaner, prosjektering, utarbeidelse av

Fakta seksjon utbygging fylkesveg Finnmark

- Planlegge og gjennomføre investeringsprosjekter på fylkesveg
- 26 utbyggingsprosjekter, hvorav 5 av disse er skredprosjekter
- Utbygging av 4 kaier for kollektivseksjonen
- Skredfaglig bistand i planleggings- og utbyggingsfase for vegprosjekter, samt skredfaglig bistand til byggeledere for driftskontrakter.
- Oppfølging av skredvarslingsanlegg og anlegg for aktiv skredkontroll, samt utførelse av kontrollerte nedspregninger av snøskred med Daisybell.

Kilde: Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune

¹⁵ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

¹⁶ Finnmark fylkeskommunes hjemmeside, publisert 15.11.2023, lest 8.4.2024.

konkurransegrunnlag. Videre har seksjonen ansvar for gjennomføring av anbud og prosjektstyring fram til prosjektene er fullført. Utbyggingsoppgavene blir utført av innleide entreprenører etter anbud¹⁷.

I årsberetning for 2023 for Troms og Finnmark går det fram at utbyggingsseksjonen har nær 70 små og store prosjekter i porteføljen, inkludert trafiksikkerhetsprosjektene. Det opplyses at ansvaret for utbyggingsprosjektet nye bussdepoter ble flyttet til seksjonen i 2023.

Seksjonen har et driftsbudsjett på 3 mill. kr i 2024. Fylkeskommunen mottar for 2024, 79,3 mill. kr i regionale skredsikringsmidler. Skredsikringsmidlene kommer som frie midler over rammetilskuddet.

Det totale investeringsbudsjettet for 2024 for Finnmark fylkeskommune er på kr 546 mill. og kr 1 703 mill. for perioden 2024-2027. Det er budsjettert med **investeringer innen samferdsel** for totalt kr 454 mill. i 2024 og kr 1 606 mill. for perioden 2024-2027. Investering innen samferdsel utgjør dermed største delen av investeringsbudsjettet i Finnmark fylkeskommune. Dette gjelder både for 2024 og for hele perioden 2024-2027, henholdsvis over 80 % og 90 % av investeringsbudsjettet. Når det gjelder **investeringer innen kollektiv** er det her budsjettert med kr 240 mill. i 2024, og kr 422 mill. i perioden 2024-2027. For **fylkesveg** er det her budsjettert med investeringer på kr 134 mill. for 2024. Dette omfatter veg-, bru- og trafiksikkerhetsprosjekter. For perioden 2024-2027 er totalen kr 865 mill.¹⁸.

Resultat spørreundersøkelse – fylkesveg

I KomRev NORD sin spørreundersøkelse var det 48 % av respondentene som svarte at fylkesveg (drift, vedlikehold og investeringer) er et av områdene det er viktigst å gjennomføre forvaltningsrevisjon i. Her er det ikke så mange av respondentene som har angitt hva de mener en forvaltningsrevisjon konkret på dette området bør rette seg mot. Ett forslag er at forvaltningsrevisjon bør rettes mot bedre vedlikehold av veiene. Flere av respondentene har foreslått tema som kan brukes på flere av forvaltningsområdene og som også kan være tema for forvaltningsrevisjon på drift og vedlikehold. Disse temaene er oppfølging av politiske vedtak, regeletterlevelse og ressursutnyttelse.

KomRev NORDs vurdering – fylkesveg

KomRev NORD har ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på fylkesveg i perioden 2020-2024 i Troms og Finnmark fylkeskommune. Vi kan heller ikke se at det er gjennomført forvaltningsrevisjon på dette området tidligere i Finnmark fylkeskommune, hverken når det gjelder drift, vedlikehold eller investeringer. Midlene som skal benyttes på fylkesvei utgjør en vesentlig del av Finnmark fylkeskommunes budsjett, både i inneværende år og i hele planperioden. Det gjelder både drift og vedlikehold, samt utbygging/investering. KomRev NORD anser det som relevant å gjennomføre forvaltningsrevisjon på fylkesveg. Dette er på bakgrunn av det som fremkommer over, samt resultatet fra spørreundersøkelsen. Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon på dette området kan være investeringsprosjekter, kontraktsoppfølging, oppfølging av politiske vedtak på området og offentlig anskaffelse. For flere av temaene innenfor kollektivtransport vil det være hensiktsmessig å gjennomføre forvaltningsrevisjon i slutten av perioden. Dette gjelder for eksempel offentlige anskaffelser og kontraktsoppfølging.

Skoleskyss

Fylkeskommunen har ansvar for å organisere og gjennomføre **skoleskyss** for elever i grunnskole, videregående skole og noen i voksenopplæring, jf. opplæringslovens kapittel 7 og § 13-4. Finnmark fylkeskommune gir skoleskyss til over 2200 elever¹⁹. Skoleskyss er omtalt i fylkestingssak 7/24 *Effektivisering – kollektiv drift 2024*. Her går det fram at fylkeskommunen har utfordringer med å

¹⁷ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

¹⁸ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

¹⁹ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

planlegge skystilbud til den enkelte skole på en kostnadseffektiv måte. Dette begrunnes med at det de siste årene har vært en generell økning i antall elever som får skoleskyss basert på særskilte vilkår. Økningen oppgis å skyldes delvis helsemessige årsaker, bosetningsmønster og endringer i kommunenes skolestruktur.

I vår spørreundersøkelse var det 12 % av respondentene som svarte at skoleskyss er ett av områdene det er viktigst å gjennomføre forvaltningsrevisjon innenfor. Tilbud om skoleskyss kan være viktig for den enkelte elev, selv om det ikke har store økonomiske konsekvenser. På bakgrunn av dette, at det er mange elever som mottar skoleskyss, samt sett hen til at det er rapportert om utfordringer knyttet til planlegging av skystilbud anser revisor at skoleskyss kan være et relevant område for forvaltningsrevisjon.

Trafikksikkerhet og TT-ordning

Fylkeskommunen har et ansvar for å tilrå og samordne tiltak for å fremme **trafikksikkerheten** i fylket. Dette er i henhold til § 40 a i vegtrafikkloven. Finnmark fylkeskommune har delegert dette ansvaret til hovedutvalget for samferdsel. Trafikksikkerhet er omtalt i Regional transportplan for Finnmark 2024-2036. Trafikksikkerhetsarbeidet i Finnmark styres av nullvisjonen²⁰. Finnmark har en målsetting at det ikke skal være flere enn syv drepte og hardt skadde i 2030. I planen opplyses det om at til tross for en tydelig reduksjon i de nasjonale tallene de siste 10 årene, flatet antall drepte og hardt skadde i trafikken i Finnmark ut i 2013. Videre opplyses det at det etter dette har vært en svakt negativ utvikling i fylket. De største ulykkestypene i Finnmark oppgis å være utforkjøringsulykker, møteulykker og fotgjengerulykker. Tradisjonelt har typiske ungdomsulykker dominert ulykkesbildet i Finnmark. Denne aldersgruppen er fortsatt mest utsatt, men betydelig mindre enn på begynnelsen av 2000-tallet. I de siste årene har utviklingen vært mest negativ for voksne menn og eldre trafikanter. Høy fart, ruspåvirkning, uoppmerksomhet og manglende eller feil bruk av sikkerhetsutstyr oppgis å være vanlige trafikantfeil for ulykkene i Finnmark. Det fremgår av den regionale transportplanen at det fysiske trafikksikkerhetsarbeidet i Finnmark kjennetegnes av et tverrsektorielt samarbeid mellom ulike aktører innenfor og på tvers av forvaltningsnivåene. I planen beskrives blant annet følgende utfordringer knyttet til trafikksikkerhet:

- Relativ risiko er svært høy på mange strekninger
- Behovet for sikkerhetsutbedringer er stort
- Studier har vist at holdningsskapende trafikksikkerhetsarbeid kan ha god effekt
- Det er viktig med et tverrsektorielt samarbeid med andre aktører for at fylkeskommunen skal ivareta sitt ansvar
- Skolevei og skoleskyss oppleves som risikofyllt av mange

Fylkeskommunen har ansvaret for tilrettelagt transport for funksjonshemmede, **TT-ordningen**. Ordningen gir et transporttilbud til innbyggere med varig funksjonshemming og som helt eller delvis ikke kan benytte seg av det ordinære kollektivtilbudet²¹. I de fylkeskommunale dokumentene revisor har sett på fremkommer det ikke spesielle utfordringer for dette området.

I KomRev NORD sin spørreundersøkelse var det ingen av respondentene som svarte at trafikksikkerhet eller TT-ordning er områder det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon på.

²⁰ Nullvisjonen handler om et transportsystem der ingen blir drept eller hardt skadd, og gjelder hele transportsektoren på tvers av transportformer, s. 14 Regional transportplan for Finnmark 2024-2036.

²¹ Finnmark fylkeskommunes hjemmeside, publisert 04.12.2019, sett 04.04.2024.

Med bakgrunn i ovennevnte finner vi ikke at trafiksikkerhet eller TT-ordningen fremstår som aktuelle områder for forvaltningsrevisjon i kommende periode.

Opplæring

Opplæringsavdelingen ble vedtatt etter ny organisering i 2022. Samme år ble det vedtatt en strategiplan for opplæring i Finnmark – *Bærekraftig opplæring i Finnmark – med hjerte rundt eleven og lærlingen*. Målet med strategien er å arbeide videre med et felles og forpliktende arbeidsverktøy for aktørene innenfor videregående opplæring i Finnmark. Strategien skal også gi et felles grunnlag i arbeidet med å utvikle kvaliteten i opplæringen²². Strategiplanen har følgende visjon, mål og verdier:

- Bærekraftig opplæring – med hjerte rundt eleven og lærlingen
- Hovedmålet er at flest mulig skal fullføre og bestå videregående opplæring i Finnmark
- Opplæringen skal bygge på verdiene i overordnet del av læreplanen

Strategien er videre delt inn i fem hoveddeler:

- Opplæring i Finnmark skal være en aktiv og nyskapende samfunnsaktør som bidrar til å skape nye arbeidsplasser. Dette skal gjøres ved å fokusere på fremtidige kompetansebehov og utdanne kompetansen arbeidslivet etterspør
- Bærekraftmålene står sentralt. Alle skoler og lærebedrifter skal jobbe mot to av bærekraftmålene:
 - I Finnmark er det en nullvisjon mot mobbing og diskriminering
 - Opplæring skal spesielt ivareta elever med psykiske helseutfordringer
- Ledelseskultur og utøvelse av å være en lærende organisasjon i et profesjonsfelleskap står sentralt
- Tre temaer er hovedfokus de kommende årene: læringsmiljø, tilpasset opplæring og vurdering
- Samisk språk og kultur. Finnmark skal ha en aktiv rolle i utvikling av samiske profilskoler og læremidler

Økonomi

Kompetanse utgjorde 34 % av Troms og Finnmark fylkeskommunes nettodriftsutgifter i 2023, se figur 4 på side 10. Dette inkluderer opplæring, fagskolen, voksenopplæring, karriere og integrering.

Budsjettrammen til opplæringsavdelingen utgjør en mindre andel enn samferdsel, men utgjør likevel en vesentlig del av Finnmark fylkeskommunes budsjett i 2024 og årene framover, se tabell nedenfor

Tabell 4 Budsjettramme opplæringsavdelingen Finnmark fylkeskommune, 2024-2027.

Budsjettramme i 1000 kr	2024	2025	2026	2027
Opplæringsavdelingen	601 891	601 891	591 891	591 891
Finnmark fylkeskommune totalt	1 902 737	1 896 497	1 875 317	1 876 667

Kilde: Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune

Det går fram av årsregnskapet for 2023 at avdelingen for opplæring totalt hadde et mindreforbruk på kr 28,3 mill., se tabell nedenfor.

²² Strategiplan for opplæring i Finnmark – Bærekraftig opplæring i Finnmark – med hjerte rundt eleven og lærlingen, vedtatt i sak 118/22 i fylkestinget i Troms og Finnmark fylkeskommune desember 2022.

Tabell 5 Oversikt budsjett, regnskap og avvik opplæring Finnmark 2023

I 1000 kr	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik	Korr. netto bruk av bundne fond, ikke budsjettert	Korr. avvik	Avvik i %
Utdanning - Øst	601 426	642 123	613 779	28 344	11 259	39 603	6,2 %
herav bruk av navngitt disp.fond	-6 000	-6 500					
herav avsetning til navngitt disp.fond		549					
Herav overføring til investering		1 200					

Kilde: Årsberetning 2023 Troms og Finnmark

Fakta opplæring Finnmark

- 8 videregående skoler
- 1 fylkeskommunal folkehøyskole
- Ca. 2100 elever
- Ca. 950 lærlinger, kandidater, lærekandidater og kandidater for fagbrev på jobb

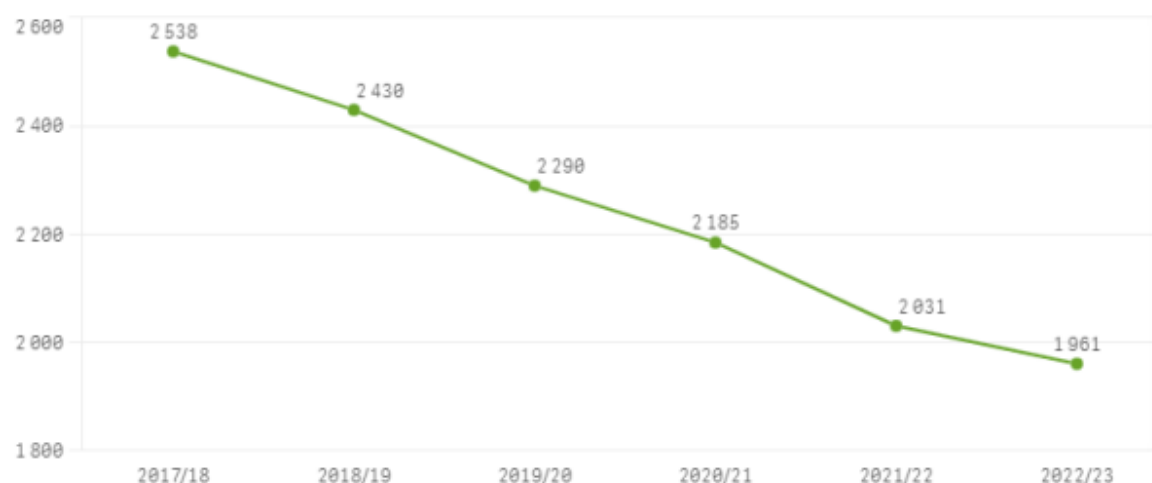
Kilde: Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

I Finnmark fylkeskommunes Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027 står det at hovedprioriteringen innen budsjettet for opplæringsavdelingen er lovpålagte oppgaver, som gjør at flest mulig elever, lærlinger og lærekandidater gjennomfører videregående skole. Her står det videre at de to siste årene har avdelingen hatt kr 40 mill. i innsparingskrav som er innarbeidet i budsjettene. I 2023 kom opplæringsavdelingen til en smertegrense, hvor det ikke er mulig å nedskalere driften, uten at det gjøres strukturelle grep. Det opplyses at det vil fremmes sak for fylkestinget i 2024 om dette.

Elevtall

Kvalitetsmeldingen for 2022/2023 for videregående opplæring i Finnmark ble behandlet i fylkestinget i Finnmark fylkeskommune i mars 2024. Her går det fram at elevtallet i Finnmark er synkende, og at dette vil påvirke tilbudsstrukturen i Finnmark framover. I meldingen vises det til at Stortinget i juni 2021 vedtok fullføringsreformen og at dette vil få konsekvenser for den videregående opplæringen. Det vil blant annet påvirke og ha betydning for elevtallet i de neste årene.

Figur 6 Oversikt elevtall Finnmark

Kilde: Kvalitetsmelding 2022/2023 For videregående opplæring i Finnmark23

²³ Opplæringsavdelingen for oppgir at de har hentet elevtallene fra Qlik Sens og at disse avviker fra Udir sine offisielle tall. Qlik Sense teller elever 1. oktober og 1. april, mens Udir opererer kun med elevtellingene 1. oktober.

Innføringstilbud til unge innvandrere

Et annet forhold som kan påvirke elevtallet er det økte antallet flyktninger fra Ukraina. Samtlige kommuner i Finnmark ble anmodet om å bosette flyktninger fra Ukraina, 1025 flyktninger i 2022 og 1090 flyktninger i 2023. Tall fra 2022 viser at tett under 10 % av de bosatte er ungdom mellom 16-19 år, de fleste bosatt i kommuner med innføringstilbud. Per 09.10.23 er det mottak i Kirkenes, Hammerfest, Alta og Vadsø²⁴. For å imøtekomme strømmen av flyktninger til skolene i Finnmark er det behov for 6 mill. kr årlig fra og med 2024. I tillegg er det behov for 2 mill. kr årlig til norskkurs til flyktninger som kommer i løpet av kalenderåret 2024²⁵.

Ungdom som har fullført grunnskolen eller tilsvarende opplæring har rett til videregående opplæring. Disse søker fylkeskommunen om inntak til videregående opplæring og legger ved dokumentasjon på minst 9 år med grunnskoleutdanning fra utlandet. I tillegg har kommuner og fylkeskommuner plikt til å sørge for opplæring for alle barn og unge i asylmottak i alderen 6-18 år. De som er over opplæringspliktig alder, vanligvis over 16 år, som har fullført grunnskolen eller tilsvarende, men som ikke har fullført videregående opplæring, har etter søknad rett til videregående opplæring for voksne, jf. opplæringslova § 4A-1²⁶.

Fylkeskommunen skal også legge til rette for at det gis mer grunnskoleopplæring til innvandrerungdom som har behov for det for å kunne gjennomføre videregående opplæring, jf. § 65 annet ledd forskrift til integreringsloven. Fylkeskommunen kan tilby mer grunnskoleopplæring til ungdommer som har rett til videregående opplæring, jf. opplæringsloven § 4A-1.

Læringsmiljø, tilpasset opplæring og vurdering

I strategi for videregående opplæring i Finnmark står det at det pedagogiske fokuset er spesielt rettet mot læringsmiljø, tilpasset opplæring og vurdering for å nå målene som er satt. I strategien står følgende om **læringsmiljø**:

«Elevene/lærlingene skal ha et trygt og godt læringsmiljø der alle er inkludert og trives. Elevene/lærlingene opplever å bli sett som menneske, og som en faglig og sosial ressurs i et læringsfellesskap. Læringen skjer innenfor trygge og tydelige rammer, og det skal oppleves som trygt å prøve og feile.»

Tilpasset opplæring er regulert i opplæringsloven. I henhold til § 1-3 i opplæringsloven skal opplæringen tilpasses evnene og forutsetningene hos den enkelte elev, lærling, praksisbrevkandidat og lære kandidat. I årsberetningen 2023 for Troms og Finnmark fylkeskommune er tilpasset opplæring oppgitt å være et av satsningsområdene til skoleeier i Finnmark. Tilpasset opplæring er også omtalt i strategien for videregående opplæring i Finnmark. Her står følgende:

«Alle elever/lærlinger skal ha likeverdige muligheter til læring og utvikling, uavhengig av deres forutsetninger. De skal oppleve lærelyst, utfordringer og mestring. Alle skal bli sett og bli møtt med positive forventninger. Eleven/lærlingen er hovedaktør i egen læring, bruker og utvikler stadig nye læringsstrategier og opplever variasjon i læringsaktiviteter og arenaer.»

I strategiplan for opplæring i Finnmark står følgende om **vurdering**:

«Vurderingen skal både gi et bilde av hva elevene/lærlingene kan, samt fremme læring og utvikling. Vurderingen er en integrert del av læringsprosessen, og brukes til å tilpasse

²⁴ Kvalitetsmelding 2022/2023 For videregående opplæring i Finnmark, Finnmark fylkeskommune.

²⁵ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

²⁶ Kvalitetsmelding 2022/2023 For videregående opplæring i Finnmark, Finnmark fylkeskommune.

opplæringen. Elevene og lærlingene opplever variasjon i vurderingsformer, vet hva som forventes av dem og hva som skal til for å lære mer.»

Samisk språk og kultur

Strategiplanen for videregående opplæring i Finnmark er delt inn i fem hoveddeler hvorav samisk språk og kultur en av disse. I strategiplanen står følgende:

«Finnmark er en del av det samiske språkområdet, og Finnmark har en viktig rolle i å bevare og vitalisere samisk språk og kultur. Opplæring i Finnmark ønsker å utvikle og styrke samisk identitet, språk og kultur blant de unge i Finnmark.»

Det er beskrevet i strategiplanen hvordan det skal ivaretas og jobbes med dette.

I henhold til opplæringslova § 6-3 har samiske elever rett til opplæring i samisk i videregående opplæring. I den vedtatte strategien for videregående opplæring i Finnmark har Troms og Finnmark fylkeskommune åpnet for at alle elever i våre videregående skoler har rett til opplæring i samisk språk.

I kvalitetsmeldingen 2022/2023 For videregående opplæring i Finnmark rapporteres følgende om arbeidet med samisk språk og kultur:

- Alta videregående skole og Lakselv videregående skole er begge samiske profilskoler. Disse skolene tilbyr også eget programfag i samisk historie og samfunn for elever på studieforberedende programområder.
- Alle videregående skoler arbeider systematisk med samisk språk og kultur. Det er ulikt hvordan skolene arbeider, men det er flere tiltak som enten er i gang eller planlegges igangsatt på alle skolene. Blant annet planlegges det styrking av eksisterende samiskundervisning, inngåelse av formelt samarbeid med ulike institusjoner som ivaretar samisk språk og kultur.
- Samisk språkverksted, markering av samenes nasjonaldag 6. februar, samt ekskursjoner til ulike lokasjoner er eksempler på arbeidsmetoder skolene benytter i arbeidet med samisk språk og kultur.
- Noen elever i videregående opplæring i Finnmark får opplæring i samisk via fjernundervisning. Opplæring i Finnmark har som mål å tilby denne gruppen elever muligheten til hospiteringsopphold eller språkbadssamlinger.
- Tana videregående skole er ressurskole for samisk naturbruk, som blant annet følger av en avtale mellom fylkeskommunen og Sametinget.

I kvalitetsmeldingen opplyses det at opplæringsavdelinga i Finnmark skal i tett samarbeid med de videregående skolene arbeide aktivt med vedtatt strategi for videregående opplæring i Finnmark for å bevare og vitalisere samisk språk og kultur, samt utvikle og styrke samisk identitet, språk og kultur blant de unge i Finnmark.

Elevtjenester

Finnmark fylkeskommune har flere elevtjenester; oppfølgingstjenesten, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), fagopplæringskoordinator og elevhybel.

Det går fram av opplæringslova § 3-6 at fylkeskommunen skal ha en **oppfølgingstjeneste for ungdom** som har rett til opplæring, og som ikke er i opplæring eller i arbeid. Oppfølgingstjenesten skal sikre tverretattlig samarbeid mellom kommunale, fylkeskommunale og statlige instanser som har ansvar for målgruppa, og formidle, eventuelt samordne, tilbud fra ulike instanser.

I kvalitetsmeldingen²⁷ går det fram at målet til oppfølgingstjenesten (OT) i Finnmark fylkeskommune er å bidra til at ungdommene kommer ut i aktivitet, fortrinnsvis opplæringsrelatert aktivitet som fører til grunnkompetanse, yrkeskompetanse eller studiekompetanse. Videre går det fram at OT også har et forebyggende ansvar for elever som står i fare for å avbryte skolegangen.

I kvalitetsmeldingen²⁸ opplyses det at oppfølgingstjenesten i Finnmark er lokalisert med stedlige OT-rådgivere på alle de offentlige videregående skolene i Finnmark. Videre går det fram at OT-rådgiverne er en del av lokale oppfølgingsteam som består av etater og ressurspersoner i lokalmiljøet. Dette er for eksempel NAV, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), næringslivet, skolehelsetjenesten, og andre kommunale tjenester, samt skolenes egne elevtjenester. Et fokusområde for OT er å gjennomføre karriereveiledning. Det opplyses at dette er en viktig del av den lovpålagte oppgaven med å gi oppfølging og veiledning til ungdom utenfor opplæring og arbeid.

I opplæringslova § 5-6 går de fram at hver kommune og fylkeskommune skal ha en **pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)**. Den pedagogisk-psykologiske tjenesten i en kommune kan organiseres i samarbeid med andre kommuner eller med fylkeskommunen.

Tjenesten skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov. PPT skal sørge for at det blir utarbeidet sakkyndige vurderinger der loven krever dette, jf. opplæringsloven § 5-6. I kvalitetsmeldingen går det fram at PPT ivaretar dette gjennom fast deltakelse i skolens elevtjeneste, og gjennom drøftinger, veiledning, kurs og annet informasjonsarbeid i temaer som skolen/ opplæringskontor/ opplæringsbedrifter har behov for.

I kvalitetsmeldingen går det også fram at det gjennomføres individ- og systemarbeid jevnlig på skolene som samtaler med elever, lærlinger, lærere og avdelingsledere, som møter og rådgivning med lærere, avdelingsledere, og som møter med oppfølgingstjenesten og helsesykepleiere. Videre opplyses det at PPT også jobber i individualsaker både med og uten henvisning. Dette handler i hovedsak om sakkyndig vurdering av læringsutbytte, kartlegging/utredning av ulike fagvansker samt kortvarige og langvarige samtaler med elever som har opplevd overgrep, er deprimerte, har angst eller har opplevd traumer og vil ha en samtalepartner i forbindelse med dette. I perioden 01.01.2023 til 09.10.2023 oppgis det at det har vært 126 henviste elever, lærlinger og lære kandidater og at tjenesten ikke har hatt ventelister.

Fagopplæringskoordinatorne er en del av elevtjenesten ved de videregående skolene. Finnmark har ni fagopplæringskoordinatorer i ulik stillingsprosent. Koordinatorne er lokalisert ved de fylkeskommunale videregående skolene. De bidrar med kunnskap om opplæring i bedrift og er aktive med hensyn til å videreutvikle nettverk og samarbeid mellom de videregående skolene, lærebedrifter/opplæringskontor og næringslivet. Det er etablert et systemisert samarbeid mellom opplæringsavdelinga og mellom hver enkelt fagopplæringskoordinator, da spesielt i formidlingsperioden²⁹. Det opplyses i kvalitetsmeldingen at dette over tid har gitt gode resultater med hensyn til hvor mange som får læreplass i Finnmark.

I Finnmark er det mange elever som må flytte hjemmefra for å ta videregående opplæring. Disse elevene kan søke om boplass på skolens elevhjem, også kalt **elevhybel**. Det går fram av fylkeskommunens hjemmeside at elever som er, eller skal bli elev ved en videregående skole, kan søke om hybelplass på skolen elevhjem. Det foreligger inntaksreglement og ordensreglement for elevhybler i Finnmark fylkeskommune. Inntaksreglementet omhandler blant annet søknadsfrist og

²⁷ Kvalitetsmelding 2022/2023 for videregående opplæring i Finnmark, Finnmark fylkeskommune.

²⁸ Kvalitetsmelding 2022/2023 for videregående opplæring i Finnmark, Finnmark fylkeskommune.

²⁹ Kvalitetsmelding 2022/2023 for videregående opplæring i Finnmark, Finnmark fylkeskommune.

tildelingskriterier. Revisor kan for øvrig ikke se at elevhybel er omtalt i hverken årsberetning, årsbudsjett og økonomiplan og årsregnskap utover at det opplyses at det pågår en utredning av muligheten for å bygge om hybelhuset i Vadsø til kontorer³⁰.

Gjennomføring

Hovedmålet i den vedtatte strategien omtalt over er at flest mulig skal fullføre og bestå videregående opplæring i Finnmark. Finnmark er det fylket med den minste andelen elever som fullfører med studie- og yrkeskompetanse, med 71,2 % etter fem/seks år. Finnmark har imidlertid økt **gjennomføringen** i løpet av de siste årene, slik at gapet til de andre fylkene minker. Skoleeier har satt som mål at gjennomføringen skal øke til 72 % i 2024³¹.

I kvalitetsmeldingen er det rapportert på overgangene fra Vg1 til Vg2 og overgangen fra Vg2 til Vg3 både for studieforbereende og yrkesfag. Her går det fram at andelen elever fra studieforbereende som går over fra Vg1 til Vg2 er større, enn andelen elever på yrkesfag som går over fra Vg1 til Vg2. Det er 89,7 % av elevene fra studieforbereende som går over fra Vg1 til Vg2, mens det er 78,7% av elever på yrkesfag som gjør det samme.

Det går fram av kvalitetsmeldingen at 94 % av alle søkerne i Finnmark fikk læreplass i 2022. Dette året var det 444 søkere til læreplass. Det vises til at det har vært en jevn økning i antall som har fått læreplass de siste årene³².

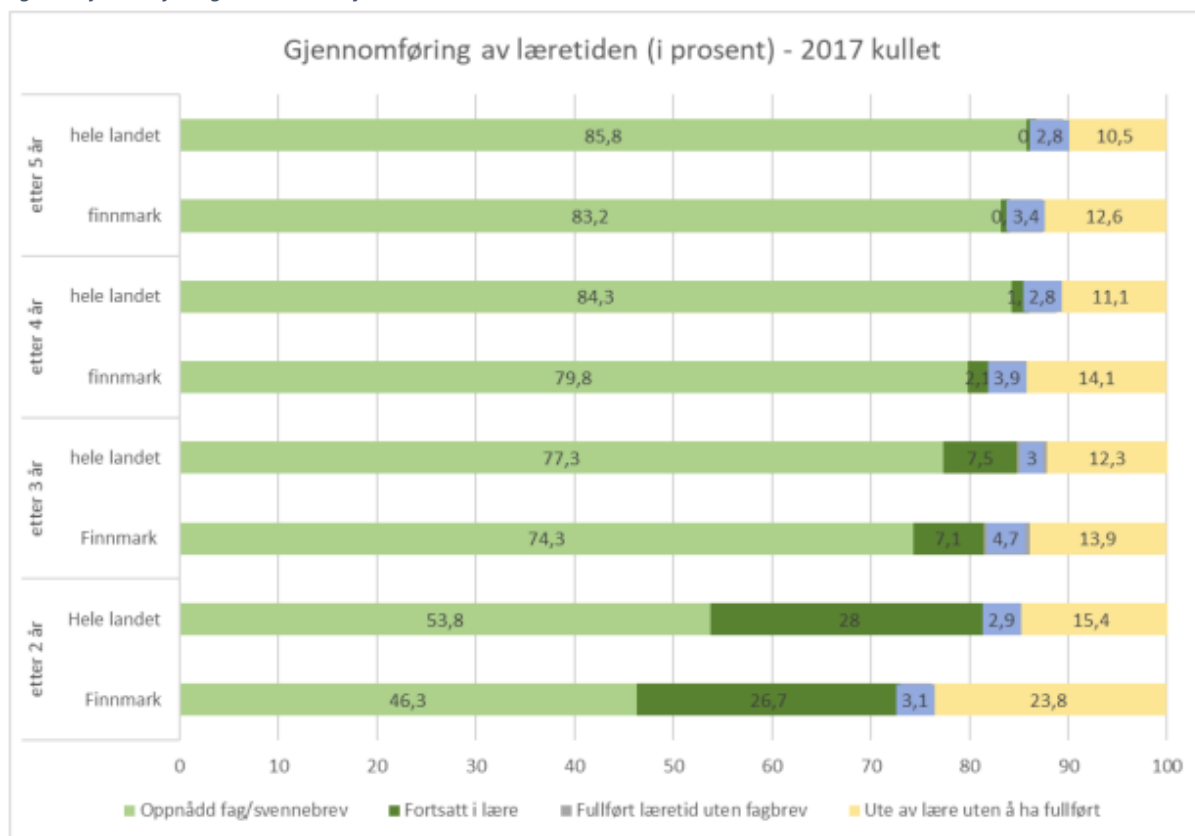
I kvalitetsmeldingen 2022/2023 *For videregående opplæring i Finnmark* går det fram at lærlinger i Finnmark bruker lenger tid på å fullføre og bestå. Etter fem år har 85,8 % av personer i lærekontrakt i hele landet bestått, mens tallet for Finnmark er 83,2 %. Det går videre fram at det har vært en økning siden 2021, da tallet for Finnmark var 82,4 %. Det opplyses også at kategorien *ute av lære uten å ha fullført* etter 2 år, er i Finnmark på 23,8 %. Se også figur 7 nedenfor.

³⁰ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

³¹ Kvalitetsmelding 2022/2023 for videregående opplæring i Finnmark, Finnmark fylkeskommune.

³² Kvalitetsmelding 2022/2023 for videregående opplæring i Finnmark, Finnmark fylkeskommune.

Figur 7 Gjennomføring av læretiden for 2017 kullet

Kilde: Kvalitetsmelding 2022/2023 for videregående opplæring i Finnmark, Finnmark fylkeskommune³³

Dette forklares med at det i flere oppdragsbaserte bransjer har vært vanlig at lærlinger slutter i løpet av læretiden eller ikke går opp til avsluttende prøve, for deretter å få læreplass i nye bedrifter og består prøve. Det opplyses at det har vært arbeidet opp mot næringene for å endre på dette.

Diagrammet viser gjennomføring for alle lærlinger i hele landet og i Finnmark for de som startet i lære i 2017.

I årsberetning 2023 for Troms og Finnmark fylkeskommune vises det til følgende resultater for Finnmark på området opplæring:

- Finnmark har formidlet over 90 % av alle som har søkt læreplass totalt.
- Fylkeskommunen har utstedt 523 fagbrev, 61 svennebrev og 7 kompetansebevis.
- Det er i dag 950 lærlinger som tar sikte på få kompetanse som næringslivet etterspør.
- Det er utstedt 348 vitnemål og 250 kompetansebevis, for de som tenker å gå veien mot universitet og høyskole.
- I Finnmark får de aller fleste ungdommer med ungdomsrett læreplass.
- I 2023 var Finnmark blant de aller beste fylkene i landet på formidling av læreplass.
- Næringslivet og det offentlige i Finnmark har ledige læreplasser innen mange fag.
- Elevene i videregående opplæring i Finnmark har en markert framgang i fullført og bestått.
- I Finnmark er gjennomføringa nå på 71,2 %. Dette er målt bestått etter 5/6 år. Dette er det beste resultatet målt til nå.

³³ Finnmark fylkeskommune har hentet tallene fra Utdanningsdirektoratet.

Høyere yrkesfaglig utdanning

Fagskoler tilbyr høyere yrkesfaglig utdanning. Høyere yrkesfaglig utdanning er på nivået over videregående opplæring. Mange av utdanningene er spesielt rettet mot de som har tatt en yrkesfaglig utdanning på videregående³⁴. Fagskole er ikke en lovpålagt oppgave, men hver fylkeskommune har et selvstendig ansvar for at det tilbys akkreditert fagskoleutdanning, jf. § 3 i fagskoleloven. Fylkeskommunen skal forvalte driftsmidler til høyere yrkesfaglig utdanning uavhengig av om fylkeskommunen er skoleeier eller ikke. I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* anslås budsjettbehovet for Finnmark sin andel av finansieringen av fagskolen Nord på 7,05 mill. kr.

I forbindelse med delingen av Troms og Finnmark fylkeskommune opphørte samarbeidet mellom Troms og Finnmark om fagskolen i Nord. Som et resultat av dette ble fagskolen i Finnmark vedtatt etablert fra 1.1.2024 i fylkesutvalgets vedtak den 20.12.2023 i sak 7/23. Det er Finnmark fylkeskommune som er eier av denne fagskolen. Fagskolen er lokalisert i Kirkenes og Nordkapp med kontorsted i Kirkenes.

I saksframlegget til fylkesutvalgets sak 7/23 *Etablering av fagskolen i Finnmark* - opplyses det at Finnmark tilbyr to fagskoleutdanninger på to avdelinger i Finnmark. Avdelingen i Kirkenes tilbyr Anlegg og Bergverk og er et tilbud til 40 studenter fordelt over tre år. Avdelingen i Nordkapp har tilbud om Dekksoffiser på ledelsesnivå med 12 studenter fordelt over 2 år.

I årsberetningen for 2023 for Troms og Finnmark fylkeskommune står det at vedtaket om at fagskolen i Nord skulle splittes har skapt mange utfordringer og usikkerhet når det gjelder økonomi, inngåtte avtaler, innkjøp, bruk av lærere og felles ledelsessystemer. Det opplyses videre i årsberetningen at mange av disse utfordringene ikke er løst og at det er usikkert om Fagskolen i Nord må ta oppgaver fra Fagskolen i Finnmark. Dette av hensyn til studentenes lovbestemte rett for å få fullført sin utdanning. Det opplyses videre at splittelsen også vil medføre kostnader knyttet til delingen og endringer i alle ledelsessystemer.

Spesialundervisning

Spesialundervisning er regulert i opplæringsloven. Det går fram av opplæringsloven § 5-1 at elever som ikke har, eller som ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning. Revisor kan ikke se at spesialundervisning er omtalt i skolestrategien eller kvalitetsmeldingen 2022-2023 for videregående opplæring i Finnmark. Det er heller ikke omtalt i de andre overordnede fylkeskommunale dokumentene vi har sett på.

Norskopplæring til elever med annet morsmål

Det går fram av opplæringsloven § 3-12 at elever i videregående opplæring med annet morsmål enn norsk eller samisk har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelig kunnskap i norsk til å følge den vanlige opplæringen i skolen.

Norskopplæring til elever med annet morsmål omtales i kvalitetsmeldingen 2022-2023 For videregående opplæring i Finnmark. Her opplyses det at ungdommer som mangler norskferdigheter og grunnskoleopplæring, får forberedende opplæringstilbud/innføringstilbud. Dette gir de forutsetninger for å delta i og gjennomføre videregående opplæring. Finnmark har innføringstilbud lokalisert på 4 videregående skoler i fylket skoleåret 2022/2023. Alta og Kirkenes videregående skoler har innføringsklasser, mens Hammerfest og Vadsø videregående skoler har kombinasjonsklassetilbud. Her samarbeider kommuner og fylkeskommunen om grunnskoleopplæring for kommunale og fylkeskommunale elever i alderen 16-24 år. I kvalitetsmeldingen går det fram at det var 31 elever i

³⁴ Hva er fagskole, artikkel Utdanning.no, oppdatert 28. september 2023, lest 10.04.2024.

innføringstilbud ved de videregående skolene i Finnmark per 1. oktober 2022. Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjoner hverken for Finnmark fylkeskommune, eller Troms og Finnmark fylkeskommune på dette området.

Elevenes skolemiljø

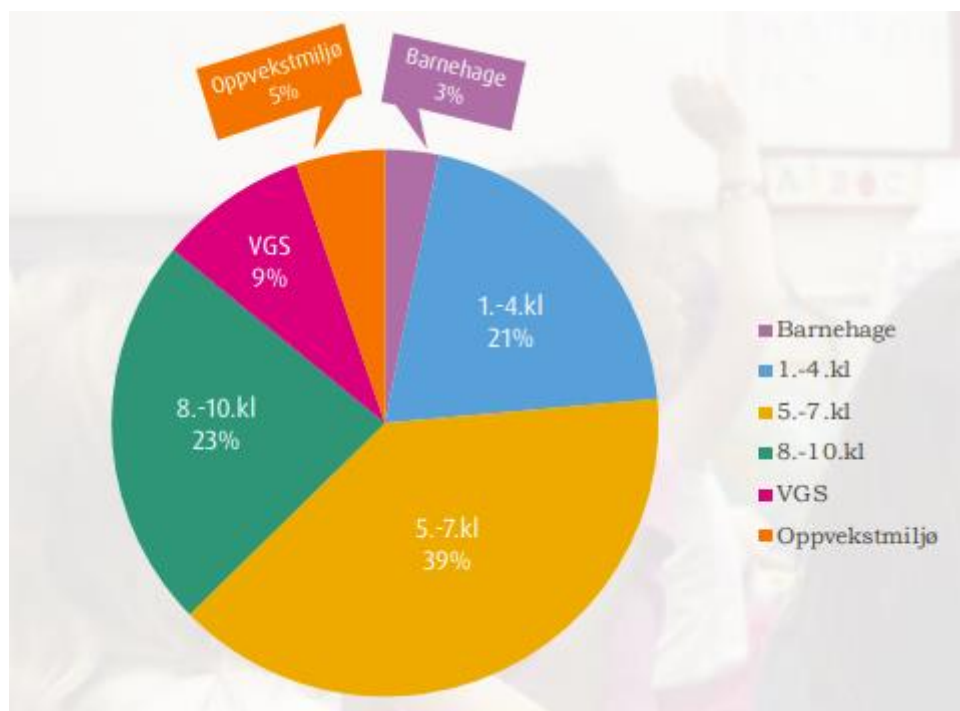
I henhold til § 9-A i opplæringsloven har alle elever rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Elevenes skolemiljø omfatter blant annet det fysiske miljøet, det psykososiale miljøet og elevdeltakelse i skolemiljøarbeidet. I kvalitetsmelding 2022-2023 For videregående opplæring i Finnmark opplyses det at elevene i Finnmark opplever jevnt over at de mestrer skolens krav og at de får nok og riktige utfordringer. Elevene oppgir at de får lekser de klarer på egenhånd og opplever trygghet selv når de gjør oppgaven feil og ser på det som et læringspunkt.

I kvalitetsmeldingen er det ikke oppgitt statistikk på mobbing i de videregående skolene i Finnmark. Dette forklares med nye regler om skjerming av statistikk med små tall som skal ivareta personvernet.

Elev eller foresatte kan melde sak om skolemiljø til Statsforvalteren dersom de opplever at skolen ikke iverksetter tilstrekkelige tiltak. Statsforvalteren vurderer om skolen har ivaretatt plikten den har etter opplæringslovens kapittel 9A. I kvalitetsmelding 2022/2023 For videregående opplæring i Finnmark opplyses det at statsforvalteren har mottatt fire saker fra videregående opplæring skoleåret 2022/2023, hvorav én sak er fra Finnmark.

I årsrapporten 2022/2023 til elev- lærling- og mobbeombudene i Troms og Finnmark går det fram at 9 % av henvendelsene de mottar gjelder forhold i den videregående skolen, jf. figuren nedenfor.

Figur 8 Fordeling av henvendelser til elev-, lærling- og mobbeombudene i Troms og Finnmark knyttet til kap. 8 i Lov om barnehager og kap. 9A i opplæringsloven, 2022-2023

Kilde: Årsrapport 2022/2023 Elev- lærling- og mobbeombudene i Troms og Finnmark

Ombudene rapporterer i årsrapporten at påfallende mange unge og deres foreldre ikke vet hvem de kan henvende seg til når de trenger hjelp. Ombudene opplever også at elever og læringer kvier seg altfor lenge til å be om hjelp, i saker knyttet til mobbing, seksuell trakassering og mangelfull oppfølging.

I årsrapporten rapporterer ombudene om en økning i henvendelser fra læringer. Læringer har bedt om hjelp til flere forhold:

- mangelfull veiledning
- mangelfulle opplæringsplaner
- mistrivsel
- utrygghet i lærebedriften
- håndtering av seksuell trakassering

Ifølge ombudet er det et stadig tettere og systematisk samarbeid med både opplæringskontor og utdanningsavdelingen. De mener også det er et godt samarbeid mellom ansatte i utdanningsetaten og ombudene. Ombudene anbefaler imidlertid at skoler og opplæringskontor lager en lett tilgjengelig veileder som inneholder informasjon om:

- hvor og hvordan elever og læringer kan få hjelp til ulike spesifikke tema
- hvordan en håndterer hendelser der elever og læringer opplever å bli trakassert.

Ombudet mener veilederen bør utarbeides i samarbeid med elever, læringer og utdanningsetaten.

Tidligere forvaltningsrevisjoner – videregående opplæring

Som nevnt innledningsvis er det tidligere gjennomført to forvaltningsrevisjoner opp mot videregående opplæring i Finnmark fylkeskommune. Disse to er *Frafall av elever i videregående skole* (2019) og *Personalforvaltning i videregående skoler* (2018). Begge disse forvaltningsrevisjonene ble gjennomført av Vest-Finnmark kommunerevisjon IKS.

Forvaltningsrevisjonen som rettet seg mot frafall omhandlet tre problemstillinger:

- Hvilke tiltak har Finnmark fylkeskommune iverksatt for å forebygge frafall av elever i videregående skole?
- I hvilken grad har fylkeskommunen oversikt over om iverksatte tiltak har bidratt til forbedring?
- Hvordan iverksettes aktuelle tiltak av skolene?

Ifølge revisors vurderinger jobbet Finnmark fylkeskommune med en rekke relevante tiltak for å forbygge og forhindre frafall i videregående skole. Revisor vurderte det også dithen at fylkeskommunen hadde god oversikt over hvordan det var gått i om lag halvparten av iverksatte tiltak og har til en viss grad oversikt. Revisor anbefalte fylkeskommunen å evaluere igangsatte tiltak, samt gjøre resultatene fra evalueringer kjent for skolene.

Forvaltningsrevisjonen rettet mot personalforvaltningen undersøkte følgende hovedproblemstilling:

- *I hvilken grad er den undersøkte personalforvaltning i videregående skoler på et forsvarlig nivå?*

Revisors hovedkonklusjon var at personalforvaltningen ved de undersøkte skolene i hovedsak var på et forsvarlig nivå. Revisor anbefalte imidlertid fylkeskommunen å iverksette flere tiltak rettet mot avvikshåndtering, varsling, vanskelige personalsaker og opphør av arbeidsforhold.

Resultat spørreundersøkelse - videregående skole

I KomRev NORD sin spørreundersøkelse svarte 24 %³⁵ av respondentene at videregående opplæring er et viktig område å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. Disse respondentene ble også spurt om hvilke områder innenfor videregående opplæring det var viktigst å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. Her kunne respondentene velge mellom ni områder, hvorav *annet* var ett av alternativene. Svarfordelingen

³⁵ Dette utgjør 6 personer.

vises nedenfor i tabell 6. Her går det fram at det er flest respondenter som svarte elevtjenesten, eller alternativet annet på dette spørsmålet.

Tabell 6: Hvilke områder innenfor videregående opplæring mener du det er viktigst å gjennomføre forvaltningsrevisjon på? Velg maks tre områder. Svarfordeling.

Svaralternativ	Respondenter
Annet	3
Elevtjenester ³⁶	3
Opplæring bedrift	2
Gjennomføring	2
Tilpasset opplæring	2
Høyere yrkesfaglig utdanning	1
Spesialundervisning	0
Norskopplæring til minoritetsspråklige	0
Elevenes skolemiljø	0
Totalt antall respondenter	6

Kilde: KomRev NORDs spørreundersøkelse, SurveyXact.

Andre områder respondentene har ment det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på er: opplæring bedrift, gjennomføring og tilpasset opplæring. Det er også en respondent som har svart høyere yrkesfaglig utdanning. Det er tre respondenter som har valgt *annet*. Disse har oppgitt kapasitetsutnyttelse og administrasjon som områder forvaltningsrevisjon innen videregående opplæring bør rette seg mot.

I spørreundersøkelsen er respondentene også spurt om hva de mener forvaltningsrevisjon innenfor områdene de har valgt bør rettes mot. Noen av respondentene som har valgt områder innenfor videregående opplæring har foreslått at man bør se på kapasitetsutnyttelse, kvalitet og om elevene får de tilbudene de har krav på.

KomRev NORDs vurdering – videregående opplæring

Revisor anser videregående opplæring som et relevant område å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. Dette blant annet på bakgrunn av at området utgjør en vesentlig andel av Finnmark fylkeskommunes budsjett, samt at det er mange av respondentene som har svart at de mener det er et område det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på. Det har også stor betydning for den enkelte elev at de får det tilbudet de har krav på innenfor opplæring og at de får et kvalitativt godt tilbud. Dette har også betydning for samfunnet for øvrig.

Det er mange ulike tema som kan sees på innenfor området opplæring. Respondentene har pekt ut elevtjenester, gjennomføring, opplæring i bedrift og tilpasset opplæring som aktuelle tema å se på.

Når det gjelder elevtjeneste er det mange av tjenestene som inngår her som er viktig for den enkelte elev, og som kan ha store konsekvenser for den enkelte dersom de ikke får tjenester de har krav på, eller kvaliteten på tjenesten ikke er god nok. Revisor har imidlertid ikke avdekket forhold som tilsier at

³⁶ Elevtjenester omfatter oppfølgingstjenesten, PPT, fagopplæringskoordinatorer og elevhybel).

dette er tilfelle i vår gjennomgang av de fylkeskommunale dokumentene. Når det gjelder elevhybel kan kapasitet og tildeling av elevboliger være et aktuelt tema for en forvaltningsrevisjon. Fylkeskommunen forvalter også andre boliger det kan være relevant å se på i en slik forvaltningsrevisjon.

At elevene i den videregående skole gjennomfører opplæringen har stor betydning for den enkelte elev og samfunnet for øvrig. Finnmark fylkeskommune har også satt som hovedmål at flest mulig skal fullføre og bestå videregående opplæring i Finnmark, samt utarbeidet en strategi med tilhørende tiltak for å oppnå dette målet. I de fylkeskommunale dokumentene vi har gjennomgått vises det til at gjennomføringen øker i Finnmark. Gjennomføringsgraden i Finnmark er imidlertid fremdeles under landsgjennomsnittet. En forvaltningsrevisjon innenfor dette området vil for eksempel kunne se på oppfølgingen av strategiplanen for opplæring i Finnmark og om skisserte tiltak er gjennomført.

Det er to respondenter som har angitt opplæring i bedrift som et viktig område å gjennomføre forvaltningsrevisjon på innen videregående opplæring. Det er flere tema som kan være relevant for en forvaltningsrevisjon på dette området. Det går for eksempel an å kombinere dette med temaet gjennomføring. Det går fram av kvalitetsmeldingen at lærlinger i Finnmark bruker lenger tid på å fullføre og bestå, sammenlignet med landet for øvrig. Et annet aktuelt tema her kan være lærlingenes forhold når de er ute i lære i bedrifter. Som det fremkommer over under punktet elevenes skolemiljø, rapporterer elev-, lærling og mobbeombudene om en økning i henvendelser fra lærlinger der de ber om hjelp knyttet til blant annet mangelfull veiledning, mangelfulle læreplaner, mistriksel, utrygghet i lærebedriften og håndtering av seksuell trakassering.

Når det gjelder høyere yrkesfaglig utdanning, anser ikke revisor det som relevant å gjennomføre forvaltningsrevisjon på dette område i inneværende periode. Dette er på bakgrunn av at fagskolen i Finnmark nettopp er etablert, etter at samarbeidet mellom Troms og Finnmark rundt fagskolen i Nord opphørte.

Spesialundervisning kan være viktig for den enkelte elev, og ha store konsekvenser for den enkelte dersom de ikke får spesialundervisning som de har behov. Revisor kan imidlertid ikke se at det fremkommer opplysninger i vår gjennomgang av de fylkeskommunale dokumentene som tilsier at elever som har krav på det, ikke får spesialundervisning. I den nye opplæringsloven som trer i kraft fra 1.8.2024 kommer det bl.a. nye bestemmelser om spesialundervisning. Det kan på bakgrunn av dette være relevant å vurdere spesialundervisning som tema for forvaltningsrevisjon litt ut i planperioden.

Fylkeskommunedirektøren - administrasjon og styring

Fylkeskommunedirektøren er en egen avdeling som ledes av fylkeskommunedirektøren. Avdelingen er delt inn i fem seksjoner: HR, drift og eiendom, IT, dokumentforvaltning og økonomi og anskaffelser. Avdelingen har også en egen stab som ledes av assisterende fylkeskommunedirektør. I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* står det at avdelingens mål og resultatkrav vil bli definert gjennom arbeidet med ny regional planstrategi i løpet av 2024.

Det som i 2023 var fylkesrådsleders kontor i Finnmark blir navngitt som fylkeskommunedirektøren i 2024. Dette som følge av at nye Finnmark fylkeskommune organiseres etter formannskapsmodellen. Vi vil her benytte begge benevnelsene, avhengig av hvilket år vi omtaler. I dette kapittelet gjør vi vurderinger knyttet til hvorvidt det er relevant å gjennomføre forvaltningsrevisjon på aktuelle områder under omtale av hver seksjon. Vurderingene er knyttet til seksjonens fagområder.

Økonomi

Stab, støtte og fylkesrådsleders kontor utgjorde 5 % av Troms og Finnmark fylkeskommunes netto driftsutgifter i 2023, se figur 4 på side 10. Dette utgjorde dermed en betydelig lavere andel av Troms og Finnmark fylkeskommunes totale netto driftsutgifter enn det samferdsel og kompetanse utgjorde.

Tabell 7 Budsjetttramme totalt Finnmark fylkeskommune og for fylkeskommunedirektøren, 2024-2027.

Budsjetttramme i 1000 kr	2024	2025	2026	2027
Fylkeskommunedirektøren	118 852	121 352	120 652	120 002
Finnmark fylkeskommune totalt	1 902 737	1 896 497	1 875 317	1 876 667

Kilde: *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune*

Regnskapet for 2023 viser at Fylkesrådsleders kontor og stab/støtte har et totalt mindreforbruk på 2,67 mill. kr. Se tabellen nedenfor.

Tabell 8 Oversikt budsjett, regnskap og avvik fylkesrådsleders kontor

I 1000 kr	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik	Korr. netto bruk av bundne fond, ikke budsjettert	Korr. avvik	Avvik i %
Fylkesrådsleders kontor	77 656	85 272	82 602	2 670	418	3 088	3,6 %
Fylkesdirektør Finnmark	21 059	23 349	21 699	1 650	418	2 068	8,9 %
Personal og lønn, kvalitetssystem og personvernombud	9 547	9 753	9 302	451		451	4,6 %
herav avsetning til navngitt disp.fond	-	350					
Økonomi	9 762	10 369	8 357	2 012		2 012	19,4 %
Anskaffelser	3 500	3 893	3 574	319		319	8,2 %
Drift og eiendom	20 187	22 807	25 516	-2 709		-2 709	-11,9 %
IT og dokumentasjonsforvaltning	13 601	15 101	14 153	948		948	6,3 %

Kilde: *Årsberetning 2023 Troms og Finnmark fylkeskommune*

Stab

Staben ledes av assisterende fylkesdirektør. I budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 går det fram at stab har ansvar for blant annet følgende³⁷:

- tverrsektoriell samhandling og samordning
- internasjonalt arbeid, kommunikasjon
- tilrettelegging for politisk behandling

³⁷ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

- ungdomssatsing
- beredskap
- #snakkfinnmark
- kvalitets- og styringssystem

Det er ingen av denne seksjonens ansvarsområder som tidligere har vært gjenstand for forvaltningsrevisjon i Troms og Finnmark fylkeskommune, eller Finnmark fylkeskommune. Når det gjelder kvalitets- og styringssystem blir dette nærmere omtalt lenger ned under internkontroll.

Fylkestinget vedtok en overordnet **beredskapsplan** for Finnmark fylkeskommune i sak 31/24 den 12. mars 2024. Her ble det også vedtatt at fylkeskommunedirektøren skal sette i gang arbeidet med en overordnet ROS i løpet av 2024. Beredskapsplanen som vedtas her er ikke basert på nye risiko og sårbarhetsanalyser (ROS). Ifølge saksframlegget skal den likevel gi et godt nok grunnlag for å organisere det overordnede arbeidet med beredskap og krisehåndtering inntil ny overordnet ROS- analyse for FFK er gjennomført.

Finnmark fylkeskommune har ansvar for å ta vare på egne ansatte, tjenesteproduksjon, økonomiske verdier og fylkeskommunens omdømme. I planen står det videre at uønskede hendelser må håndteres effektivt og godt, slik at skadeomfanget avgrenses til et minimum og tjenesteproduksjonen opprettholdes eller blir gjenopprettet på en sikker og effektiv måte. Ifølge beredskapsplanen er fylkeskommunens beredskapsplikt i hovedsak knyttet til:

- personell og anlegg i egen organisasjon
- fylkesveger
- sivil transportberedskap
- regional planlegging

I den overordnede beredskapsplanen beskrives hvordan beredskapen organiseres ved alvorlige og uønskede hendelser som krever sentral koordinering og ledelse og avklarer roller og grenseoppgangen mot statlige og/ eller kommunalt ansvar i en krisesituasjon. Ifølge planen skal alle enheter i fylkeskommunen legge den overordnede beredskapsplanen til grunn for sine lokale beredskapsplaner.

Revisors vurdering – sikkerhet og beredskap

Sett hen til Finnmark fylkeskommunes geografiske beliggenhet er det ekstra viktig at fylkeskommunen har en fungerende beredskap. Det er derfor viktig at virksomheten får på plass en beredskapsplan som er basert på en ROS-analyse. Det er videre viktig at fylkeskommunens enheter også utarbeider lokale beredskapsplaner. Det er mange ting som skal på plass i en ny organisasjon og det kan være en risiko for at det ikke er nok ressurser, eller god nok kompetanse til å få gjennomført alle oppgavene. Dette vil også gjelde på området beredskap. Andre mulige risikofaktorer kan være at det er mangler ved beredskapsplanen, og/eller at den ikke er gjort kjent i organisasjonen. Videre er manglende samarbeid og/eller koordinering mellom avdelingene, eller ytre etater også mulige risikofaktorer. I KomRev NORD sin spørreundersøkelse var det 8 % som mente det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på området sikkerhet og beredskap. På bakgrunn av våre vurderinger anser KomRev NORD det som relevant å gjennomføre forvaltningsrevisjon på området sikkerhet og beredskap. KomRev NORD anser det som mest hensiktsmessig å gjennomføre en forvaltningsrevisjon på dette området i slutten av inneværende periode. Dette for at organisasjonen skal få kunne få arbeidsro til å gjennomføre det arbeidet som er påbegynt og kunne bruke sine ressurser på dette området.

Eiendomsseksjonen

Finnmark fylkeskommune eier ca. 130 000 kvm bygg. Dette er hovedsakelig formålsbygg som³⁸:

- Videregående skoler
- Tannklinikker
- Utleieboliger
- Elevboliger

Eiendomsseksjonen ivaretar fylkeskommunens rolle som eier av formålsbyggene i oversikten over. Seksjonen har også ansvar for drift av fylkeshuset. Eiendomsseksjonen innehar den faglige kompetansen innen bygg og eiendomsforvaltning. Dette innebærer en forsvarlig forvaltning av byggene, herunder ansvar for å tilrå og fordele midler, utføre vedlikehold, utvikling, nybygg, kjøp/salg, inn- og utleie. Driftsansvaret for byggene ivaretas av virksomhetslederne på hvert sted.³⁹

I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* er det rapportert om følgende utfordringer innenfor området:

- Økonomi er en utfordring, store vedlikeholdsbehov med knappe ressurser
- Utnyttelse av areal i eksisterende bygg
- Organisering av drift, vedlikehold og renhold på byggene
- Bruk av rammeavtaler
- Bygningsmasse som burde vært solgt eller avhendet på annet vis
- Rolleavklaringer - eier, bruker og forvalter

I samme årsbudsjett og økonomiplan beskrives følgende mulighetsrom:

- Omorganisering av drift og vedlikehold på virksomhetene
- Vedlikehold eksisterende bygningsmasse og øke utnyttelsen av eksisterende areal
- Budsjett for strøm dras inn fra virksomhetene og legges på eiendoms budsjett
- Tettere kobling mellom økonomiplanarbeidet og IK bygg
- Tydeligere linje på hva slags boliger fylkeskommune skal eie og forvalte
- Tydeligere eierrolle - etablering av tydelige brukeravtaler mellom eiendom og virksomhetene

I årsberetningen 2023 for Troms og Finnmark fylkeskommune går det fram at drift og eiendom har et merforbruk på 2,7 mill. kr, jf. tabell 7 over. Det opplyses videre at drift og eiendom har hatt fokus på å ha en bærekraftig forvaltning av den totale areal- og bygningsmasse. Det går videre fram av årsberetningen at drift og eiendom har et eget internkontrollverktøy for bygg og anlegg, IK bygg og LAFT og at det jobbes med å bruke dette enda mer.

Revisors vurdering - eiendom

I KomRev NORD sin spørreundersøkelse er det 20 % som har svart at det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon på området bygg og eiendomsforvaltning, drift og vedlikehold, mens 12 % har svart at det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon på området utbyggings- og investeringsprosjekter.

Det er ikke tidligere gjennomført forvaltningsrevisjon på området bygg og eiendomsforvaltning, drift og vedlikehold. Det er heller ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området utbyggings- og investeringsprosjekter. Revisor anser imidlertid dette som relevante områder å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. Her er det flere tema som kan være aktuelle.

³⁸ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

³⁹ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

Drift og vedlikehold av fylkeskommunens bygningsmasse er et mulig aktuelt tema for forvaltningsrevisjon. Et annet mulig relevant tema, er pendlerboliger. Det har de siste årene vært nasjonalt fokus rettet mot bruk av pendlerboliger blant politikere. I tidligere Troms og Finnmark fylkeskommune behandlet kontrollutvalget sak om bruk av pendlerboliger og retningslinjer for dette. KomRev NORD har tidligere gjennomført forvaltningsrevisjon rettet mot pendlerboliger i Nordland fylkeskommune. Også utleie av boliger til andre, som ansatte og som tidligere nevnt elever, kan være aktuelt å se på i en forvaltningsrevisjon omhandlende boliger.

Dokumentforvaltning

Seksjonen for dokumentforvaltning har det overordnede ansvaret for arkivfaglig dokumentasjonsforvaltning for hele fylkeskommunen. Seksjonen skal sørge for at data skal kunne gjøres tilgjengelig i et langtidsperspektiv med opprettholdt integritet, autentisitet, anvendbarhet og pålitelighet. Det skal videre ivareta en helhetlig sikkerhetsforvaltning av data i tråd med internasjonale og nasjonale standarder og nasjonalt regelverk. Seksjonen skal bistå slik at avdelinger og seksjoner, saksbehandlere og ledere, overholder kravene til arkivhold gitt i lover og forskrifter⁴⁰.

I Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027 er det rapportert om følgende utfordringer innenfor området:

- Kapasitet til å digitalisere prosesser
- Rydding, listeføring og deponering av gammelt fysisk arkiv
- Gammelt arkiv oppbevares i ikke godkjente lokaler på fylkeshuset og i virksomhetene
- Sørge for god nok arkivering i databasen

I samme årsbudsjett og økonomiplan beskrives følgende mulighetsrom:

- Benytte Interkommunalt Arkiv Finnmark i større grad.
- Tettere samarbeid med arkivaroppgavene mellom rektor, virksomhetsarkivarene og arkivarene på dokumentforvaltning. Eventuelt overføre oppgavene til arkivarene på dokumentforvaltning.

Revisors vurdering - dokumentforvaltning

Dokumentforvaltning har ikke vært gjenstand for forvaltningsrevisjon tidligere i Troms og Finnmark fylkeskommune, eller Finnmark fylkeskommune. Arkivverket skal gjennom tilsyn sørge for forsvarlig arkivhold og dokumentasjonsforvaltning i offentlig sektor. Dette inkluderer alle faser i arkivenes liv – fra dokumentfangst og arkivdanning i dagligarkiv til langtidslagring i arkivdepot⁴¹. Revisor kan ikke se at Arkivverket hverken har gjennomført tilsyn på Finnmark fylkeskommune, eller Troms og Finnmark. Det er heller ikke planlagt gjennomført tilsyn på Finnmark fylkeskommune etter det revisor kan se.

I KomRev NORD sin spørreundersøkelse er det 4 % som har svart at dokumentforvaltning (arkiv og post) er et viktig område å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. Vi foreslår ikke dokumentforvaltning som aktuelt område for forvaltningsrevisjon i perioden 2024-2027.

IT

IT-seksjonen har det øverste ansvaret for IT-tjenestene i fylkeskommunen. Det er 24 ansatte som jobber i seksjonen og 17 av disse jobber innenfor IT. Seksjonens arbeidsoppgaver er knyttet til IT-

⁴⁰ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

⁴¹ Arkivverkets hjemmeside, lest 19.4.2024.

rådgivning, prosjektledelse ved innføring av ny teknologi, daglig IT-drift innen nettverk og datasenter, og brukerstøtte til ansatte og elever⁴².

De videregående skolene og fylkesbiblioteket har som regel minst en IT-ansvarlig med hovedansvaret for den daglige driften av sin virksomhet. Tannklinikene får alle sine IT-tjenester levert av IT-seksjonen, inkludert IT-brukerstøtte. I tillegg leverer IT-seksjonen tjenester (nettverk, programvare, klienter mm) til ansatte i sentraladministrasjonen og politikere⁴³.

I årsberetningen 2023 Troms og Finnmark rapporteres det for IT-seksjonen at det har vært mange sikkerhetstrusler mot deres systemer i 2023 og at dette har vært krevende. Det opplyses at det er blitt leid inn ekstern bistand på enkelte områder, for å beskytte noen av systemene. Det vises til at det er et etterslep på dette området fra 2022, som skyldes for sent iverksatt tiltak for IKT sikkerhet. Det opplyses at det er blitt inngått avtale med Helse-CSIRT (tidligere Kommune-CSIRT) som bidrar med kompetanse, analyser og rapporter som er sin beskrivelse og vurdering/analyse av digitale trusler, sårbarheter og hendelser i kommunal og fylkeskommunal sektor.

I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* er det rapportert om følgende utfordringer innenfor området:

- Ivareta og følge opp sikkerhet for IT og FFK.
- Sikkerhetstruslene er økende og mer omfattende enn noensinne.
- Manglende kompetanse i Finnmark for fylkesting. Dette innebærer: Ansvar og støtte for politiske digitale møter og digitale møteverktøy for avvikling av fylkesting, ansvar for digitale møteplasser og digitale politiske møter, ansvar for strømming av WebTV, samt brukerstøtte og bistand i forbindelse med teknisk gjennomføring av møter. I tillegg er ansvar for lyd lagt til denne stillingen.
- Ansvarlig(e) og avklaring av hvem som ivaretar informasjonssikkerhet seksjoner/avdelinger.
- Prosjektleder kompetanse for å fullføre prosjektbestillinger utenom oppdelingsprosjektet.
- Kostnadsfordeling for felles IT-løsninger for VIGO BAS og FINT har i budsjett fra VIGO IKS en økning. For 2023 er det for It Finnmark sin andel betalt allerede 802.954. Budsjettforslag fra VIGO IKS for 2024 vil gi en enda større økning for IT sin andel. De begrunner det med at flere tjenester etterspørres, og at det er økning i administrasjonen hos VIGO IKS. Det vil komme en økning på kr. 1.520.000.

I samme årsbudsjett og økonomiplan beskrives følgende mulighetsrom:

- 100 % stilling sikkerhetskoordinator (stilling legges til IT) for å ivareta og følge opp sikkerhet for IT og FFK. Sikkerhetstruslene er økende og mer omfattende enn noensinne.
- Få på plass ansvarlig for å følge opp digitaliseringsarbeidet for FFK.
- 100 % fast stilling fylkesting (IT-seksjonen har midler innen eget budsjett for 2024, men behøver 700.000 for 2025 og 2026).
- Forbedre og fremme rutiner og struktur på IT (ITIL rammeverk).
- Digitalisere flere arbeidsprosesser.
- Leie inn ekstern bistand på prosjektledelse. IT-seksjonen oppgir at de per dags dato ikke har kapasitet til å slutføre alle sine bestillinger på prosjekter, og trenger å leie inn ekstern bistand.

⁴² Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

⁴³ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

Informasjonssikkerhet dreier seg om å håndtere risiko knyttet til virksomhetens informasjonsverdier og behandling av personopplysninger⁴⁴. Personopplysninger kan trykkes eller skrives på papir, lagres elektronisk, overføres via post eller elektroniske media, eller formidles muntlig. Informasjonssikkerhet omfatter:

- *Konfidensialitet* – at informasjonen ikke blir kjent for uvedkommende
- *Integritet* – at informasjonen ikke blir endret utilsiktet eller av uvedkommende
- *Tilgjengelighet* – at informasjonen er tilgjengelig for autoriserte ved behov
- *Robusthet* – at organisasjonen og systemene er motstandsdyktige, og evner å gjenopprette normaltilstand ved hendelser

Personopplysningsloven handler om behandling – altså innsamling og bruk – av personopplysninger. Loven består av nasjonale regler og EUs personvernforordning, også kalt GDPR⁴⁵. Personopplysningsloven gir virksomhetene en rekke plikter, samtidig som den gir enkeltpersoner en rekke rettigheter. Loven inneholder noen personvernprinsipper som alle virksomheter må følge, deriblant prinsippet om ansvarlighet. Dette prinsippet går ut på at virksomheten skal ha full oversikt over sin behandling av personopplysninger og iverksette tekniske og organisatoriske tiltak som gjør at loven følges. Virksomheten har også ansvar for å dokumentere at de følger loven. Brudd på reglene kan føre til sanksjoner, for eksempel advarsler, irettesettelser, forbud og pålegg⁴⁶.

Revisors vurdering – informasjonssikkerhet og personvern, IKT og digitalisering

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på områdene informasjonssikkerhet og personvern, eller informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) og digitalisering tidligere. I KomRev NORD sin spørreundersøkelse er det henholdsvis 8 % og 4 % som har svart at dette er viktige områder å gjennomføre forvaltningsrevisjon på.

Etter revisors vurdering er informasjonssikkerhet et viktig område både når det gjelder økonomi, sikkerhet og omdømme til Finnmark fylkeskommune. I tillegg kan det ha stor betydning for den enkelte innbygger. Dersom Finnmark fylkeskommune ikke overholder regelverket på området, vil de kunne bli ilagt overtredelsesgebyr av betydelig størrelse. Det er også viktig for Finnmark fylkeskommune at uvedkommende ikke får tak i sensitiv informasjon om virksomheten, ansatte og politikere. På bakgrunn av de utfordringer som fremkommer i årsberetningen på dette området og våre vurderinger over anser KomRev NORD informasjonssikkerhet og personvern som relevante områder å gjennomføre forvaltningsrevisjon på.

Det fremkommer flere steder i årsberetningen for 2023 at Finnmark fylkeskommune har utfordringer og et forbedringspotensial når det kommer til digitalisering og informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT). På bakgrunn av de utfordringer som fremkommer i årsberetningen på dette området og våre vurderinger over anser KomRev NORD også digitalisering og informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) som relevante områder å gjennomføre forvaltningsrevisjon.

HR

Seksjonen HR består av fagområdene personal og organisasjonsutvikling, lønn, HMS og beredskap. HR-seksjonen har overordnet ansvar for ivaretagelse og en strategisk utøvelse av arbeidsgiverpolitikk, organisasjonsutvikling, samt helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. HR utøver faglig støtte, veiledning og rådgivning til ledere i deres forvaltning av arbeidsgiveransvaret, utvikler retningslinjer og rutiner og følger opp og ivaretar av gjeldende lover og avtaleverk.

⁴⁴ Hentet fra Datatilsynet hjemmeside – Etablere internkontroll, sist endret 19.06.2018, lest 12.03.2024.

⁴⁵ General Data Protection Regulation.

⁴⁶ Datatilsynets hjemmeside – Virksomhetens plikter, lest 12.04.2024.

I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* er det rapportert om følgende utfordringer innenfor området:

- Antall ansatte i fylkeskommunen har økt mye som følge av regionreformen og medfører økt arbeidsmengde.
- Det er behov i organisasjonen for å ta tak i en del utviklingsoppgaver som har vært satt på vent, herunder digitalisering av flere arbeidsprosesser, samt arbeid med rekrutteringsstrategi, lederutvikling og kompetanseutvikling.

I samme årsbudsjett og økonomiplan oppgis det at det er et stort potensial i å digitalisere og automatisere arbeidsprosesser i forvaltning av lederoppgaver.

I årsberetningen for 2023 for Troms og Finnmark fylkeskommune er det rapportert om sykefravær. Her går det fram at sykefraværet i 2023 var totalt på 7,11 % mot 7,34 % året før. Sykefraværet blant kvinner var 8,61 % i 2023 mot 8,8 % året før. Blant menn var sykefraværet på 5,19 % i 2022 mot 5,23 prosent året før. Det er ikke rapportert for Troms og Finnmark separat, eller på de enkelte avdelingene.

Finnmark innførte i april 2023 et nytt avvikssystem. Dette for å oppfylle lovens krav om å avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik. Det opplyses om at det er gjennomført opplæring av ledere og saksbehandlere i avviksbehandling⁴⁷. I årsberetningen for 2023 for Troms og Finnmark fylkeskommune er det rapportert om avvik - her er det rapportert separat på Troms og Finnmark. Det går fram av årsberetningen at det i 2023 er meldt inn 204 avvik i 2023 i Finnmark. Ved utgangen av året var 67,2 % av avvikene ferdig behandlet, mens 32,4 % fremdeles var under behandling. Ifølge årsberetningen for 2023 viste rapportering for 2023 at systemet er tatt i bruk i hele organisasjonen, og de fleste avvikene falt inn under hovedkategori HMS.

Revisors vurdering - HR

Det ble i 2018 gjennomført en forvaltningsrevisjon knyttet til personalforvaltning i videregående skoler i Finnmark fylkeskommune. Denne er omtalt over under opplæring. Utover dette er det ikke gjennomført forvaltningsrevisjoner på fagområdene til HR-seksjonen.

Revisor har merket seg at det er oppgitt flere utfordringer innenfor dette området, herunder at det er flere av utviklingsoppgavene som er satt på vent. Videre har vi merket oss at de fleste avvik i det nye avvikssystemet er innenfor HMS. I KomRev NORDs spørreundersøkelse var det 12 % som svarte at de mente det var viktig at det ble gjennomført forvaltningsrevisjon på området arbeidsgiverpolitikk, ledelse og kompetanse. Videre var det 4 % som mente det var viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon på området helse, miljø og sikkerhet. Det er også en respondent som har oppgitt sykemelding i avdelinger som et viktig område å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. Revisor anser fagområdene til HR som relevant å gjennomføre forvaltningsrevisjon innenfor, spesielt sett hen til at Finnmark fylkeskommune er en ny organisasjon. Det er flere tema som kan være relevant her. Sykefravær, kompetanse og HMS er relevante tema.

Økonomi og anskaffelser

Seksjonen økonomi og anskaffelser er delt inn i tre faggrupper: en faggruppe for anskaffelser, en faggruppe for budsjett og finans og en faggruppe for regnskap.

I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* rapporteres det at den største utfordringen er å stå for arbeidsprosessene som må gjøres i forbindelse med oppdeling, herunder etablering av nytt ERP-system, nye reglement, arbeidsrutiner mv. Videre rapporteres det at det på lengre sikt er et stort

⁴⁷ Årsberetning 2023 Troms og Finnmark fylkeskommune.

potensial i digitalisering av arbeidsoppgaver. Dette oppgis å kunne medføre mer effektive arbeidsprosesser både hos økonomi og anskaffelser, men også hos alle andre enheter i fylkeskommunen.

Finnmark fylkeskommune kjøper varer og tjenester for store summer. For Finnmark er det i regnskapet for 2023 utgiftsført kjøp av varer og tjenester i investeringsregnskapet for i overkant av kr 182 mill. og for ca. kr 1,3 mrd. i driftsregnskapet. Fylkeskommunen må forholde seg til regelverket om offentlige anskaffelser. Fylkestinget vedtok i sak 15/24 del I av anskaffelsesreglementet. Det ble i samme sak vedtatt at fylkeskommunedirektør utarbeider rutiner og retningslinjer i anskaffelsesreglementets del II. Anskaffelsesreglementet skal gi overordnede rammer for fylkeskommunens anskaffelser og gjelder alle anskaffelser i Finnmark fylkeskommune. Det går fram av saksframlegget til vedtaket at alle som er involvert i anskaffelser til fylkeskommunen, plikter å sette seg inn i og følge anskaffelsesreglementet.

I saksframlegget beskrives mål for fylkeskommunens anskaffelser slik:

«Anskaffelser av varer og tjenester, bygg og anlegg, representerer store verdier for fylkeskommunen og en rekke personer er involvert i anskaffelsesprosessene. Det er derfor viktig at fylkeskommunen har en overordnet målsetting, klare og entydige retningslinjer for våre anskaffelser og at disse gjøres kjent og implementeres i hele organisasjonen. Alle anskaffelser skal gjennomføres etter en forsvarlig og gjennomtenkt behovsverifisering og på en slik måte at fylkeskommunens økonomiske, politiske og samfunnsmessige interesser ivaretas best mulig. Dette gjelder både for fylkeskommunen som organisasjon og for anskaffelser som direkte vedrører fylkets innbyggere.»

Revisors vurdering – økonomi og offentlige anskaffelser

Det er gjennomført flere forvaltningsrevisjoner knyttet til offentlige anskaffelser på Troms og Finnmark fylkeskommune. Dette er - *Kollektivtransport – oppfølging av kontrakter* - som omtalt tidligere. I tillegg har KomRev NORD gjennomført en forvaltningsrevisjon – Offentlige anskaffelser. Denne forvaltningsrevisjonen hadde følgende problemstillinger:

1. Har Troms og Finnmark fylkeskommune overholdt sentrale bestemmelser i regelverket om offentlige anskaffelser i forbindelse med mindre vare- og tjenesteanskaffelser innenfor sektorene videregående opplæring og tannhelse?
2. Har Troms og Finnmark fylkeskommune etterlevd politisk vedtatte mål og føringer ved anskaffelser knyttet til vegprosjekter i fylkeskommunen?

Revisors konklusjon på problemstillingene her var at Troms og Finnmark fylkeskommune i forbindelse med mindre vare- og tjenesteanskaffelser innenfor sektoren videregående opplæring ikke i alle tilfeller har overholdt sentrale bestemmelser i regelverket om offentlige anskaffelser. Videre at Troms og Finnmark fylkeskommune har i forbindelse med mindre vare- og tjenesteanskaffelser innenfor sektoren tannhelse ikke overholdt sentrale bestemmelser i regelverket om offentlige anskaffelser. Når det gjaldt etterlevelsen av politisk vedtatte mål og føringer var revisors konklusjon at Troms og Finnmark fylkeskommune har etterlevd politisk vedtatte mål og føringer ved anskaffelser knyttet til vegprosjekter i fylkeskommunen.

I KomRev NORD sin spørreundersøkelse var det 20 % som svarte at de mente det var viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon på området offentlige anskaffelser. Offentlige anskaffelser er etter revisors erfaring noe som er forbundet med betydelig risiko for avvik fra gjeldende regelverk. Det er også revisors erfaring at det i forvaltningsrevisjoner om offentlige anskaffelser generelt fremkommer forbedringspotensial, uten at vi knytter dette spesifikt til Finnmark fylkeskommune. Dette er også et område som forvalter store beløp og som har stor betydning for virksomheten og for innbyggerne i fylkeskommunen. Det er også viktig at fylkeskommunen overholder regelverket for offentlige

anskaffelser. Dersom fylkeskommunen handler i strid med regelverket kan den eksponere seg for et potensielt erstatningsansvar. KomRev NORD anser offentlige anskaffelser som et relevant område å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. Det er flere mulige temaer en slik forvaltningsrevisjon kan rette seg mot. Det går for eksempel an å se på rammeavtaler og oppfølgingen av disse. Her kan man blant annet se på hvilket system som benyttes for å håndtere rammeavtaler og om internkontrollen på området er forsvarlig. Her kan man også undersøke om avrop på rammeavtaler er gjort innenfor rammeavtalens mengde -og verdirammer, og i henhold til gjeldende vilkår. Det er gjort tilsvarende forvaltningsrevisjon på dette området i Nordland fylkeskommune.

Økonomistyring omhandler blant annet budsjettprosesser, økonomirapporteringer og forholdet mellom opprinnelig budsjett, revidert budsjett og regnskap. Organisasjonen er ny, og vi har ikke erfaringer som tilsier hvorvidt det vil bli utfordringer knyttet til forholdet mellom budsjett og regnskap. I *Årsbudsjett for 2024 Økonomiplan 2024-2027* oppgis det imidlertid at virksomheten står ovenfor økonomiske utfordringer.

I spørreundersøkelsen vi har gjennomført har 16 % av respondentene svart at det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon på økonomistyring (budsjett og regnskap). Gitt de økonomiske utfordringene fylkeskommunen selv har vist til, fremstår dette å være et aktuelt tema for forvaltningsrevisjon inneværende periode. En slik forvaltningsrevisjon kan eksempelvis rette seg inn mot hvorvidt fylkeskommunen har utarbeidet systemer, rutiner og retningslinjer på området, og om disse etterleves.

Kultur og miljø

Kultur- og miljøavdelinga har 50 medarbeidere og er organisert i de fem seksjonene⁴⁸:

- Finnmark fylkesbibliotek
- Kulturarv
- Kunst og kulturutvikling
- Plan, miljø og levekår
- Scene Nord

I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* opplyses det at avdelingen er en utviklingsaktør og tjenesteyter. Avdelingen ivaretar også sektor- og myndighetsfunksjoner, samt er en tilrettelegger for utvikling i fylket. I dette kapittelet gjør vi vurderinger knyttet til hvorvidt det er relevant å gjennomføre forvaltningsrevisjon på aktuelle områder under omtale av hver seksjon. Vurderingene er knyttet til seksjonens fagområder.

Økonomi

Kultur utgjorde 4 % av Troms og Finnmark fylkeskommunens netto driftsutgifter i 2023, se figur 4 på side 10.

Budsjettrammen til kultur- og miljøavdelingen utgjør en betydelig mindre del av Finnmark fylkeskommunes budsjett enn avdelingene samferdsel og opplæring, se tabell nedenfor.

Tabell 9 Budsjettramme totalt Finnmark fylkeskommune og for kultur- og miljøavdelingen, 2024-2027.

Budsjettramme i 1000 kr	2024	2025	2026	2027
Kultur og miljø	69 473	72 038	73 488	74 738
Finnmark fylkeskommune totalt	1 902 737	1 896 497	1 875 317	1 876 667

Kilde: *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune*

Regnskapet viser totalt sett et mindreforbruk på 4,3 prosent og 3 mill. kr, se tabell nedenfor. Det er store variasjoner mellom seksjonene. Overforbruket til Scene Nord er oppgitt å være knyttet til tjenesteproduksjon med turneer og produksjoner rundt i Finnmark. De øvrige seksjonene har underforbruk som er oppgitt å skyldes vakante stillinger og sykemeldinger. Dette betyr at flere tiltak ikke er gjennomført som planlagt.

Tabell 10 Oversikt budsjett, regnskap og avvik kultur- og miljøavdelingen

I 1000 kr	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik	Korr. netto bruk av bundne fond, ikke budsjettet	Korr. avvik	Avvik i %
Kultur og miljø	66 190	69 888	67 201	2 687	343	3 030	4,3 %
Divisjonsdirektør Kultur, språk og levekår	1 253	1 738	1 625	113		113	6,5 %
Plan, folkehelse og kulturarv	26 713	27 880	26 367	1 513	246	1 759	6,3 %
Kultur	38 224	40 270	39 208	1 062	97	1 159	2,9 %
herav avsetning til navngitt disp.fond		250					

Kilde: *Årsberetning 2023 Troms og Finnmark fylkeskommune*

I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* opplyses det at den fylkeskommunale budsjettrammen til avdelingen kultur og miljø i all hovedsak er bundet opp i faste forpliktelser i form av lønn og faste driftstilskudd, også avtalefestede. Avdelingen oppgis å ha fått fylkeskommunale virkemidler til regionalt utviklingsarbeid.

⁴⁸ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

Det går også fram av *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* at fylkeskommunen bidrar med driftstilskudd til en rekke regionale organisasjoner og institusjoner, for å bidra til drift og utvikling. Disse sender årlige budsjettøkninger, som igjen inngår i grunnlaget for budsjettarbeidet.

I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* opplyses det at det er behov for mer ekstern dialog og samarbeid faglig og strategisk, med kommuner og andre samarbeidspartnere. Avdelinga opplyser at de reetablerer faglige møteplasser med kommuner, institusjoner og organisasjoner fra 2024 for å sikre dette. Videre opplyses det at det er behov for en tydeligere strategisk forankring av avdelingens totale virksomhet og at behov og forankring av nye planer og strategier skjer gjennom vedtak av en ny regional planstrategi for Finnmark.

I årsberetningen 2023 for Troms og Finnmark fylkeskommune oppgis det at kultur- og miljøavdelingen har en bred portefølje som berører flere mål og strategier i regional planstrategi (RPS). Det rapporteres på relevante mål i RPS.

Plan, miljø og levekår

Denne seksjonen har ansvar for en rekke oppgaver. Oppgavene er omtalt i *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027*. Her går det fra at seksjonens oppgaver er areal- og samfunnsplanlegging, folkehelse, friluftsliv, idrett og anlegg og miljøforvaltning. Oppgavene innenfor miljøforvaltning omfatter vannforvaltning, forvaltning av vilt, innlandsfisk og kystsel, samt oppfølging av saker og dialog med Finnmarkseiendommen (FeFo).

Det går fram av § 3-4 i plan og bygningsloven at regional planlegging har til formål å stimulere den fysiske, miljømessige, helsemessige, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i en region. Regional myndighet, som er fylkestinget, har ansvaret for og ledelsen av arbeidet med regional planstrategi, regionale planer og regionale planbestemmelser etter reglene i kapittel 7 og 8 i plan og bygningsloven. Regional planmyndighet skal sørge for å ha tilgang til nødvendig planfaglig kompetanse for utarbeiding og behandling av planer og planfaglig veiledningsvirksomhet etter loven. Det går fram av § 3-2 i plan og bygningsloven at regional planmyndighet skal veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver. I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* går det fram at seksjonen plan, miljø og levekår ivaretar fylkeskommunens rolle og planmyndighet knyttet til **areal- og samfunnsplanlegging** og samordner alle fylkeskommunens uttalelser i alle plansaker. Videre går det fram at seksjonen har ansvar for regionalt planforum som felles arena for kommunenes og fylkeskommunens planer. I spørreundersøkelsen som vi har gjennomført i forbindelse med denne analysen har 24 % av respondentene svart at det bør igangsettes forvaltningsrevisjon på areal- og samfunnsplanlegging. Det er kommet innspill fra noen av respondentene om dette området. Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området areal- og samfunnsplanlegging tidligere. Dette er imidlertid et område som har fått økt fokus. Det er også mange av respondentene som har svart at de anser dette som et viktig område. Revisor anser på denne bakgrunn at areal- og samfunnsplanlegging er et område det er relevant å gjennomføre forvaltningsrevisjon på.

I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* opplyses det at fylkeskommunen er **regional vannmyndighet** og har ansvaret for regionale vannregionutvalg. Videre opplyses det at Klima og miljødepartementet foreslår at Finnmark vannregion etableres som vannregionmyndighet for Finnmark vannregion og den internasjonale Norsk-finske vannregionen fra 2024, som følge av oppdeling av Finnmark og Troms. Det går fram av § 21 i vannforskriften at vannregionmyndigheten skal koordinere arbeidet med å revurdere og om nødvendig oppdatere gjeldende vannforvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogram i samsvar med nasjonale føringer. Vannregionmyndigheten skal også opprette og lede et vannregionutvalg.

Finnmark fylkeskommune har også forvaltningsansvaret for de arter av **innlandsfisk** som innlandsfiskeforskriften § 2 tillater fiske etter, for **forvaltning av høstbare, ikke-truede viltarter** i fylket, å behandle søknader for og å gi tillatelse til **jakt på kystsel, folkehelsearbeid** og arbeid for å fremme **friluftsliv** i sitt område.

Disse områdene var det få respondenter som trakk frem i spørreundersøkelsen. Det er målt i økonomi ikke vesentlige områder for fylkeskommunen. Vi har i vår gjennomgang av fylkeskommunens dokumenter ikke sett forhold som tilsier at det er relevant å gjennomføre forvaltningsrevisjon rettet mot disse oppgavene/områdene

Seksjonen har også ansvar for forvaltning av **spillemidler** til anlegg for idrett og fysisk aktivitet, friluftsliv og lokale- og regionale kulturarenaer i Finnmark. I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* oppgis det å være et omfattende veiledningsarbeid knyttet til forvaltning av ordningene. For øvrig viser vi til det som er skrevet om tilskuddsforvaltning under fellesområder på side 54.

Kulturarv

Seksjonen kulturarv ivaretar fylkeskommunens sektormyndighet innen **kulturminnevern** i henhold til kulturminneloven. Ifølge *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* innebærer det forvaltning, plansaksbehandling, skjøtsel/vedlikehold, formidling og tilskuddsforvaltning innen kulturminnevern.

I samme budsjett og økonomiplan opplyses det at seksjonen gjennomfører feltarbeid/befaringer, kontrollregistreringer og tilstandsvurderinger av kulturminner, herunder metodeutvikling til bruk i feltarbeid. Videre opplyses det at seksjonen bistår med rådgivning/veiledning til kommuner og eiere/brukere av fredete og verneverdige bygg og anlegg og følger opp Statens kulturhistoriske eiendommer (SKE) og vedtaksfredete bygg og anlegg i privat og kommunalt eie. Seksjonen følger også opp arbeidet med kulturmiljøplaner (KIK), utvalgte kulturlandskap i jordbruket (UKL), samt kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA).

I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* opplyses det at regional plan for kulturminner og kulturmiljø i Finnmark 2017-2027 gir konkrete føringer for seksjonens arbeid. Det overordnede målet for kulturmiljøforvaltningen i Finnmark er at kulturminner og kulturmiljøers historiske verdier og bruksverdier aktiveres i samtiden og bevares for kommende generasjoner. Når det gjelder tilskuddsforvaltning viser vi til det som er skrevet om tilskuddsforvaltning under fellesområder på side 54.

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området kulturminnevern tidligere. I vår spørreundersøkelse er det 8 % som har svart at dette er et område det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på. Vi kan heller ikke her se at det fremkommer forhold i de fylkeskommunale dokumentene vi har sett på, som tilsier at dette er et område det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på. Området utgjør heller ikke en vesentlig del av fylkeskommunens budsjett eller driftsutgifter. KomRev NORD anser på denne bakgrunn at dette ikke er et område det er relevant å gjennomføre forvaltningsrevisjon på.

Finnmark fylkesbibliotek

I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* opplyses det at **fylkesbiblioteket** ivaretar fylkeskommunens ansvar i henhold til folkebibliotekloven. Det opplyses at fylkesbiblioteket har ansvar for regionale bibliotekoppgaver og regional bibliotekutvikling, gir råd til lokale myndigheter, yter bibliotekfaglig veiledning og arrangerer møter og kurs om bibliotekspørsmål.

Det opplyses i *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* at det utarbeides en regional bibliotekplan for Finnmark 2024-2036, som skal vedtas i fylkesting våren 2024. Denne skal gi føringer for virkemiddelbruk rettet mot bibliotekutvikling i Finnmark.

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området fylkesbibliotek tidligere. I vår spørreundersøkelse er det ingen som har svart at dette er et område det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på. Revisor anser ikke dette som et område det er relevant å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. Vi kan heller ikke her se at det fremkommer forhold i de fylkeskommunale dokumentene vi har sett på, som tilsier at dette er et område det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på. Heller ikke dette område utgjør en vesentlig del av fylkeskommunens budsjett eller driftsutgifter.

Kunst og kulturutvikling

Seksjonen opplyses å ha bred fag- og oppgaveportefølje innen språk, kunst- og kulturområdet med ansvar og oppgaver som forvaltning av eierskap, tilskuddsforvaltning, kompetanseheving gjennom ulike nettverket og utviklings-, rådgivnings-, og formidlingsarbeid innen allmennkulturområdet⁴⁹. Seksjonen skal også følge opp og forvalte den nordnorske kulturavtalen.

Det går fram av *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* at seksjonen har sektorovergripende ansvar og oppgaver med tilskuddsordninger innenfor samisk og kvensk/norskfinsk språk og kultur, herunder samarbeidet med Sametinget. Det går også fram at seksjonen har ansvar for oppfølging av det internasjonale kultursamarbeidet WGC og Barentskult, som bidrar til et kunstnerisk og faglig samarbeid på tvers av landegrenser mot Russland og på Nordkalotten. Når det gjelder tilskuddsforvaltning viser vi til det som er skrevet om tilskuddsforvaltning under fellesområder på side 54.

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området kunst og kulturutvikling tidligere. Det er 4 % som mener det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på dette området i spørreundersøkelsen vi har gjennomført. Revisor anser ikke dette som et område det er relevant å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. Vi kan heller ikke her se at det fremkommer forhold i de fylkeskommunale dokumentene vi har sett på, som tilsier at dette er et område det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på. Heller ikke dette område utgjør en vesentlig del av fylkeskommunens budsjett eller driftsutgifter.

Scene Nord

Scene Nord opplyses å bestå av Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge (LINN), Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle spaserstokken, Folkemusikk Nord, UKM og Bok- og kulturbussen. Ut fra det revisor kan se er det satt i gang et utredningsarbeid vedrørende organisering av Scene Nord. Det var planlagt egen sak til fylkestinget om dette i mars 2024. Vi kan ikke se at fylkestinget har behandlet en slik sak.

Når det gjelder tilskuddsforvaltning viser vi til det som er skrevet om tilskuddsforvaltning under fellesområder på side 54.

⁴⁹ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

Næring

Næringsavdelingen er organisert uten seksjoner. Avdelingen har lederfunksjonene avdelingsleder og assisterende avdelingsleder. Lederne har delt faglig og personalmessig ansvar for avdelingens rådgiverkorps. Næringsavdelingens aktiviteter er rettet mot kommuner, energi og miljø, akvakultur og fiskeri, landbruk, reiseliv og kultur, forskning og utdanning, samt noen særskilte prosjektoppgaver⁵⁰.

Det går fram av *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* at en av avdelingens hovedoppgaver er knyttet til forvaltning av et betydelig antall statlige og fylkeskommunale økonomiske ressurser og virkemiddelordninger. Det opplyses her at de statlige midlene kommer over statsbudsjettet, som departementale sektorsatsinger, eller som svar på spesielle samfunnsutfordringer. Midlene bevilges som hovedregel videre til Innovasjon Norge, SIVA, (næringshagene) og omstillingskommuner.

Det går også fram av *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* at fylkeskommunen forvalter noen mindre ordninger selv innenfor forskning og utvikling, samt landbruk. I tillegg forvalter næringsavdelingen frie fylkeskommunale midler som fra 2024 i all hovedsak vil være finansiert fra havbruksfondordningen.

Avdelingen har også et særskilt forvaltningsansvar etter akvakulturloven med forskrifter, innenfor kultivering av marine ressurser⁵¹.

Økonomi

Næring utgjorde 2 % av Troms og Finnmark fylkeskommunens netto driftsutgifter i 2023, se figur 4 på side 10. Denne sektoren utgjør dermed en veldig liten andel av Troms og Finnmark fylkeskommunes totale netto driftsutgifter.

Tabell 11 Budsjetttramme totalt Finnmark fylkeskommune og for næringsavdelingen, 2024-2027.

Budsjetttramme i 1000 kr	2024	2025	2026	2027
Næringsavdelingen	20 296	21 646	20 466	20 466
Finnmark fylkeskommune totalt	1 902 737	1 896 497	1 875 317	1 876 667

Kilde: *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune*

I årsberetningen for 2023 opplyses det at næringsavdelingen hadde i 2023 en vedtatt budsjetttramme på kr 33,3 mill. Forbruket ved årsavslutning var kr 19,6 mill. Dette gir et mindreforbruk på avdelingen på kr 13,7 mill., se tabellen nedenfor.

Tabell 12 Oversikt budsjett, regnskap og avvik næringsavdelingen

I 1000 kr	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik	Korr. netto bruk av bundne fond, ikke budsjettet	Korr. avvik	Avvik i %
Næring	23 837	33 264	19 582	13 682	8 987	22 669	68,1 %
herav bruk av navngitt disp.fond	-	-8 860					
herav avsetning til navngitt disp.fond		24 050					

Kilde: *Årsberetning 2023 Troms og Finnmark fylkeskommune*

Den største posten for mindreforbruk forklares i årsberetningen med at Kolarctic-midler, (kr. 4,2 mill.), ikke ble avsatt til bundet fond i 2020. Som følge av dette, er midlene midlertidig inntektsført på næringsavdelingens regnskap for 2023. Mindreforbruket forklares videre ved at det er tilbakeført som inntekt tidligere innvilgede tilskudd som ikke er benyttet, (kr 2,0 mill.).

⁵⁰ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

⁵¹ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

Næringsutvikling

Fylkestinget vedtok en strategi for næringsutvikling i Finnmark i sak 16/23 den 14.3.2023. I framlegget til saken går det fram at målsettingen med næringsstrategien er å angi retning for det næringspolitiske arbeidet i nye Finnmark. Strategien inneholder en kort beskrivelse av Finnmark sine fortrinn, utfordringer og muligheter. I strategien er det identifisert fire satsingsområder som er energi- og petroleum, bygg- og anleggsnæringen, mineral, arktisk bioøkonomi og opplevelsesbasert reiseliv⁵². Ut fra det revisor kan se er det denne strategien som fortsatt er gjeldende for Finnmark fylkeskommune.

Det går fram av *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* at næringsavdelingens bruk av fylkeskommunale midler er styrt av «Strategi for Næringsutvikling i Finnmark 2023 - 2028». Videre opplyses det at som følge av den politisk-administrative overgangssituasjonen for Finnmark fylkeskommune, legges denne næringsstrategien til grunn for avdelingens fastsetting av mål og resultatkrav for driftsår 2024. Strategien har følgende hovedmål: Finnmark har attraktive lokalsamfunn og et sterkt og bærekraftig næringsliv. For å realisere hovedmålet er det formulert følgende satsingsområder med tilhørende delmål:

- Matproduksjon
 - Delmål: Sikre og videreutvikle bærekraftig matproduksjon i Finnmark
- Reiseliv og kulturnæringer
 - Delmål: Utvikle et bærekraftig reiseliv og kulturnæring, som legger til rette for en vekstkraftig region og en god stedsutvikling
- Grønn industri
 - Delmål: Skape lokale verdier basert på ny grønn industri, samt at eksisterende industri er drivkraft i Finnmark sin omstilling til lavutslippssamfunn
- Livskraftige lokalsamfunn
 - Delmål: Sikre at Finnmark har livskraftige samfunn hvor folk trives og vil bo

Når det gjelder områdene tilskuddsforvaltning og bærekraft, klima og miljø er dette omtalt for seg lenger ned i rapporten under fellesområder.

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området næringsutvikling tidligere. I vår spørreundersøkelse er det 4 % som har svart at dette er et område det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på. Vi kan ikke se at det fremkommer forhold i de fylkeskommunale dokumentene vi har gjennomgått, som tilsier at dette er et område det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på. Området utgjør heller ikke en vesentlig del av fylkeskommunens utgifter. Med bakgrunn i dette anser revisor det ikke relevant å foreslå forvaltningsrevisjon rettet mot næringsutvikling.

⁵² Strategi for næringsutvikling i Finnmark 2023-2028.

Tannhelse

Den offentlige tannhelsetjenesten (DOT) i Finnmark består av 18 desentraliserte store og små tannklinikker fordelt på tre tannhelsedistrikt. Tjenesten består i tillegg av tann- og kjevekirurgisk klinikk i Hammerfest, kjeveortopedisk klinikk og klinikk for periodonti i Alta.

DOT Finnmark opplyses å ha om lag 150 ansatte. Den offentlige tannhelsetjenesten har i tillegg ansvar for visse grupper ruspasienter, TOO-pasienter (tortur, overgrep, odontofobi), og fengselspasienter. Behandling av ruspasienter er finansiert gjennom rammetilskuddet, mens TOO og fengsel er finansiert ved særskilt statlig tilskudd⁵³.

Økonomi

Tabell 13 Budsjetttramme totalt Finnmark fylkeskommune og for tannhelse, 2024-2027.

Budsjetttramme i 1000 kr	2024	2025	2026	2027
Tannhelse	78 095	78 095	78 095	78 095
Finnmark fylkeskommune totalt	1 902 737	1 896 497	1 875 317	1 876 667

Kilde: Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune

Regnskapet viser at tannhelse har et mindreforbruk på kr 4,904 mill. i 2023, se tabellen nedenfor. I årsberetningen for 2023 forklares mindreforbruket i all hovedsak med ledige lønnsmidler som følge av ubesatte stillinger/vakanser i løpet av regnskapsåret.

Tabell 14 Oversikt budsjett, regnskap og avvik tannhelse

I 1000 kr	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik	Korr. netto bruk av bundne fond, ikke budsjettet	Korr. avvik	Avvik i %
Tannhelse	79 309	86 915	82 011	4 904	148	5 052	5,8 %
herav bruk av navngitt disp.fond	-	-2 213					
herav avsetning til navngitt disp.fond	-	3 000					
Herav overføring til investering	-	600					

Kilde: Årsberetning 2023 Troms og Finnmark fylkeskommune

Tannhelsetjenesten

Det er fylkeskommunen som har ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten. Fylkeskommunen skal sørge for at tannhelsetjenesten, herunder spesialisttjenester, i rimelig grad er tilgjengelige for alle som bor eller midlertidig oppholder seg i fylket. Den offentlige tannhelsetjenesten omfatter tannhelsetjeneste som utføres på de såkalte prioriterte gruppene. De prioriterte gruppene er i hovedsak barn og ungdom, psykisk utviklingshemmede og grupper av eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie. DOT skal i tillegg organisere forebyggende tiltak for hele befolkningen, samt gi et regelmessig og oppsøkende tilbud til de prioriterte gruppene. Dette er regulert i tannhelsetjenesteloven.

I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* vises det til at det også er fylkeskommunens oppgave å sørge for at resten av befolkningen har tilstrekkelig tilgjengelighet til tannlegetjenester. Det opplyses at i Finnmark er det lav dekningsgrad av private tilbud og den offentlige tannhelsetjenesten må ta et større ansvar for hele befolkningen. Dette er en kostnadsdrivende faktor.

I samme budsjett og økonomiplan går det fram at den demografiske utviklingen viser at det blir stadig flere antall eldre, samtidig som at gruppen med personer i alderen 0-20 blir mindre i Finnmark. Videre går det fram at statistikken viser at den generelle tannhelsen til personer under 20 år stadig blir bedre, men at tannhelsestatusen til yngre i Finnmark er noe dårligere enn landsgjennomsnittet. Dette tyder

⁵³ Årsberetning 2023 Troms og Finnmark fylkeskommune.

på at Finnmark fortsatt har en vei å gå for å oppnå bedre tannhelse hos den yngre gruppen, samtidig som at det må rigges for å kunne gi et tilbud til en økende gruppe eldre.

I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* vises det til at inventar og utstyrsporteføljen til tannhelsetjenesten er omfattende og at det er kostnadskrevende å drifte og vedlikeholde denne. Videre at mye av utstyret er eldre enn forventet levealder og at det ikke er rom for tilstrekkelig fornying innenfor gjeldende rammer. Den desentraliserte strukturen med små klinikkenheter betyr at kostbart tannlegeutstyr og -inventar må vedlikeholdes/oppgraderes på mange lokasjoner. Videre vises det til at både i rekrutterings- og stabiliseringsøyemed må fylkeskommunen opprettholde moderne og tidsriktige klinikker og at dette også er viktig for kvaliteten på tilbudet og den servicen befolkningen ytes.

I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* opplyses det blant annet om følgende utfordringer, og eller mangler:

- Finnmark fylkeskommune mangler en oppdatert strategi/plan for tannhelsetjenesten. Det vises til at en strategisk plan for tjenesten vil gi retning på arbeidet som gjøres i avdelingen og er viktig for å sikre utvikling av tjenesten.
- Det kan være utfordrende å ha oppdatert oversikt over rettighetspasientene, eksempelvis innenfor hjemmesykepleien. Det oppgis at tannhelsetjenesten her må sikre et enda tettere samarbeid med de kommunale omsorgstjenestene.
- Tannhelsetjenesten må redusere antall pasienter som ikke møter til oppsatt time i alle grupper, især innenfor de prioriterte gruppene. Dette for å sikre en best mulig utnyttelse av tannhelseteamene.
- Tannhelsetjenesten må sørge for at det er god kvalitet på det utstyret som personellet på tannklinikken bruker i sin behandling i hverdagen. Nytt moderne utstyr må tas i bruk og slitt utstyr må skiftes ut. På denne måten sikres en tidseffektiv behandling og unngår omgjøring av arbeid.
- Tannhelsetjenesten i Finnmark har behov for en mer systematisk tilnærming til kvalitetssikring av tjenesteområdet. Internkontroll og kvalitetssikring er en lovpålagt oppgave og det opplyses at det er et mål å øke fokuset på dette området i alle tannklinikker.
- Rekruttering til distriktene er særlig utfordrende. En strategisk tilnærming mot denne utfordringen opplyses å ville kunne bidra til å sikre tannhelsepersonell til klinikkene i Finnmark.

KomRev NORD IKS gjennomførte i 2023 en forvaltningsrevisjon som så på kvalitet og ressursbruk i tannhelsetjenesten i Troms og Finnmark fylkeskommune. Forvaltningsrevisjonen tok utgangspunkt i fire problemstillinger:

1. Oppfyller Troms og Finnmark fylkeskommune sine forpliktelser til å gi prioriterte grupper regelmessig og oppsøkende tilbud om tannhelsetjenester?
2. Har Troms og Finnmark fylkeskommune etablert system og rutiner som er egnet til å sikre realistisk budsjettering innen tannhelsetjenesten?
3. Har Troms og Finnmark fylkeskommune etablert system og rutiner for å skille mellom inntekter og utgifter knyttet til tannhelsetjenestens spesialisttilbud, tilbud til prioriterte grupper og tilbud til voksne betalende pasienter?
4. Har Troms og Finnmark fylkeskommune etablert system for å sikre fakturering av betalende pasienter?

Revisors konklusjon var at Troms og Finnmark fylkeskommune i stor grad oppfyller sine forpliktelser til å gi prioriterte grupper regelmessig og oppsøkende tilbud om tannhelsetjenester. Det ble imidlertid påpekt flere forbedringspunkter på dette området. Undersøkelsen viste blant annet at:

- fylkeskommunen ikke har god oversikt over pasientgrunnlaget til eldre, langtidssyke og uføre i hjemmesykepleie
- det finnes ikke en oversikt på overordnet nivå over de samarbeidsavtalene som er inngått mellom tannklinikkene og helsetjenestene i kommunene, hverken hvor mange som er inngått eller med hvem

Revisors konklusjon på de tre andre problemstillingene var at Troms og Finnmark fylkeskommune:

- har etablert system og rutiner som er egnet til å sikre realistisk budsjettering innen tannhelsetjenesten
- har etablert system og rutiner for å skille mellom inntekter og utgifter knyttet til tannhelsetjenestens spesialtilbud, tilbud til prioriterte grupper og tilbud til voksne betalende pasienter
- har etablert system for å sikre fakturering av betalende pasienter

I vår spørreundersøkelse er det 4 % som har svart at dette er et område det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på. Revisor anser ikke tannhelsetjenesten som et relevant område å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. Dette er på grunn av at det nettopp er gjennomført en forvaltningsrevisjon på området, samt at det er få som har svart at de mener det er et viktig område å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. Det fremkommer samtidig at det er flere forhold innenfor tannhelsetjenesten hvor det er mangler, eller svakheter. Det vises her blant annet til manglende overordnet plan/strategi for tannhelse, mangler knyttet til internkontroll og kvalitetssikring og oversikt over rettighetspasienter. Dersom kontrollutvalget ønsker forvaltningsrevisjon innenfor området tannhelsetjeneste vil dette kunne være aktuelle tema å se på.

Voksenopplæring, karriere og integrering

Avdeling for voksenopplæring, karriere og integrering (VKI) har til sammen 11 faste ansatte og 1 ansatt i prosjektstilling. Avdelingen har tre seksjoner; voksenopplæring, karriere, og integrering og kompetanse⁵⁴. Fylkestinget har vedtatt *Strategi for voksnes læring i Finnmark 2022-2030* med tilhørende handlingsprogram i sak 84/22.

Økonomi

Tabell 15 Budsjetttramme totalt Finnmark fylkeskommune og for voksenopplæring, karriere og integrering, 2024-2027.

Budsjetttramme i 1000 kr	2024	2025	2026	2027
Voksenopplæring, karriere og integrering	26 695	27 695	27 695	27 695
Finnmark fylkeskommune totalt	1 902 737	1 896 497	1 875 317	1 876 667

Kilde: Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune

Avdelingen har et mindreforbruk på kr 3,7 mill., se tabell nedenfor. I årsberetningen for 2023 opplyses det at korrigert for bruk av disposisjonsfond er mindreforbruket på avdelingen kr 4,7 mill.

Tabell 16 Oversikt over budsjett, regnskap og avvik voksenopplæring, karriere og integrering

I 1000 kr	Vedtatt budsjett	Regulert budsjett	Regnskap	Avvik	Korr. netto bruk av bundne fond, ikke budsjettert	Korr. avvik	Avvik i %
Voksenopplæring, karriere og integrering	21 102	21 158	17 369	3 789	768	4 557	21,5 %
herav bruk av navngitt disp.fond	-	-3 000					

Kilde: Årsberetning 2023 Troms og Finnmark fylkeskommune

Voksenopplæring

I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* opplyses det at seksjonen hjelper voksne som ønsker studiekompetanse eller fagbrev. Det vises videre til at det med ny opplæringslov i 2024 vil flere voksne få rett til videregående opplæring, og at det vil stilles større krav til fleksibilitet og nye opplæringsmodeller.

Karriere

Denne seksjonen tilbyr gratis individuell karriereveiledning til alle voksne, fysisk eller digitalt og i grupper. Flyktninger med rett og plikt til karriereveiledning, får karriereveiledning med tolk innen 3 mnd. etter bosetting. Livsmestring og arbeidsforberedende kurs tilbys til skoleklasser i den videregående skole⁵⁵.

Integrering og kompetanse

Fylkeskommunen har en rekke lovpålagte oppgaver nedfelt i integreringsloven. Det opplyses i budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 at for å nå delmål om treffsikker bosetting, sysselsetting, kvalifisering og integrering av flyktninger og innvandrere, samarbeider VKI tverrsektorielt internt, og eksternt med bl.a. kommuner, NAV, Statsforvalteren, KS og IMDi.

Det vises videre til at på kompetansefeltet jobbes det for å fremme kvalifisering og rekruttering for å styrke nærings- og samfunnsliv, og å bidra til å tette gapet mellom tilbud og etterspørsel av kompetanse. Det opplyses at arbeidet krever koordinering og samordning av et bredt spekter virkemidler og aktører.

⁵⁴ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

⁵⁵ Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune.

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på områdene voksenopplæring, eller integreringsarbeid tidligere. I vår spørreundersøkelse er det 4 % som har svart at det mener det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon på området voksenopplæring. Det er ingen som har svart at det er viktig å få gjennomført forvaltningsrevisjon på området integreringsarbeid. På bakgrunn av dette, samt at disse områdene utgjøre en veldig liten del av fylkeskommunens tjenesteproduksjon, anser vi det ikke som relevant å gjennomføre forvaltningsrevisjon på disse områdene.

Fellesområder

I Finnmark fylkeskommune er det flere tjeneste- og forvaltningsområder som berører hele organisasjonen. Det er også enkelte oppgaver som blir utført i flere avdelinger og seksjoner. Det er disse områdene som blir omtalt her.

Internkontroll og virksomhetsstyring

I henhold til kommuneloven § 25-1 skal fylkeskommunen ha internkontroll med administrasjonens virksomhet. Dette for å sikre at lover og forskrifter følges. Det går også fram av § 25-2 i samme lov at fylkeskommunedirektøren skal rapportere til fylkestinget om internkontroll og om resultater av statlige tilsyn minst en gang i året.

Internkontrollens fem fokusområder slik de står oppført i kommunelovens § 25-1 er:

- a. utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b. ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c. avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d. dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e. evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

Finnmark (øst) har gjort rede for sitt arbeid med internkontroll i årsberetningen 2023 Troms og Finnmark fylkeskommune. Her opplyses det at arbeidet med å sikre tilstrekkelig internkontroll i den nye organisasjonen (Finnmark fylkeskommune) startet etter at Stortinget vedtok deling av TFFK. Det vises her blant annet til at det kom på plass en ansatt i 60 % stilling 1. juni 2023 for å sikre oppfølging av vedtak. Videre ble det i 2023 anskaffet et nytt helhetlig kvalitets- og styringssystem og innføring av det nye systemet er under planlegging. Det går også fram av årsberetningen for 2023 at det er etablert mål for internkontroll, og iverksatt kartlegging av nødvendige rutiner og prosedyrer.

Finnmark innførte et nytt avvikssystem i april 2023. Dette for å oppfylle lovens krav om å avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik. I årsberetningen for 2023 opplyses det at det er gjennomført opplæring av ledere og saksbehandlere i avviksbehandling. Videre opplyses det at rapportering for 2023 viser at systemet er tatt i bruk i hele organisasjonen, og de fleste avvik faller inn under hovedkategori HMS.

Ifølge DFØ⁵⁶ er virksomhetsstyring å:

- fastsette mål
- prioritere, planlegge og budsjettere ressurser
- følge opp og rapportere resultater og ressursbruk

og bruke informasjonen til læring og forbedring slik at målene nås på en effektiv måte.

Revisor kan ikke se at virksomhetsstyring er omtalt i de fylkeskommunale dokumentene vi har gått gjennom, herunder årsberetning, eller årsbudsjett og økonomiplan for Finnmark. Vi ser imidlertid at stab har ansvar for tverrsektoriell samhandling og samordning.

I KomRev NORD sin spørreundersøkelse var det 28 % som svarte at de mente det var viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon på områdene internkontroll og virksomhetsstyring. Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på disse områdene for Troms og Finnmark fylkeskommune, eller Finnmark fylkeskommune.

⁵⁶ DFØ står for direktoratet for forvaltning og økonomistyring.

Finnmark fylkeskommune er en ny organisasjon der mye skal på plass, blant annet avklaring av ansvarsforhold, retningslinjer og rutiner. Internkontroll og virksomhetsstyring er et viktig verktøy for å påse at dette er på plass. På bakgrunn av dette, samt resultatet fra spørreundersøkelsen, anser KomRev NORD at internkontroll og virksomhetsstyring er relevante områder å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. En forvaltningsrevisjon på dette området kan for eksempel rettes inn mot den overordnede internkontrollen, internkontroll på konkrete områder eller internkontroll i konkrete tjenester.

Saksbehandling i fylkeskommunen

Fylkeskommunedirektøren skal påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet, jf. kommuneloven § 13-1 tredje. Saksbehandlingsreglene til folkevalgte organer er omtalt i kommunelovens kapittel 11. Saksbehandling av enkeltsaker i offentlig forvaltning skal følge prinsipper for forsvarlig saksbehandling og god forvaltningsskikk. Viktige prinsipper i offentlig forvaltning er likebehandling, etterprøvbarhet og åpenhet. Mulige risikofaktorer som kan føre til at disse prinsippene ikke blir fulgt kan være manglende eller mangler ved: system og/eller retningslinjer, retningslinjer for saksbehandling, saksbehandlingsverktøy, dokumentasjon av saksbehandlingen, kompetanse, kapasitet og opplæring.

I spørreundersøkelsen vi har gjennomført i forbindelse med analysen oppga 8 % at det bør settes i gang forvaltningsrevisjon på saksbehandling i fylkeskommunen. I en tid med mye endringer og ny organisasjon vil det også kunne være at dette vil kunne gå ut over saksbehandlingen i fylkeskommunen. På bakgrunn av dette og det som fremkommer over anser KomRev NORD at saksbehandling i fylkeskommunen er et relevant tema å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. Dette er også et tema som kan kombineres med forvaltningsrevisjon på oppfølging av politiske vedtak. Se det som er skrevet nedenfor.

Oppfølging av politiske vedtak

Fylkeskommunedirektøren skal også påse at de vedtak som er truffet blir iverksatt, jf. kommuneloven § 13-1 fjerde ledd. At fylkesadministrasjonen følger opp vedtak fra folkevalgte organer, er en absolutt nødvendighet for at lokaldemokratiet skal være en realitet. Flere av risikofaktorene skissert overfor for saksbehandling vil også være mulige risikofaktorer på dette området, herunder manglende eller mangler ved: system og/eller retningslinjer på området, kompetanse, kapasitet og opplæring.

I vår spørreundersøkelse oppgav 28 % at oppfølging av politiske vedtak er et viktig område å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. Respondentene som har oppgitt dette som et viktig område mener at en forvaltningsrevisjon her bør se på om administrasjonen gjennomfører vedtak i henhold til politiske føringer. Det vises også til at det er viktig med gjennomgang for å sikre god saksbehandling og tillit i forvaltningen.

Enkelte av respondentene som har oppgitt at det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på andre tjeneste- og forvaltningsområder har oppgitt at oppfølging av politiske vedtak bør være tema her. En av respondentene har blant annet svart at:

«KomRev Nord hadde en revisjon av fergesambandet Årøya. Det er et eksempel til etterfølgelse. Dvs. oppfølging av politiske vedtak, samt kontroll av saksbehandling fra adm, om saksfremlegg er kvalitativt gode nok, slik at politikerne kan ta korrekte beslutninger.»

Det er tidligere gjennomført to forvaltningsrevisjoner som har sett på oppfølging av vedtak. Dette er forvaltningsrevisjonene «Sambandet Årøya» og «Oppfølging av budsjettvedtak», gjennomført i henholdsvis 2022 og 2023. «Sambandet Årøya» og resultatet fra denne forvaltningsrevisjonen er tidligere omtalt på side 14 under samferdsel. Her ble det funnet mangler og forbedringspotensial.

Forvaltningsrevisjonen «Oppfølging av budsjettvedtak» rettet seg mot Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune. Problemstillingene som omhandlet oppfølging av politiske vedtak i Finnmark fylkeskommune var:

- Er vedtak truffet av Finnmark fylkesting i forbindelse med budsjettbehandlinger i perioden 2015-2019 fulgt opp i tråd med forutsetningene?
- Er sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer i Finnmark fylkeskommune i perioden 2015-2019 fulgt opp i tråd med forutsetningene i vedtaket?

Revisors konklusjon i forvaltningsrevisjonen var at vedtak truffet av Finnmark fylkesting i forbindelse med budsjettbehandlinger i perioden 2015-2019 i stor grad, men ikke fullt ut, var fulgt opp i tråd med forutsetningene og at sentrale vedtak med økonomiske prioriteringer i Finnmark fylkeskommune i perioden 2015-2019 i all hovedsak var fulgt opp i tråd med forutsetningene i vedtaket. På bakgrunn av at Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune er organisert som to selvstendige enheter igjen fra 1.1.2024 ble det ikke gitt anbefalinger her. Revisor støttet imidlertid det som fylkesrådsleder viste til i sin uttalelse; fylkeskommunene bør innarbeide gode rutiner for oppfølging og rapportering av fylkestingsvedtak.

På bakgrunn av våre vurderinger over og resultatet fra spørreundersøkelsen anser vi det som relevant å gjennomføre forvaltningsrevisjon på området oppfølging av politiske vedtak. Det er mulig å kombinere forvaltningsrevisjon på oppfølging av politiske vedtak sammen med saksbehandling. Her kan man også velge å se mer på systemet og internkontrollen for oppfølging av politiske vedtak, eller velge ut politiske vedtak en ønsker å se nærmere på. Det er også mulig å gjøre en kombinasjon av disse to. Dersom en ønsker å se på oppfølgingen av politiske vedtak gjort i Finnmark fylkeskommune bør dette bestilles ut i perioden, siden det må gå en tid fra vedtak er fattet til at man kan forvente at det er iverksatt. Om en forvaltningsrevisjon om oppfølging av politiske vedtak bestilles tidlig i perioden, vil vedtak fattet av Troms og Finnmark fylkeskommune inngå i undersøkelsen.

Tilskuddsforvaltning.

Finnmark fylkeskommune forvalter en rekke midler og ordninger på vegne av staten. Det er også flere avdelinger som har tilskuddsforvaltning i sin portefølje. Dette er blant annet kultur- og miljø, samt næringsavdelingen.

I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* opplyses det at innen fagområdene til kultur- og miljøavdelingen utgjør eksterne midler mer enn halvparten av midlene som avdelingen disponerer. Det opplyses videre at disse midlene krever fylkeskommunale ressurser til informasjon, veiledning, saksbehandling, oppfølging og rapportering.

I årsberetningen er det gitt en oversikt over tilskudd i 2022 og 2023, se tabell nedenfor.

Tabell 17 Oversikt over tilskudd 2022 og 2023 forvaltet av kultur- og miljøavdelingen (i 1000 kr)⁵⁷

	2022	2023
Eksterne tilskudd*	67 600	72 500
Søkbare tilskudd, FFK	8 800	9800
Faste driftstilskudd, FFK	25 790	30 000
Sum		

Kilde: Årsberetning 2023 Troms og Finnmark fylkeskommune

⁵⁷ Eksterne tilskudd er oppgitt å være tilskudd som forvaltes på vegne av Helsedirektoratet, Miljødirektoratet, Kultur- og likestillingsdepartementet/spillemidler og Riksantikvaren.

Som tidligere omtalt under næringsavdelingen er av en av avdelingens hovedoppgaver knyttet til forvaltning av et betydelig antall statlige og fylkeskommunale økonomiske ressurser og virkemiddelordninger.

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området tilskuddsforvaltning tidligere. I vår spørreundersøkelse er det 16 % som har svart at de mener det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på dette området. For de tilskuddsordningene som er søknadsbaserte vil det også her være viktig med likebehandling, etterprøvnbarhet og åpenhet. Mulige risikofaktorer ved tilskuddsforvaltning kan være blant annet mangel på rutiner/retningslinjer og/eller etterlevelse av slike, dokumentasjon av saksbehandlingen, kompetanse og kapasitet. Etter vår vurdering kan tilskuddsforvaltning være et relevant område for forvaltningsrevisjon. En forvaltningsrevisjon kan rettes inn mot eksempelvis internkontroll, saksbehandling og oppfølging/kontroll.

Bærekraft, klima og miljø

Fylkestinget i Troms og Finnmark vedtok i sak 53/21 regional planstrategi for Troms og Finnmark 2021-2024. Inntil ny regional planstrategi bli vedtatt er det denne som er gjeldende for Finnmark fylkeskommune. I denne planen er det flere mål og strategier som omhandler bærekraft, klima og miljø og som berører hele organisasjonen. Klima og bærekraft er også nevnt flere steder i *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027*. Det går blant annet fram at det er startet opp et arbeid med å utvikle et eget klimabudsjett for den fylkeskommunale virksomheten og at dette vil være et viktig virkemiddel som må kobles tett sammen med fylkeskommunens budsjett og økonomiplan.

Fylkestinget i Troms og Finnmark vedtok i sak 12/23 å starte prosessen med å etablere en ny regional planstrategi for Finnmark. I *Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027* opplyses det at ny regional planstrategi skal vedtas i løpet av 2024.

I henhold til plan- og bygningsloven § 8-1 skal fylkeskommunen i samarbeid berørte offentlige myndigheter og organisasjoner utarbeide regionale planer for de spørsmål som er fastsatt i den regionale planstrategien. I den gjeldende regionale planstrategien er **klimaomstilling** ett av satsingsområdene. Det er satt i gang et arbeid for å utarbeide en regional plan for klimaomstilling i Finnmark. Fylkestinget i Troms og Finnmark vedtok *Planprogram – Regional plan for klimaomstilling i Finnmark* - den 15.6.2023. I saksframlegget til denne saken går det fram at det tas sikte på at endelig regional plan for klimaomstilling i Finnmark blir vedtatt av fylkestinget i Finnmark i juni 2025.

I *Planprogram Regional plan for klimaomstilling i Finnmark* går det fram at planen vil gjelde for hele Finnmark som samfunn og ikke er en intern plan for fylkeskommunen som organisasjon. Videre går det fram at fylkeskommunen er regional planmyndighet og skal utarbeide planen i samarbeid med og med medvirkning fra andre relevante samfunnsaktører. Det opplyses at det er første gang det utarbeides en regional plan for Finnmark med klimaomstilling eller klima som overordnet tema.

I *Planprogram Regional plan for klimaomstilling i Finnmark* opplyses det at regional plan for klimaomstilling i Finnmark først og fremst skal bidra til at fylket når de to første målene av i alt tre som er satt for satsingsområdet klimaomstilling i den regionale planstrategien. Klimaomstillingsmålene er følgende:

1. Troms og Finnmark skal være en ledende arktisk region på klimaomstilling inne 2040
2. Klimagassutslippet i Finnmark skal i 2030 være redusert med 55 % fra 1990- nivå

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon på området bærekraft, klima og miljø. Dette er et viktig område som har økende fokus. Det gjøres også mye arbeid med planverket på dette området i

Finnmark fylkeskommune. Mulige risikofaktorer her er at planer som er vedtatt på området ikke blir fulgt opp, eller ikke er godt nok forankret i virksomheten, manglende kompetanse og/eller kapasitet i virksomheten. Andre risikofaktorer kan være at det er uklare ansvarsforhold og manglende samarbeid mellom de ulike aktørene og avdelingene. Det er 12 % av de spurte i vår spørreundersøkelse som mener det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på dette området. En av respondentene har svart at det innenfor dette området bør vurderes hvilke mål og strategier Finnmark fylkeskommune faktisk har innenfor et så sentralt område i norsk forvaltning og samfunn. En forvaltningsrevisjon rettet mot fylkeskommunens planer på området og oppfølgingen av disse kan være relevant å vurdere.

Internasjonalt arbeid

Som en del av det internasjonale arbeidet deltar fylkeskommunen i ulike fora som arbeider med nordområdepolitikk. Arktisk råd er et sirkumpolart samarbeidsorgan som består av Norge, Danmark, Sverige, Finland, Island, USA, Canada og Russland. Arbeidet til rådet er organisert i arbeidsgrupper som dekker seks ulike programområder. Fellesnevneren for disse programområdene er at de omhandler miljø, bærekraft og bærekraftig utvikling.

Fylkeskommunen angir selv Barentssamarbeidet som et av kjerneområdene i Finnmark fylkeskommunes arbeid. Som følge av Russlands krigføring i Ukraina er innretningen på samarbeidet endret og retter seg mer mot de nordlige delene av Sverige og Finland. Det er et regionråd som består av fylker og regionale enheter som utgjør Barentsregionen. Finnmark fylkeskommune er med i dette. Fylkeskommunen eier også Barentssekretariatet sammen med Troms og Nordland.

Finnmark fylkeskommune oppgir også å ønske å være en premissleverandør inn mot prosesser i EU som har betydning for nordnorske forhold gjennom sitt europaengasjement. Som en del av europaengasjementet har de tre nordligste fylkene etablert et regionalt kontor i Brussel, kalt Nord-Norges Europakontor.

Fylkeskommunen har flere internasjonale samarbeid enn nevnt her.

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon om internasjonalt arbeid tidligere. I KomRev NORD sin spørreundersøkelse var det 4 % som mente det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på området internasjonalt arbeid. Vi finner det ikke relevant å trekke frem dette som et aktuelt område for forvaltningsrevisjon inneværende periode.

Finnmark fylkeskommunens eierskap

Finnmark fylkeskommune har eierandeler i 19 selskaper. Kontrollutvalget og revisor har innsynsrett og rett til å foreta undersøkelser i henhold til kommuneloven i 13 av disse. Dersom det skal foretas forvaltningsrevisjon, eller eierskapskontroll i de andre selskapene, forutsetter det samtykke fra de andre eierne. Se tabell 18 nedenfor for en oversikt. Selskapene med innsynsrett er markert med blått.

Tabell 18 Oversikt over selskaper Finnmark fylkeskommune har eierinteresser i

SELSKAP	EIERANDEL ETTER 1.1.2024
AS	
Nordnorsk filmsenter AS	33,3%
Bompengeselskap Nord AS	33,3%
Hålogaland Teater AS	25%
Fremtidens Hurtigbåt AS (stiftet 14.6.2023)	25%
Kvääniteatteri AS (stiftet 17.09.2022)	20%
NordNorsk Reiseliv AS	16,8%
IKS	
Verdensarvsenteret for bergkunst – Alta museum IKS	50%
Barentssekretariatet IKS	33,3%
IKA Finnmark IKS	21,6%
VIGO IKS	6,7%
KomRev NORD IKS	4,7%
Andre	
Nord-Norges Europakontor – (kommunalt oppgavefelleskap)	33,3%
Kontrollutvalgan KO (kommunalt oppgaveselskap)	10%
NDLA Nasjonal Digital Læringsarena (interkommunalt samarbeid etter kommunelovens § 17-1)	6,7%
Sameiet nye Finnmarkshallen	45 %
Sameiet Alta Nærsykehus	7 %
Innovasjon Norge (særlovselskap)	Ikke avgjort ⁵⁸
Tine SA	1 andel a 500 kr
Nortura SA	1 andel a 12 000 kr

Kilde: Fylkesrådssak 380/23 Eierskap – Status 2023, fylkestingssak 101/22 Fordeling av eierskap og note 5 i årsregnskapet for 2022 for Troms og Finnmark fylkeskommune.

I henhold til kommuneloven § 26-1 skal fylkeskommunen utarbeide en eierskapsmelding som skal inneholde følgende:

- fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- en oversikt over selskaper, fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i punktet over

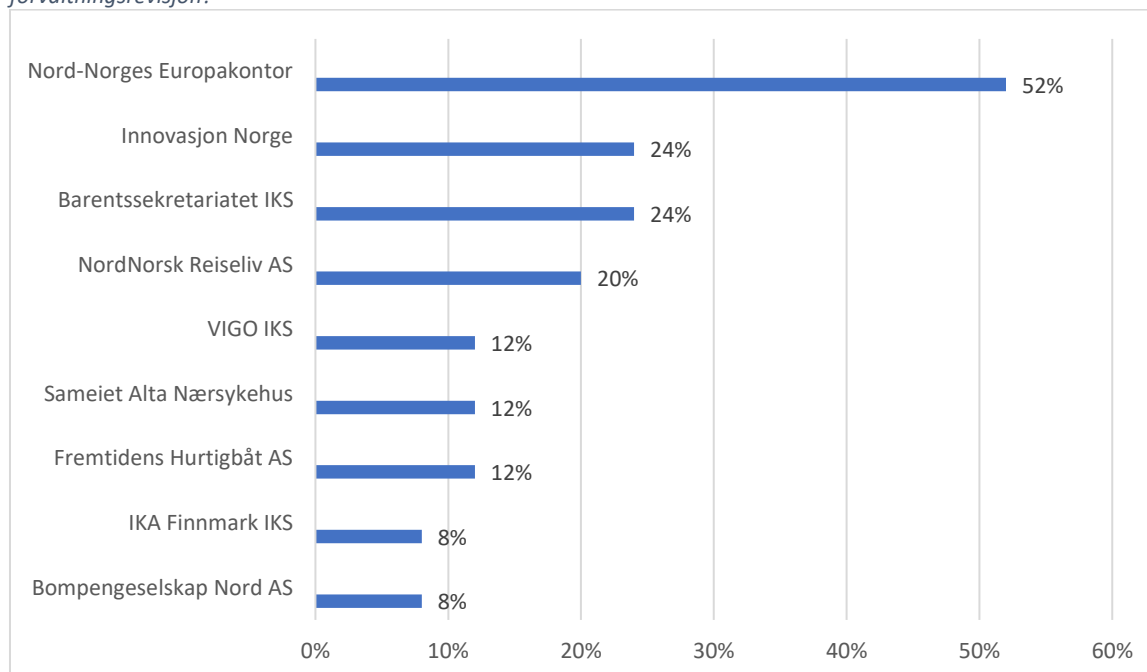
Etter hva revisor kan se har ikke Finnmark fylkeskommune utarbeidet en slik eierskapsmelding, eller en oversikt over hvilke selskaper Finnmark fylkeskommune har eierinteresser i etter 1.1.2024. Det som

⁵⁸ I fylkesrådssak 380/23 går det fram at det forventes at størrelsen på eierandelen til Innovasjon Norge endres ved oppsplitting av fylkeskommuner fra 1. januar 2024. Fylkeskommunene eier samlet 49% av selskapet. Framtidige eierandeler utredes nærmere tidlig i 2024. (Dersom det for hver fylkeskommune blir 1/15 av 49 %, vil det tilsvare 3,27 %). Eierandel TFFK pr 23.10.23 var 5,2 %, mens Finnmark fylkeskommunes opprinnelige eierandel var 2,6 %.

foreligger, er en eierskapsmelding fra 2020 for Troms og Finnmark fylkeskommune. Informasjonen i tabell 18 over er hentet fra note 5 i årsregnskapet for 2019 for Finnmark fylkeskommune og i årsregnskapet for 2022 for Troms og Finnmark fylkeskommune, samt fylkesrådssak 380/23 *Eierskap – Status 2023 – Eierskapsrapport*⁵⁹, og fylkestingssak 101/22 *Fordeling av eierskap*.

I KomRev NORD sin spørreundersøkelse er respondentene spurt om i hvilke tre selskaper de mener det er viktigst å gjennomføre **forvaltningsrevisjon**. Respondentene kunne velge mellom 19 selskaper, samt kategorien *vet ikke*. Figur 9 nedenfor gir en oversikt over hvilke selskaper som ble valgt av 8 % av respondentene eller mer. Det var 28 % av respondentene som svarte *vet ikke* på dette spørsmålet.

Figur 9 Svarfordeling på spørsmål: I hvilke tre av følgende selskaper mener du det er viktigst å gjennomføre forvaltningsrevisjon?

Kilde: SurveyXact/KomRev NORD

Det er flest respondenter som har svart at det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon i Nord-Norges Europakontor (52 %), Innovasjon Norge (24 %) og Barentssekretariatet (24 %) og NordNorsk Reiseliv AS. For de andre selskapene er det 12 % eller færre som mener det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon i disse selskapene.

I spørreundersøkelsen ble respondentene også bedt om å oppgi tema for forvaltningsrevisjon i de selskapene de hadde valgt. De fleste temaene som ble oppgitt her var generelle og kan være aktuelle tema for flere av selskapene, herunder:

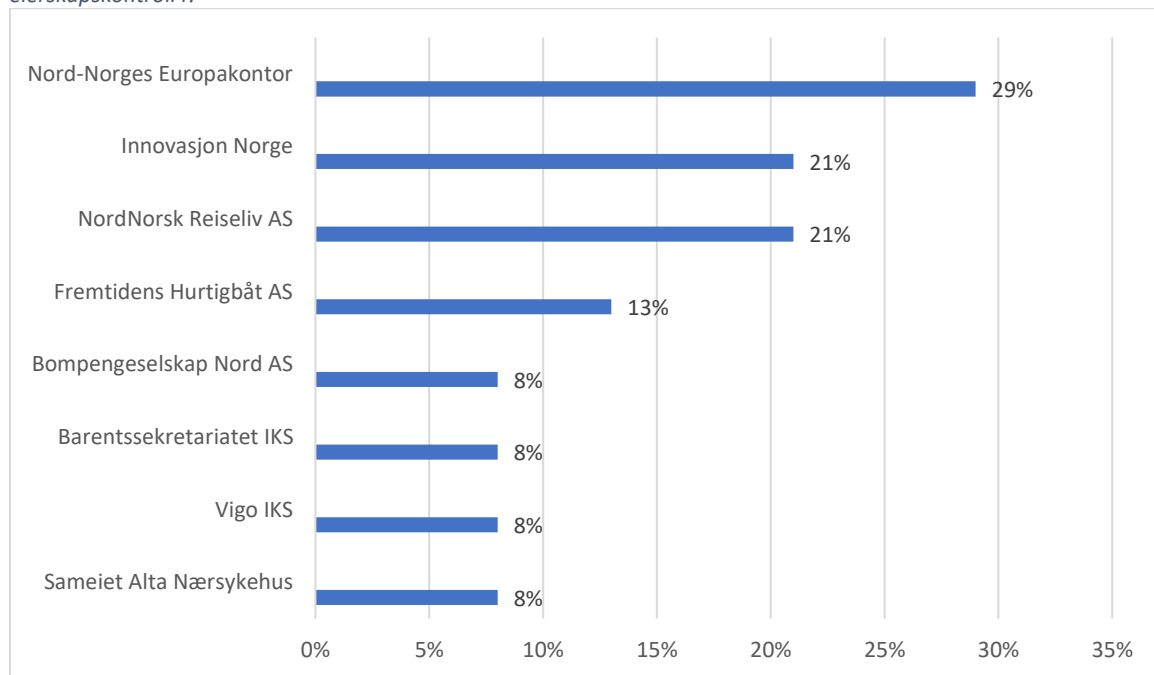
- Gjennomføring av formålsparagrafen, gjør de det de skal, og størrelse på administrasjonene.
- Internkontroll. Habilitet. Om bruken av midler samsvarer med vedtak.
- Har disse selskapene reelle arbeidsoppgaver?
- Om selskapene drives innenfor rammene av hvorfor man er med på eiersiden, i tillegg til om de styrende organer følger opp ønsker fra eierne.
- Kostnadsnivået på administrasjon.
- Rutiner for drift, inkl. økonomistyring.
- Brukes innvilgede midler slik det er tenkt?

⁵⁹ Fylkesrådssaken ble behandlet som en orienteringssak i fylkestinget i sak 7/23 den 12.12.2023.

- Hvilke tjenester mottar fylkeskommunen sett i forhold til de pengene vi bruker på selskapet?
- Samarbeider/samhandler vi på det vi har sagt vi skal samhandle om?
- Hvilke politiske føringer og reell politisk styring har eierskapet i bedriftene?

Enkelte av temaene som ble oppgitt av respondentene, er forhold som kan undersøkes gjennom en eierskapskontroll i selskapet. Vi spurte i spørreundersøkelsen også respondentene om i hvilke tre selskaper de mener det er viktigst å gjennomføre **eierskapskontroll**. Respondentene kunne også her velge mellom 19 selskaper, samt kategorien *vet ikke*. Figur 10 nedenfor gir en oversikt over hvilke selskaper som ble valgt av 8 % av respondentene eller mer. Det var 54 % av respondentene som svarte *vet ikke* på dette spørsmålet.

Figur 10 Svarfordeling på spørsmål: I hvilke tre av følgende selskaper mener du det er viktigst å gjennomføre eierskapskontroll i?

Kilde: SurveyXact/KomRev NORD

Nedenfor presenteres informasjon om selskapene som er relevant både for vurdering av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Her legger vi vekt på de selskapene Finnmark fylkeskommune har størst eierandel i, og der kontrollutvalget og revisor har innsynsrett og hva respondentene svarte i spørreundersøkelsen.

Verdensarvsenteret for bergkunst – Alta museum IKS

Finnmark fylkeskommune eier dette selskapet sammen med Alta kommune. Fylkestinget i Finnmark fylkeskommune vedtok i sak 17/24 ny selskapsavtale. Selskapsavtalen ble endret som følge av oppløsningen av Troms og Finnmark fylkeskommune, og i henhold til endringene i lov om interkommunale selskaper.

Tabell 19 Faktaboks Verdensarvsenteret for bergkunst – Alta museum IKS

Navn	Verdensarvsenteret for bergkunst – Alta museum IKS
Organisasjonsnr.	990 717 834
Organisasjonsform	Interkommunalt selskap
Styreleder	Anita Persen
Daglig leder	Jan Schanche Dølør
Eierandel	50%
Ansatte	54
Hovedkontor	Alta

Kilde: proff.no

Etter selskapsavtalens § 6 har selskapet følgende formål:

1. Selskapet skal arbeide med bevaring, dokumentasjon og formidling av bergkunst i Finnmark. Selskapet skal utføre forvaltningsoppgaver iht. kulturminneloven etter delegerede fullmakter i verdensarvområdet i Alta, og være et ressursenter både nasjonalt og internasjonalt for bergkunstarbeid.
2. Selskapet skal være kompetansesenter for bergkunst. Selskapet skal også være et kompetansesenter for museal virksomhet i sitt område, og skal legge vekt på å fremme koordinering og samarbeid lokalt og regionalt.
3. Selskapet skal også engasjere seg i utvikling av museumsfunksjoner på fylkesnivå, og skal delta i nasjonale og internasjonale nettverk og samarbeidstiltak. Selskapet skal drive innsamling, dokumentasjon, forskning og formidling av kultur- og naturhistorie i Alta kommune. I denne sammenheng skal selskapet arbeide med bevaring av kulturminner og fysiske miljøer av kulturhistorisk betydning, og vern av gjenstander, skrevne kilder, bilder og muntlig tradisjon. Selskapet skal drive en allsidig formidling bl.a. basert på dette arbeidet.
4. Selskapet skal drive salg av suvenirer, drift eller utleie av kafé og lokaler, samt andre salgsaktiviteter knyttet til selskapets primærformål.

Finnmark fylkeskommune og Alta kommune er likeverdige eiere/deltakere i selskapet med 50 % deltakeransvar hver, og hefter pro-rata⁶⁰ i henhold til sin eierandel for selskapets forpliktelser, jf. selskapsavtalens § 3.

Tabell 20 Økonomiske hovedtall Verdensarvsenteret for bergkunst – Alta museum IKS

(Beløp i hele 1000)	2021	2022
Driftsinntekter	24 060	29 103
Driftsresultat	351	481
Årsresultat	373	403
Sum egenkapital	16 043	16 445

Kilder: proff.no

Det har ikke vært gjennomført forvaltningsrevisjon i dette selskapet tidligere, men det ble gjennomført eierskapskontroll i selskapet i 2022. Revisors konklusjoner på eierskapskontrollen var at Troms og Finnmark fylkeskommune fører kontroll med sine eierinteresser i Verdensarvsenter for bergkunst –

⁶⁰ Betyr at deltakerne solidarisk hefter for hele gjeldsbeløpet ihht. Eierandel (kilde: https://snl.no/solidarisk_ansvar).

Alta Museum IKS, samt at fylkeskommunens eierinteresser utøves i stor grad i samsvar med fylkestingets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse.

Finnmark fylkeskommune eier 50 % av dette selskapet og dette er dermed det selskapet Finnmark fylkeskommune har størst eierandel i. I KomRev NORD sin spørreundersøkelse har 4 % av respondentene svart at det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon av Verdensarvsenteret for bergkunst – Alta museum IKS, mens ingen svarte at det var viktig å gjennomføre eierskapskontroll i samme selskap.

Nord-Norges Europakontor

Nord-Norges Europakontor er et kommunalt oppgavefellesskap og reguleres av kommunelovens kapittel 19 om kommunale oppgavefellesskap. Fram til 1.1.2024 hadde Europakontoret to eiere, Nordland fylkeskommune og Troms og Finnmark fylkeskommune. I fylkestingssak 36/23 ble det vedtatt at Europakontoret vil ha tre eiere fra 1.1.2024, Nordland fylkeskommune, Troms fylkeskommune og Finnmark fylkeskommune. De tre eierne skal eie 1/3 hver.

Tabell 21 Faktaboks Nord-Norges Europakontor

Navn	Nord-Norges Europakontor
Organisasjonsform	Kommunalt oppgavefellesskap
Styreleder	Elin Dahlseng Eide
Direktør	Nils Kristian Sørheim Nilsen
Eierandel	33 %
Ansatte	6
Forretningsadresse	Brüssel

Kilde: Nord-Norges Europakontors hjemmeside, styrets årsberetning 2023 – Nord-Norges Europakontor

Finnmark fylkesting vedtok ny samarbeidsavtale for Nord-Norges Europakontor i Brussel med virkning fra 1. januar 2024 i sak 26/23. Det ble samtidig vedtatt at fylkestinget må ha en gjennomgang av samarbeidsavtale for Nord Norges Europakontor innen juni 2024. Det går fram av saksframlegget at Finnmark fylkeskommunens årlige bidrag blir på kr 1,5 mill. fra 2024.

Nord-Norges Europakontor hadde ifølge driftsregnskapet for 2023 utgifter på 6 821 588 kr og inntekter på 6 696 771 kr. Netto driftsresultat var på 124 817 kr⁶¹.

Det går fram av samarbeidsavtalen at Europakontoret skal være et servicekontor for Nord-Norge i Brüssel med formål å bidra til markedsføring av nordnorske interesser i europeiske miljøer og til regional utvikling gjennom økt europakompetanse. Videre går det fram at kontoret skal bidra til at nordnorske miljøer skal kunne utnytte mulighetene som EU og EØS-avtalen gir. Nord-Norges Europakontor er lobbyaktør i Brussel for kontorets eiere og partnere.

I den vedtatte samarbeidsavtalen står det at de tre eierne skal betale et årlig driftstilskudd, som avtales særskilt. Eierne hefter ubegrenset for 1/3-del av kontorets forpliktelser. Eierne skal videre etablere et hjemme apparat i sin fylkeskommune. Det skal også være løpende kontakt mellom kontoret og kontaktpunktene i fylkeskommunene.

Det har ikke vært gjennomført hverken forvaltningsrevisjon, eller eierskapskontroll i dette kommunale oppgavefellesskapet tidligere. I KomRev NORD sin spørreundersøkelse har 52 % av respondentene svart at det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon av Nord-Norges Europakontor, mens 29 % har svart at det er viktig å gjennomføre eierskapskontroll i samme selskap. Fra 1.1.2024 eier Finnmark

⁶¹ Styrets årsberetning 2023 – Nord-Norges Europakontor.

fylkeskommune 33 % av dette kommunale oppgavefelleskapet. Dette er dermed et av selskapene Finnmark fylkeskommune har størst eierandel i.

Innovasjon Norge AS

Innovasjon Norge AS er et særlovsselskap som får oppdrag og finansiering av både fylkeskommunen og ulike departementer.

Tabell 22 Faktaboks Innovasjon Norge

Navn	Innovasjon Norge
Organisasjonsnr.	986 399 445
Organisasjonsform	Særlovsselskap
Styreleder	Ola Henrik Strand
Daglig leder	Håkon Haugli
Eierandel	Uavklart
Ansatte	641
Hovedkontor	Oslo

Kilde: proff.no

Finnmark fylkeskommunes eierandel i Innovasjon Norge er uavklart, etter det revisor kan se. I fylkesrådssak 380/23 *Eierskap – Status 2023 – Eierskapsrapport* står det at endring i eierskap i Innovasjon Norge er knyttet til nasjonale føringer og drøftes mellom fylkeskommunene i KS-regi og departementet. Videre står det at det forventes at størrelsen på eierandelen endres ved oppsplitting av fylkeskommuner fra 1. januar 2024. Revisor kan ikke se at fylkestinget i Finnmark har behandlet saker vedrørende eierskap i Innovasjon Norge etter 1.1.2024. I fylkesrådssaken oppgis det at fylkeskommunene eier samlet 49 % av selskapet og det vises til at dersom det for hver fylkeskommune blir 1/15 av 49 %, vil det tilsvare 3,27 %.

Selskapets formål og virksomhet er beskrevet i Eierskapsmelding 2020 for Troms og Finnmark fylkeskommune. Her går det fram at selskapets formål er å være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet. Videre går det fra at Innovasjon Norge forvalter bedriftsrettede virkemidler på oppdrag fra ulike departementer, fylkeskommuner og fylkesmenn. Dette er virkemidler med felles hovedmål om å utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling og å utløse regionenes næringsmessige muligheter gjennom delmål om flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer.

Tabell 23 Økonomiske nøkkeltall Innovasjon Norge

(Beløp i hele 1000)	2021	2022
Driftsinntekter	1 750 582	1 701 259
Driftsresultat	221 540	92 869
Årsresultat	229 298	95 093
Egenkapital i %	5,3 %	5,5 %

Kilder: proff.no

Det er ikke gjennomført forvaltningsrevisjon i dette selskapet tidligere. Finnmark fylkeskommunes eierandel er uavklart, men den vil uansett ikke bli av vesentlig størrelse. I KomRev NORD sin undersøkelse svarte 24 % av respondentene at det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon i dette selskapet, mens 21 % mente det var viktig å gjennomføre eierskapskontroll i samme selskap. Kontrollutvalget og revisor har ikke innsynsrett, eller rett til å foreta undersøkelser i henhold til kommuneloven i dette selskapet. Dersom det skal foretas forvaltningsrevisjon, eller eierskapskontroll i dette selskapet, forutsetter det samtykke fra de andre eierne.

Barentssekretariatet IKS

Finnmark fylkeskommune eier Barentssekretariatet IKS sammen med Nordland fylkeskommune og Troms fylkeskommune.

Tabell 24 Faktaboks Barentssekretariatet IKS

Navn	Barentssekretariatet IKS
Organisasjonsnr.	976 085 817
Organisasjonsform	Interkommunalt selskap
Styreleder	Øystein Ruud
Daglig leder	Marit Egholm Jacobsen
Eierandel	33,3 %
Ansatte	7
Hovedkontor	Kirkenes

Kilde: proff.no

Selskapet fikk ny selskapsavtale gjeldende fra 1.1.24 vedtatt i fylkestingssak 27/23. I saksframlegget beskrives bakgrunnen for hvorfor selskapsavtalen revideres. Den ene årsaken til revideringen av selskapsavtalen for Barentssekretariatet IKS var at Troms og Finnmark ble delt i to nye fylkeskommuner, og at selskapsavtalen derfor måtte endres til et tredelt eierskap med Nordland fylkeskommune igjen. Den andre årsaken var at Barentssekretariatet ble gitt et nytt formål. Dette som en konsekvens av at samarbeidet med Russland er redusert til et minimum etter Russlands invasjon i Ukraina. Arbeidet innrettes nå mot nordområdene/Arktis, med et særlig fokus på det nordlige Norden. Et tredje forhold er at i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2024 er forvaltningsansvaret for Barentssekretariatet flyttet fra Utenriksdepartementet (UD) til Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD). I budsjettproposisjonen fra KDD åpnes det for at tilskuddet til Barentssekretariatet kan brukes på samarbeid mellom norske, svenske og finske aktører i nord, medregnet urfolkssamarbeid. Samarbeidsprosjekter i et arktisk perspektiv kan også vurderes. Videre heter det i proposisjonen at folk-til-folk-samarbeid med russiske aktører kan støttes, i den grad slike samarbeid finnes. Forskriften for tilskuddsordningen for Barentssekretariatet IKS er fortsatt under utarbeidelse i samspill mellom UD, KDD, nordnorske fylkeskommunene og Barentssekretariatet IKS ⁶².

Tabell 25 Økonomiske hovedtall Barentssekretariatet IKS

(Beløp i hele 1000)	2021	2022
Driftsinntekter	48 161	48 964
Driftsresultat	666	1 982
Årsresultat	738	2 443
Egenkapital i %	29,7 %	30 %

Kilder: proff.no

Det går fram av den nye selskapsavtalen at Barentssekretariatet er et ikke-kommersielt selskap som skal være et ressurs- og kompetansesenter for grensekryssende samarbeid og nordområdesamarbeid. Sekretariatet skal bidra til samfunnsutvikling i Nord-Norge gjennom å finansiere norske aktørers deltakelse i samarbeidsprosjekter, hovedsakelig med svenske og/eller finske partnere, i tråd med forskrift gitt av Kommunal- og distriktsdepartementet. Samarbeidsprosjekter med aktører i andre deler av Arktis og nordområdene kan også vurderes. Sekretariatet skal samarbeide tett med andre nordiske offentlige aktører med samme eller liknende formål⁶³.

⁶² Fylkestingssak 27/23 vedtatt 5.12.2023.

⁶³ § 4 i selskapsavtale for Barentssekretariatet IKS.

KomRev NORD IKS gjennomførte en selskapskontroll av Barentssekretariatet i 2017. Denne bestod av både forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Den delen av rapporten som omhandlet forvaltningsrevisjon rettet seg mot forhold i selskapet og omhandlet fire problemstillinger:

- Beskrivelse av hendelsene som er omtalt som konflikter og selskapets håndtering av hendelsene.
- Hvilke offentlige midler er tildelt Barentssekretariatet IKS, og er formålet med bevilgningene i tråd med eiernes uttrykte formål med selskapet?
- Har Barentssekretariatet IKS etablert et internt kontrollsystem for forvaltningen av prosjektmidler?
- Er informasjons-, kunnskaps- og servicevirksomheten i samsvar med eiernes uttrykte formål med selskapet?

I forvaltningsrevisjonen konkluderte KomRev NORD med at formålet med bevilgningene var i tråd med eiernes uttrykte formål med selskapet. Videre fant revisor at Barentssekretariatet har et internt kontrollsystem for forvaltningen av prosjektmidler og at selskapet de siste årene hadde gjort flere forbedringer i de interne rutinene. Revisors konklusjon i den siste problemstilling var at Barentssekretariatets service, - informasjons- og kunnskapsformidling var i samsvar med eiernes uttrykte formål med selskapet.

Barentssekretariatet IKS er også omfattet av den pågående forvaltningsrevisjon om anskaffelser i Troms og Finnmark fylkeskommunes selskaper. I KomRev NORD sin spørreundersøkelse har 24 % av respondentene svart at det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon i Barentssekretariatet IKS, mens 8 % har svart at de mener det er viktig å gjennomføre eierskapskontroll i samme selskap. Finnmark fylkeskommune har en betydelig eierandel i dette selskapet. Selskapet har imidlertid tidligere vært gjenstand for forvaltningsrevisjon, og det pågår en forvaltningsrevisjon som selskapet også omfattes av.

NordNorsk Reiseliv AS

NordNorsk Reiseliv AS er et felleseie med Nordland fylkeskommune og de forhenværende fylkeskommunene Finnmark og Troms, nå Troms og Finnmark fylkeskommune.

Tabell 26 Faktaboks NordNorsk Reiseliv AS

Navn	NordNorsk Reiseliv AS
Organisasjonsnr.	994 153 862
Organisasjonsform	Aksjeselskap
Styreleder	Torbjørn Aag
Daglig leder	Trond Øverås
Eierandel Finnmark	16,8 %
Ansatte	11
Hovedkontor	Alta

Kilder: Fylkesrådssak 380/23, proff.no

I fylkesrådssak 380/23 opplyses det at oppdelingen av fylkeskommunen vil påvirke eierandelen slik at nye Finnmark og nye Troms fylkeskommune vil få tilbake sine eierandeler fra før sammenslåingen, 16,8%. Revisor kan ikke se at fylkestinget i Finnmark fylkeskommune har behandlet saker knyttet til sitt eierskap i NordNorsk Reiseliv AS etter 1.1.2024. Etter det revisor forstår har fylkeskommunene en aksjemajoritet med en eierandel på 50,46 %⁶⁴.

⁶⁴ Eierskapsmelding 2020 for Troms og Finnmark fylkeskommune.

Selskapets formål er å etablere og videreutvikle Nord-Norge som et helårs reisemål gjennom utvikling, markedsføring og tilrettelegging for salg av nordnorske reiselivsprodukter til beste for sysselsetting, bosetting og allmenne interesser for øvrig i Nord-Norge. Selskapet driver ikke i konkurranse med andre aktører, har ikke erverv til formål og praktiserer ingen utdeling av utbytte til aksjonærene⁶⁵.

Tabell 27 Økonomiske hovedtall NordNorsk Reiseliv AS

(Beløp i hele 1000)	2021	2022
Driftsinntekter	26 944	30 177
Driftsresultat	55	15
Årsresultat	59	0
Egenkapital i %	55,3 %	45,6 %

Kilder: proff.no

Selskapets virksomhet er omtalt i eierskapsmeldingen til Troms og Finnmark fylkeskommune fra 2020. Her går det fram at selskapets visjon har vært at Nord-Norge skal være «ledende på opplevelsesbasert verdiskaping». Foruten fokuset på den generelle markedsføringen av landsdelen har selskapet i perioden jobbet med et «målgruppekompass» som definerer de antatt mest relevante kundegruppene for landsdelen. Hensikten er at markedsføringen til selskapet skal styres mot disse og at dette samsvarer med hva bedrifter og destinasjoner jobber med i sin produktutvikling. Selskapet har også de senere år hatt fokus på grensekryssende samarbeid gjennom interregprosjektet Visit Arctic Europe som utvikler samarbeidet mellom Nord-Norge, Nord-Finland og Nord-Sverige og det samiske reiselivsprosjektet Johtit.

Det er ikke gjennomført hverken forvaltningsrevisjon, eller eierskapskontroll i dette selskapet tidligere. I KomRev NORD sin spørreundersøkelse har 20 % av respondentene svart at det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon i NordNorsk Reiseliv AS, mens 21 % har svart at de mener det er viktig å gjennomføre eierskapskontroll i samme selskap. Finnmark fylkeskommune har en ikke ubetydelig eierandel i selskapet, kontrollutvalget og revisor har imidlertid ikke innsynsrett, eller rett til å foreta undersøkelser i henhold til kommuneloven i dette selskapet. Dersom det skal foretas forvaltningsrevisjon, eller eierskapskontroll i dette selskapet, forutsetter det samtykke fra de andre eierne.

Fremtidens Hurtigbåt AS

Selskapet ble stiftet 14.06.23. Finnmark fylkeskommune eier selskapet sammen med de tre fylkeskommunene Nordland, Trøndelag og Vestland⁶⁶.

Tabell 28 Faktaboks Fremtidens Hurtigbåt AS

Navn	Fremtidens Hurtigbåt AS
Organisasjons nr.	931 711 601
Organisasjonsform	Aksjeselskap
Styreleder	Odd Inge Bardal
Eierandel	25 %
Hovedkontor	Bodø

Kilde: proff.no

Formålet til selskapet er oppgitt å være å⁶⁷:

«Bidra til utvikling av utslippsfrie hurtigbåter med slik fart, kapasitet og rekkevidde at de kan benyttes som effektive, miljøvennlige og tjenlige transportmidler i offentlig kollektivtransport. Selskapet skal i

⁶⁵ Eierskapsmelding 2020 for Troms og Finnmark fylkeskommune.

⁶⁶ Fylkesrådssak 380/23.

⁶⁷ Nøkkelopplysninger fra Enhetsregisteret, les 22.4.2024.

nært samarbeid med andre offentlige organ, næringsaktører og forskningsmiljøer være pådriver for utvikling av design og selskapet skal stå for finansiering, bygging og pilottesting av slike hurtigbåter. Det skal ikke utbetales utbytte. Selskapet skal ikke ha erverv til formål.»

Virksomheten omfatter utvikling, bygging og testing av utslippsfrie hurtigbåter.

Det er ikke oppgitt informasjon om antall ansatte, daglig leder eller økonomiske nøkkeltall på proff.no. Revisor kan heller ikke se at dette er omtalt i fylkeskommunale dokumenter. Revisor antar at grunnen til dette er at selskapet nylig er stiftet.

I vår spørreundersøkelse har 12 % svart at de mener det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon i dette selskapet, mens 13% svarte det er viktig å gjennomføre eierskapskontroll i samme selskap.

Bompengeselskap Nord AS

Bompengeselskap Nord AS (BPS Nord) er et regionalt bompengekonsern. Finnmark fylkeskommune eier dette selskapet sammen med Troms fylkeskommune og Nordland fylkeskommune. Selskapet ble opprettet sammen med fire andre regionale bompengeselskaper som en del av regjeringens reform av bompengesektoren.

Tabell 29 Faktaboks Bompengeselskap Nord AS

Navn	Bompengeselskap Nord AS
Organisasjonsnr.	817 919 472
Organisasjonsform	Aksjeselskap
Styreleder	Frode Espen Enoksen
Daglig leder	Erling Adelstein Bortne
Eierandel Finnmark	33,3 %
Ansatte	6
Hovedkontor	Narvik

Kilder: proff.no, og selskapets hjemmeside

Formålet til BPS Nord er å kreve inn bompenger, samt låne og kapitalforvaltning og annen virksomhet, som er direkte knyttet til selskapets eller datterselskapenes (prosjektselskapenes) egne bompengeprojekter. Selskapet kan ikke drive med annen virksomhet, eller drive med øvrig ekstern næringsvirksomhet. Selskapet kan også yte bompengefaglige tjenester til Statens vegvesen, Nye Veier AS eller eiere og delta i samarbeidprosjekter med andre regionale bompengeselskaper og myndigheter. Selskapets virksomhet skal drives i samsvar med avtalene selskapet og selskapets prosjektselskaper har inngått med statlige myndigheter, herunder bompengeavtalen⁶⁸.

BPS Nord registrerer over 50 millioner passeringer årlig og har ansvaret for anskaffelse, utvikling og drift av utstyr og programvare i om lag 30 bomstasjoner i eierfylkene. BPS Nord krever inn passeringsinntekt fra godkjente AutoPASS-utstedere og fra kunder uten AutoPASS-avtale som passerer i bomstasjonene de har ansvar for. Bompenginntektene BPS Nord krever inn er med på å finansiere vedtatte bompengeprojekter⁶⁹.

⁶⁸ Proff.no.

⁶⁹ Informasjon hentet fra selskapets nettside: <https://bpsnord.no/et-regionalt-bompengekonsern/>

Tabell 30 Økonomiske hovedtall Bompengeselskap Nord AS

(Beløp i hele 1000)	2021	2022
Driftsinntekter	7 988	7 664
Driftsresultat	108	-210
Årsresultat	143	193
Egenkapital i %	16,7 %	31,8 %

Kilder: proff.no

KomRev NORD har tidligere (2020) gjennomført forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Bompengeselskap Nord AS. I den delen som omhandler forvaltningsrevisjon har vi sett på følgende tre problemstillinger:

- I hvilken grad sørger selskapsledelsen for at Bompengeselskap Nord AS drives i samsvar med politiske vedtak, etablerte normer for god selskapsledelse, selskapets vedtekter og aktuelle lovbestemmelser?
- Hvordan arbeider selskapet med anskaffelser?
- I hvilken grad følger selskapet regelverket om personvern?

Vår konklusjon på den første problemstillingen var at selskapsledelsen i stor grad, men ikke fullt ut, sørget for at Bompengeselskap Nord AS drives i samsvar med politiske vedtak, etablerte normer for god selskapsledelse, selskapets vedtekter og aktuelle lovbestemmelser. Revisors vurdering var at styret i liten grad hadde utarbeidet klare mål for selskapet. Videre var det revisors vurdering at styret til en viss grad hadde utarbeidet strategier for selskapets virksomhet som reflekterer det overordnede målet med bompengereformen. Den andre problemstillingen var beskrivende, og revisor gjorde derfor ikke noen vurdering her. Vår vurdering når det gjelder den tredje problemstillingen var at BPS Nord AS i stor grad følger regelverket om personvern.

Bompengeselskap Nord AS er også omfattet av den pågående forvaltningsrevisjon om anskaffelser i Troms og Finnmark fylkeskommunes selskaper. I KomRev NORD sin spørreundersøkelse har 8 % av respondentene svart at det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon i Bompengeselskap Nord AS. Det er like mange som har svart at det er viktig å gjennomføre eierskapskontroll i samme selskap. Finnmark fylkeskommune eier 33,3 % i dette selskapet og har med dette en betydelig eierandel i selskapet.

Nordnorsk filmsenter AS

Fylkestinget i Troms og Finnmark fylkeskommune vedtok i sak 59/23 ny felles filmstruktur i Nord-Norge og samordning av filmselskapene Nordnorsk filmsenter AS, Filmfond Nord AS og Nordnorsk filmkommisjon. Fylkestinget gav fylkesrådet fullmakt til å slutføre forhandlingene om en omstrukturering av selskapene med en plan om å ferdigstille arbeidet i løpet av 2023, for å kunne iverksette fra 1. januar 2024. Det ble i samme sak vedtatt at fylkesrådet skulle fremlegge selskapsdokumenter i forbindelse med omstruktureringen i ny fylkestingssak. Revisor kan ikke se at dette er gjort.

Finnmark fylkeskommune eier 33,3 % i dette selskapet. I KomRev NORD sin spørreundersøkelse har 4 % av respondentene svart at det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon i dette selskapet, mens ingen har oppgitt at det er viktig å gjennomføre eierskapskontroll i dette selskapet.

IKA Finnmark IKS

Finnmark fylkeskommune eier selskapet sammen med 18 kommuner i Finnmark. IKA Finnmark IKS skal bistå medlemmene med ulike tjenester for å sikre dokumentasjon av saksbehandlingen i kommunene og skal i tillegg gi råd om arkivdanning, arkivrutiner og arkivplaner gjennom opplæring og veiledning.

Tabell 31 Faktaboks IKA Finnmark IKS

Navn	IKA Finnmark IKS
Organisasjonsnr.	996 878 996
Organisasjonsform	Interkommunalt selskap
Styreleder	Frode Wilhelmsen
Daglig leder	Gunnhild S. Engstad
Eierandel Finnmark	21,6 %
Ansatte	5
Hovedkontor	Lakselv

Kilder: proff.no

Formålet med selskapet er å legge forholdene til rette for eiernes rasjonelle, funksjonsdyktige og effektive gjennomføring av arkivlovens intensjoner og bestemmelser. Selskapet skal fungere som arkivdepot for eierne. Selskapet kan fungere som fylkesarkiv for deltakende fylkeskommune samt motta, oppbevare og tilgjengeliggjøre privatarkiver. Selskapet kan delta i andre selskap som tjener hovedformålet. IKA Finnmark IKS har ikke erverv som formål, men kan selge kompetanse og arkivtjenester til andre så lenge dette ikke går utover hovedformålet⁷⁰.

Eiertilskudd utgjør det økonomiske grunnlaget for IKA Finnmark IKS. I 2023 var inntekten til IKA Finnmark IKS eiertilskuddet på kr 8 399 000. Ifølge selskapets årsmelding viser regnskapet for 2023 et netto driftsresultat på kr 803 000.

Det har ikke vært gjennomført forvaltningsrevisjon i dette selskapet tidligere. KomRev NORD gjennomfører imidlertid for tiden en forvaltningsrevisjon om anskaffelser i fylkeskommunens selskaper. IKA Finnmark AS er ett av selskapene som omfattes av denne forvaltningsrevisjonen. I KomRev NORD sin spørreundersøkelse har 8 % av respondentene svart at det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon av IKA Finnmark IKS.

Hålogaland Teater AS

Hålogaland Teater AS ble stiftet 30.8.1975. Finnmark fylkeskommune eier selskapet sammen med Troms fylkeskommune og Tromsø kommune.

Tabell 32 Faktaboks Hålogaland Teater AS

Navn	
Organisasjonsnr.	920 093 914
Organisasjonsform	Aksjeselskap
Styreleder	Inger Karoline Klo
Daglig leder	Egill Heidar Anton Palsson
Eierandel Finnmark	25 %
Ansatte	81
Hovedkontor	Tromsø

Kilder: proff.no

Hålogaland Teater er et regionteater for Troms og Finnmark. Teateret holder til i eget teaterbygg på Teaterplassen i Tromsø. Teateret reiser også på turné med forestillingene sine, og har 15 faste spillesteder i Troms og Finnmark.

⁷⁰ Jf. selskapets årsmelding 2022 og selskapsavtale vedtatt 14.12.2017.

Tabell 33 Økonomiske nøkkeltall Hålogaland Teater AS

(Beløp i hele 1000)	2021	2022
Driftsinntekter	84 582	89 373
Driftsresultat	-6 955	-494
Årsresultat	-6 533	-505
Egenkapital i %	42,8 %	41,4 %

Kilder: proff.no

Det går fram av selskapets vedtekter at selskapets formål er⁷¹:

«Å drive teatervirksomhet i Troms og Finnmark fylkeskommuner og hva som står i forbindelse med dette».

Det ble gjennomført forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i Hålogaland teater AS i 2021. Revisors konklusjon på eierskapskontrollen var at Troms og Finnmark fylkeskommune fører kontroll med sine eierinteresser i Hålogaland Teater AS, samt at fylkeskommunens eierinteresser i Hålogaland Teater AS i stor grad utøves i samsvar med fylkestingets vedtak og forutsetninger, aktuelle lovbestemmelser og etablerte normer for god eierstyring og selskapsledelse. I forvaltningsrevisjonen ble de undersøkt om Hålogaland Teater AS etterlever reglene om offentlige anskaffelser ved sine innkjøp. Revisors konklusjon her var at Hålogaland Teater AS i flertallet av de syv undersøkte anskaffelsene i liten grad hadde etterlevd de relevante bestemmelsene i regelverket om offentlige anskaffelser.

I KomRev NORD sin spørreundersøkelse var det ingen av respondentene som svarte at det er viktig å hverken å gjennomføre forvaltningsrevisjon, eller eierskapskontroll i dette selskapet.

Kvääniteatteri AS

Kvääniteatteri AS ble stiftet 17.9.2022. Fylkestinget i Troms og Finnmark fylkeskommune vedtok i sak 42/22 å opprette selskapet sammen med de tre kommunene Nordreisa, Vadsø og Alta.

Tabell 34 Faktaboks Kvääniteatteri AS

Navn	Kvääniteatteri AS
Organisasjonsnr.	830 283 552
Organisasjonsform	Aksjeselskap
Styreleder	Tommy Berg
Daglig leder	Frank Jørstad
Eierandel Finnmark	20 %
Ansatte	6
Hovedkontor	Storslett

Kilder: proff.no

Selskapet har følgende vedtektsfestet formål⁷²:

«Drive et profesjonelt teater som skaper og formidler kvensk scenekunst regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Gjennom teaterets virkemidler skal vi bruke og utvikle kvensk språk, fremme kvensk historie og kulturarv, arbeide med identitetsutvikling, demokrati og minoritetsutfordringer samt bidra til økt engasjement og synlighet for kvenske kunstnere. Teateret sin hovedmålgruppe er barn, unge og voksne i de kvenske områdene og miljøene i Norge og på Nordkalotten. Kvääniteatteri skal oppleves relevant for publikum regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Kvääniteatteri AS skal søke samarbeid på kunstnerisk, språklig og utviklingsmessig nivå nasjonalt og med kvenske miljøer på Nordkalotten, og når relevant med urfolks- og minoritetsaktører nasjonalt og internasjonalt.»

⁷¹ Nøkkelopplysninger fra Enhetsregisteret.

⁷² Nøkkelopplysninger fra enhetsregisteret.

Selskapet skal drive og fremme teatervirksomhet på kvensk språk, og å formidle kvensk kultur gjennom teaterarbeid og lignende virksomhet⁷³.

I KomRev NORD sin spørreundersøkelse har 4 % av respondentene svart at det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon i dette selskapet, mens det var ingen som oppgav at det var viktig å gjennomføre eierskapskontroll i samme selskap.

Novari IKS tidligere Vigo IKS

Vigo IKS ble stiftet i 2012 og har forretningsadresse i Porsgrunn. Selskapet har nå skiftet navn til Novari IKS. Finnmark fylkeskommune eier selskapet sammen med Oslo og 13 andre fylkeskommuner.

Tabell 35 Faktaboks Novari IKS, tidligere VIGO IKS

Navn	Novari IKS, tidligere Vigo IKS
Organisasjons nr.	998 283 914
Organisasjonsform	Interkommunalt selskap
Styreleder	Bjørn Marthinsen
Daglig leder	Hilde Benno Vaage
Eierandel	6,7 %
Ansatte	50
Hovedkontor	Porsgrunn

Kilde: proff.no og selskapets hjemmeside

I selskapsavtalens § 3 står følgende om selskapets formål og ansvarsområde:

«Selskapet er et IKT- og digitaliseringsselskap som skal sørge for effektive og behovsstyrte anskaffelser, forvaltning og drift av digitale tjenester for fylkeskommunens lovpålagte oppgaver innenfor utdanning og samferdselsforvaltning. Lov om offentlig anskaffelser og reglene om offentlig støtte skal ivaretas. Selskapet skal også tilby nødvendig faglig opplæring og veiledning knyttet til tjenestene som leveres.

Digitale tjenester knyttet til lovpålagte fylkeskommunale oppgaver kan legges til selskapet i tråd med deltakernes behov og bestilling innenfor de rammer representantskapet fastsetter og som ikke er av økonomisk art.»

Det går også fram av selskapsavtalen at hver deltaker (eier) er ansvarlig for 1/15 av selskapets økonomiske forpliktelser. Selskapet finansieres ved at deltakerne kjøper de tjenester selskapet tilbyr innenfor formålet. Deltakerne forskuddsbetaler sine kjøp basert på budsjett for selskapet. Kostnadsmodellen skal ivareta deltakeres behov på en rettferdig og enkel måte. Det innebærer at administrering av modellen ikke skal skape vesentlige/unødvendige kostnader for selskapet.

Tabell 36 Økonomiske hovedtall Novari IKS, tidligere Vigo IKS

(Beløp i hele 1000)	2021	2022
Driftsinntekter	83 742 048	128 883 336
Driftsresultat (brutto)	5 570 896	3 179 739
Ordinært resultat	6 551 047	4 124 580

Kilder: Årsmelding 2022 Vigo IKS

Det er blitt gjennomført forvaltningsrevisjon av Vigo IKS i 2019. Forvaltningsrevisjonen av Vigo IKS ble utført av Revisjon Midt-Norge på vegne av alle eierne som deltok i en felles selskapskontroll. I forvaltningsrevisjonen ble det sett på eierstyring og selskapsledelse, styringssystem, om selskapet fulgte regelverket om offentlige anskaffelser og om selskapet hadde tilfredsstillende rutiner for håndtering av personopplysninger. I rapporten kom det merknader om habilitetsutfordringer knyttet til representantskapets sammensetning og kompetanse, samt merknader om gjentakende mangler og brudd på regelverket om anskaffelser ved stikkprøvegjennomgang. I rapporten konkluderte imidlertid revisor i Revisjon Midt-Norge med at anskaffelsene i det vesentlige var gjennomført i samsvar med

⁷³ Nøkkelopplysninger fra enhetsregisteret.

anskaffelsesreglene. Når det gjelder personvern var vurderingen fra revisor i Revisjon Midt-Norge at det antas at selskapet får en tilfredsstillende håndtering av personvern når et internkontrollprosjekt er gjennomført.

I vår spørreundersøkelse har 12 % svart at de mener det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon i dette selskapet, mens 8 % har svart at det er viktig å gjennomføre eierskapskontroll i samme selskap.

Sameiet nye Finnmarkshallen

Det går fram av Brønnøysundregistrene at sameiet nye Finnmarkshallen er stiftet i 2017 og er en idrettshall. Det går fram av proff.no at Alta kommune er eier.

Tabell 37 Faktaboks Sameiet nye Finnmarkshallen

Navn	Sameiet nye Finnmarkshallen
Organisasjons nr.	920 032 214
Organisasjonsform	Tingrettslig sameie
Styreleder	Bengt Fjellheim
Daglig leder	Ikke oppgitt
Eierandel	45 %
Ansatte	Ikke oppgitt
Hovedkontor	Alta

Kilde: proff.no

I KomRev NORD sin spørreundersøkelse har 4 % av respondentene svart at det er viktig å gjennomføre forvaltningsrevisjon i dette selskapet.

De øvrige selskapene Finnmark fylkeskommune har eierandeler i, som fremgår av tabell 18, omtaler vi ikke nærmere. Bakgrunnen for dette er at fylkeskommunens eierandel i selskapene er lav, at få eller ingen respondenter i spørreundersøkelsen oppga disse som aktuelle for eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon og at vi ikke har funnet grunn til å foreslå eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon i disse selskapene.

Sammendrag: Aktuelle forvaltningsrevisjoner

Fremstillingene og drøftingene våre viser at det etter vår vurdering er flere områder som fremstår aktuelle for forvaltningsrevisjon i inneværende periode. Formålet med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne de områdene det anses mest hensiktsmessig å gjennomføre forvaltningsrevisjon på. I oppsummeringen her har vi valgt ut tolv tema som vi anser mest aktuelle for forvaltningsrevisjon i perioden. Vi oppgir også øvrige tema vi anser det som relevante å vurdere. Temaene er i oversikten nedenfor oppgitt i ikke-prioritert rekkefølge, utover at de temaene som etter vårt syn fremstår mest aktuelle er uthevet.

Vi foreslår følgende tema for forvaltningsrevisjon i Finnmark fylkeskommune for perioden 2024-2027:

- **Kollektivtransport**
Aktuelle temaer: Kontraktsoppfølging, oppfølging av politiske vedtak og offentlige anskaffelser
- **Gjennomføring i videregående opplæring**
- **Videregående opplæring – oppfølging av lærlinger ute i lære**
- **Videregående opplæring – tilpasset opplæring**
- **Sikkerhet og beredskap**
- **Informasjonssikkerhet og personvern**
- **Sykefravær, kompetanse, HMS**
- **Offentlige anskaffelser**
- **Rammeavtaler og oppfølging av disse**
- **Areal- og samfunnsplanlegging**
- **Internkontroll og virksomhetsstyring**
- **Oppfølging av politiske vedtak**
- Videregående opplæring – elevtjenester
- Videregående opplæring - spesialundervisning
- Fylkesveg
- Eiendomsforvaltning, drift og vedlikehold (bygningsmasse)
- Pendlerboliger
- Digitalisering og IKT

Det kan også gjennomføres forvaltningsrevisjoner i selskaper fylkeskommunen eier. Utfra vår gjennomgang har vi ikke funnet grunnlag for å trekke frem forvaltningsrevisjon i noen av selskapene. Dersom det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon i selskap, fremstår Nord-Norges Europakontor som det mest aktuelle.

Sammendrag: Aktuelle eierskapskontroller

I kapitlet om Finnmark fylkeskommunes eierskap over, fremgår informasjon om fylkeskommunens eierskap, herunder eierandel, selskapets virksomhet, økonomiske nøkkeltall, samt innspill fra politikere og administrasjonen. I vår vurdering av hvor det er relevant å gjennomføre eierskapskontroll har vi lagt vekt på de selskapene Finnmark fylkeskommune har størst eierandel i og der kontrollutvalget og revisor har innsynsrett, samt hva respondentene svarte i spørreundersøkelsen. Basert på fremstillingene og vurderingene i nevnte kapittel, anser revisor det som relevant å gjennomføre eierskapskontroll i følgende selskap (ikke prioritert rekkefølge).

- Nord-Norges Europakontor
- Barentssekretariatet IKS
- Bompengeselskap Nord AS

Referanser

Kontroll og Revisjon 1/24, *Ny planperiode, nye muligheter*, NKRF

Utdanning.no, *Hva er fagskole?* oppdatert 28. september 2023, lest 10.04.2024

Datatilsynet, *Virksomhetens plikter*, publisert på hjemmeside – lest 12.04.2024

Årsmelding 2023 IKA Finnmark IKS – *vår felles hukommelse*, IKA Finnmark IKS

Årsmelding 2022 Vigo IKS, Vigo IKS

Årsrapport 2022/2023, Elev- lærling- og mobbeombudene i Troms og Finnmark

Fylkeskommunale dokumenter

Eierskapsmelding 2020 for Troms og Finnmark fylkeskommune

Kvalitetsmelding for videregående opplæring i Finnmark 2022/2023 (fylkestingssak 22/24, Finnmark)

Note 5 Årsregnskap 2019, Finnmark fylkeskommune

Regional transportplan for Finnmark 2024-2036

Strategiplan for opplæring i Finnmark – *Bærekraftig opplæring i Finnmark – med hjerte rundt eleven og lærlingen*, (fylkestingssak sak 118/22, Troms og Finnmark)

Overordnet beredskapsplan 2024, Finnmark fylkeskommune

Strategi for næringsutvikling i Finnmark 2023 til 2028, (fylkestingssak 16/23, Troms og Finnmark)

Årsbudsjett 2024 Økonomiplan 2024-2027, Finnmark fylkeskommune (fylkestingssak 14/23, Finnmark)

Årsberetning 2023, Troms og Finnmark fylkeskommune

Årsberetning 2022, Troms og Finnmark fylkeskommune

Årsregnskap 2023, Troms og Finnmark fylkeskommune

Årsregnskap 2022, Troms og Finnmark fylkeskommune

Fylkestings- og fylkesrådssaker - Troms og Finnmark fylkeskommune

Fylkesrådssak 17/23 Organisering av Finnmark fylkeskommune, nivå 2

Fylkesrådssak 323/21 *Oppstart prosjekt oppdeling av Troms og Finnmark*

Fylkesrådssak 380/23 *Eierskap – Status 2023 – Eierskapsrapport*

Fylkestingssak 93/21 *Politisk beslutningsprosess og oppstart av oppdelingen av Troms og Finnmark*

Fylkestingssak 1/22 *Utredning oppdeling av Troms og Finnmark*

Fylkestingssak 42/22 *Eierskap Kvääniteatteri AS*

Fylkestingssak 63/22 Organisering av Finnmark fylkeskommune

Fylkestingssak 101/22 Fordeling av eierskap

Fylkestingssak 36/23 *Fordeling av eierandeler i Nord-Norges Europakontor og Barentssekretariatet fra 1.1.2024*

Fylkestingssak 59/23 *Ny felles filmstruktur i Nord-Norge – samordning av filmselskapene*

Fylkestings- og fylkesutvalgssaker - Finnmark fylkeskommune

Fylkesutvalgssak 7/23 *Eablering av fagskolen i Finnmark*

Fylkestingssak 26/23 *Nord-Norges Europakontor i Brussel – samarbeidsavtale*

Fylkestingssak 27/23 *Barentssekretariatet IKS - revidering av selskapsavtalen*

Fylkestingssak 6/24 *Framtidig båtstruktur i Finnmark*

Fylkestingssak 7/24 *Effektivisering – kollektiv drift 2024*

Fylkestingssak 17/24 - *Endring av selskapsavtalen for Verdensarvsenter for bergkunst - Alta Museum IKS*